

Brána

magazín pro návštěvníky
Ústeckého kraje

č. 9

PŘÍRODA

Kraj skalních
měst pod peřinou

HISTORIE

Tajuplné příběhy
krušnohorských hradů

ROZHOVOR

Já a Brána do Čech
- Lukáš Hejlík

AKTIVITY

Na kole křížem krázem
Českým středohořím

Komiks: Jak soutěsky k lodičkám přišly

str. 44-45

Brána do Čech
Krásu hledejte doma

Vážení a milí čtenáři!

Právě otevíráte už deváté číslo turistického magazínu Brána. Doufám, že se vám za ta léta stal skutečnou branou, již vcházíte do kraje, který – dnes už to můžeme říci s jistotou a hrdostí – příjemně překvapí drtivou většinu těch, kteří sem zavítají poprvé. Těchhle objevitelů půvabů a jedinečnosti Ústeckého kraje teď bude bezpochyby ještě víc, protože se úspěšně podařilo dotáhnout do konce letité snahy mnoha lidí a dovést přeshraniční Montanregion Krušné hory / Erzgebirge až na stránky seznamu světového dědictví UNESCO. Jsme na to velmi hrdí, vždyť jde teprve o třináctý český zápis do téhle prestižní knihy. Význam tohoto úspěchu je zcela zásadní – ocitáme se náhle v hledáčku daleko většího počtu turistů z celého světa, protože značka UNESCO je velmi důvěryhodná. Naše radost ale neznamená, že bychom si nebyli vědomi toho, že kdo o svůj klenot dobře nepečuje, může o výsadu zápisu do seznamu docela rychle přijít. A tak dokončujeme infrastrukturu, dotahujeme, co ještě zcela dotaženo není, a chystáme se být dobrým reprezentantem celého Česka. A samozřejmě, trůfáme si a chceme mít zápisů víc. Žatecké chmelové památky, františkánský klášter v Kadani i pevnostní město Terezín – ty všechny usilují o stejnou poctu. Zápis do seznamu UNESCO, jak věříme, přinese zájem i o další pozoruhodná místa kraje. Míří k nám například cyklisté z celé Evropy, protože Labská stezka se výrazně přiblížila svému dokončení a je neustále doplňována o nové a nové odbočky a alternativní trasy. Chceme, aby si cyklisté, až pojedou z Vrchlabí až k Severnímu moři, řekli, že úsek protínající Ústecký kraj je nejkrásnější a nejlépe vybudovaný. Máme prostě docela smělé cíle. Tak přijďte a přesvědčte se o kráse a jedinečnosti Brány do Čech na vlastní oči. Zvu vás!

Zdeněk Matouš
náměstek hejtmána Ústeckého kraje

Obsah

strana 12–13

Terezínský pevnostní unikát

strana 18–19

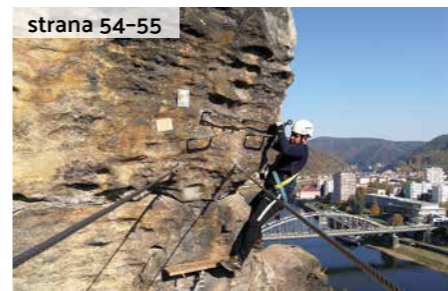
Cestou chmele kolem rokokové perly

strana 32–33

Turistická hitparáda Krušných hor

strana 54–55

Užijte si Děčín jako nikdy dřív!

- 4–5 **Labské vyhlídky**
Labe z výšky viděné
- 6–7 **Kaňon Labe**
Z bludiště obrů do náruče Velké řeky
- 8–9 **Montanregion**
Krušnohorská hornická krajina je v UNESCO!
- 10–11 **Kadaň**
S maxipsem Fíkem Kadani
- 12–13 **Terezín**
Terezínský pevnostní unikát
- 14–15 **Zima v Českém Švýcarsku**
Kraj skalních měst pod peřinou
- 16–17 **Zříceniny Krušných hor**
Tajuplné příběhy krušnohorských hradů
- 18–19 **Zámek Stebník a Cesta chmele**
Cestou chmele kolem rokokové perly
- 20–23 **Cykloturistika**
Na kole křížem krázem Českým středohořím
- 24–25 **Pavolino údolí**
Údolím tiché krásy k tajemné Tesané cestě
- 26–27 **Zip-line na Klínech**
Přes údolí jako ptáci
- 28–29 **Wogastisburg**
Wogastisburg objeven! Dokonce hned dva...
- 30–31 **Lipová**
Lipová je Vesnicí roku!
- 32–33 **Krušnohorská nej**
Turistická hitparáda Krušných hor
- 34–35 **Panenský Týnec**
Nádherné mystérium Panenského Týnce
- 36–37 **Mapa**
- 38–39 **České středohoří dětem**
Středohorské radovánky pro Evy i pro Adámky
- 40–41 **Turistické vlaky**
Železná cesta za krásnými výhledy
- 42–43 **Skály a vodopády v Krušných horách**
Kde se voda tříští a skály strmí
- 44–45 **Komiks**
Jak soutěsky k lodičkám přišly
- 46–47 **Louny**
Dvě perly královského města Loun
- 48–49 **Pivovary v Dolním Poohří**
Pivo z kraje chmele
- 50–51 **Regionální výrobky**
To nejlepší z chutě a tradic Středohoří
- 52 **Hotel Ostrov**
Ostrov neměnné kvality
- 53 **Ztracená Roudnice**
Ztraceni v moři chutí
- 54–55 **Active Point**
Užijte si Děčín jako nikdy dřív!
- 56–57 **Národní parky**
Dvě výročí jedné krajiny
- 58–59 **Já a Brána do Čech**
Z Čítolib do celého Česka
- 60–61 **Záhady a tajemství Brány do Čech**
Tajemná a záhadná Brána do Čech
- 62–63 **Ráj filmařů**
Filmové žně fkúk
- 64–65 **Cestovatelský deník**
Tak trochu jiný průvodce
- 66–67 **Lanová dráha na Komáří vížku**
Světová rarita z Komáří vížky
- 68–69 **Konojedy**
Zmrtvýchvstání zámku a kostela v Konojedech

Autorovo pozvání

Podeváté se toulám Bránou do Čech jako váš předvoj, podeváté se snažím objevit, co ještě jsme tu nenavštívili, a zase zjišťuju, že tenhle kraj je prostě nevyčerpatelný. Tolik půvabných překvapení, tolik malebných míst a tolik strhujících zážitků... Tentokrát jsem se snažil nahlédnout i poněkud skryté stránky Ústeckého kraje. Z tajemných roklí Českého Švýcarska, sopečných vrcholů Českého středohoří, široké nivy Dolního Poohří i lesnatých hřebenu Krušných hor začaly se přede mnou vynořovat věci tajemné a nevšední. Třeba příběhy krušnohorských zřícenin, tajemství střekovské bílé paní i prvního komiksu v Čechách, podivuhodné mystérium a těžko postižitelná síla nedostavěného chrámu v Panenském Týnci i slavné (ne)nalezení slavného Wogastisburgu. Při svých toulkách narazil jsem i na jako zázrakem obrozený kostel a zámek v Konojedech, projel se světovým unikátem – lanovkou na Komáří vížku, zavítal do české Vesnice roku, na Klínech proletěl nad Krušnými horami jako Ikarus upoutaný na laně, objevil jsem nečekaný zimní půvab Českého Švýcarska, prošel všechny rozhledny a vyhlídky tyčící se nad Labem, projel na kole bezmála celé České středohoří, v Kadani potkal maxipsa Fíka, v Terezíně vojáky armády Marie Terezie, v Lounech samotného Benedikta Rejta, ochutnal pivo ze všech pooherských pivovarů, zjistil, co děti tak přitahuje na Středohoří, potěšil se obrodou zámku Stebník, toulal se chmelnicemi, nechal se rozmazlovat v restauracích, vyzkoušel koloběžky, raft i via ferratu v Děčíně, byl ohromen krušnohorskými vodopády... Prostě – připravil jsem vám menu, za které by se nemusel stydět jakýkoli turista do nebe vynášený region v Evropě. Teď už je to na vás!

Rostislav Křivánek

Vydal Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem
Telefon: +420 475 657 111
Fax: +420 475 200 245
E-mail: urad@kr-ustecky.cz

www.kr-ustecky.cz
www.branadocech.cz

Kreativní, grafické a DTP zpracování: NOESIS s.r.o.
Tisk: Aa Group s.r.o.
Autor textů: Rostislav Křivánek
Fotografie: archiv Ústeckého kraje, archiv Českého Švýcarska, o. p. s.,
archiv DA Krušné hory, o. p. s., archiv DA Dolní Poohří, o. p. s.,
archiv DA České středohoří, o. p. s., archiv ČT, Vilém Maruš, Vladimír Cettl,
Tomáš John, Pavel Bergr, Rostislav Křivánek, Dan Fiker, Václav Sojka,
Martin Cyprian, František Tomeš a další
© NOESIS s.r.o. www.noesis.cz

Labe z výšky viděné

Není to tak dlouho, co jsem se jednomu známému svěřil se svou láskou k vyhlídkám a rozhlednám. Podíval se na mě útrpně a zavrtěl hlavou. „Že se ti tam chce trmácet. Dneska! Já si koupil dron. Natočím si z vejšky, co chci, a pak se na to v klidu podívám doma, na velký obrazovce.“ Možná je to atribut doby, ale já v takovém světě žít nechci. Máte-li to podobně – zvu vás na túru po části labských vyhlídek. Vezmeme to pěkně po proudu a propotujeme kolem Velké řeky celé České středohoří.

Říp

Začneme na předsunuté hřídce středohorských kopců. Říp býval ještě v roce 1879 holý, takže vidět bylo z každého bodu jeho temene. Pak byl dosti nešťastně zalesněn, a tak se dnes musíme spokojit se třemi vyhlídkami. Z té Mělnické a především Roudnické už kromě okolní krajiny zahlédneme i matně pableskující Labe.

Roudnická Hláška

Z Řípu do Roudnice je to krásná procházka. Turisty dosud pořád ještě neobjevené historické město skrývá i poslední dochovaný bod někdejšího opevnění – středověkou Hlášku. Z jejího ochozu uvidíme lobkowiczský zámek, město i řeku, které se tu poprvé skoro dotkneme.

Rozhledna Hořidla

Čtrnáct metrů vysoká kovová šroubovice nad obcí Jištěrpy skýtá parádní panorama pravobřežního Středohoří. Labe odtud spíše tušíme, zato dokonale pochopíme krajinu, kterou protéká.

Radobýl

Na holém vrchu, u paty mohutného kříže, okamžitě pochopíte, proč tenhle pohled tak miloval básník Mácha. Odtud je Středohoří k přehlédnutí jako na dlani rozverného obra. Tady pochopíte jeho duši.

Rozhledna U Záměčku

Ted' zase pohled z druhé strany, od řeky. V Lovosicích, na uměle vytvořeném kopečku, kde se kdysi skladoval led pro blízkou restauraci, budeme z moderního hyperboloidu Labe doslova hladit očima.

Lovoš

Dominantní kopec, na jehož vrchol se dostaneme třeba krásným Oparenským údolím, nabízí dvě vyhlídky. První je vyhlídková plošina u Schwarzenbergovy chaty, a bud'te si jisti, že pokud jste viděli Středohoří z Radobýlu, je pohled odtud druhou stranou nablýskané mince. Druhá je na Panenských kamenech, o pár set metrů blíže k řece, která je odtud omamně krásná.

Kalvárie

Z Velkých Žernosek prudce nebo od Kamýku po rovince dostanete se na jedno z nejpozoruhodnějších míst nad Labem, ke třem křížům na vrchu Kalvárie. Jak báječně jsou viditelné zdola, tak úchvatný je i pohled od nich. Na obzoru, nad hladinou Labe, zamává vám pralinka Řípu.

Rozhledna Varhošť

Dost možná nejslavnější ze středohorských rozhleden, ze tří prstenů vyhlídkových ochozů složená, na Keltu pojmenovaném kopci Varhošť. To už jsme se zase řece trochu vzdálili, ale – schválně si to spočítejte sami – její hadovitě tělo odtud vidíme v osmi okouzlujících porcích, a celé Milešovské středohoří nádvakem.

Krkavčí skála

Jen o kousek blíže Labi rozprostře se výhled z Krkavčí skály. Ze samé špičky skalního suku tu obhlédnete nejen řeku a její hornatý rám, ale dopodrobna Tlučeňské údolí a protilehlý Plešivec.

Rozhledna Radejčín

První z kaskády levobřežních snímků Porty Bohemiky, monumentálního meandru Labe, své sítnici dopřejeme na kovové rozhledně Radejčín. A ted' to bude jeden neskutečný výhled za druhým...

Doerellova vyhlídka

Žlutá značka vás dovede až k lavičce na ostrohu vrchu Výsluní. Odtud si vinoucí se lesklé tělo labského hada užijete ve stejném úhlu, jakým se na něj kdysi díval Ernst Gustav Doerell, malíř Labského údolí.

Vyhledka od dubického kostelíka

A jsme na nejslavnější vyhlídce na Portu Bohemiku. Komfortní vyhlídková terasa před restaurací v těsném sousedství kostela sv. Barbory. To, co odtud uvidíte, už z paměti nikdy nedostanete. Moc krásnějších vyhlídek na téhle planetě není.

Vyhledka Mlynářův kámen

Pokud ovšem chcete de facto totéž vidět z místa, o kterém málokdo ví, vydejte se na blízký Mlynářův kámen. Odtud je oblouk Labe snad ještě malebnější.

Vyhledka Skalky

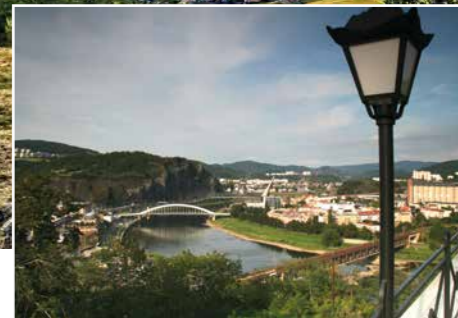
Nad pobřežními Dolními Zálezly dojdete po žluté až na opravdu skvostnou vyhlídku, která dost možná vůbec nejlépe nabídne Labe v kontextu středohorských kopců.

Vyhledka Josefinka

Zkamenělý dinosaur zadumaně hledící do údolí řeky bude vám společníkem na vyhlídce nad Vaňovem. Tenhle výhled na řeku si musíte zasloužit, cesta není úplně promenádní, ale vážně to stojí za to.

Vrkoč

Jedním z nejpozoruhodnějších skalních vrcholů nad Labem je bezesporu čedičový Vrkoč. Co tady dokázala příroda s šestibokými kamennými sloupci, jak je zprohýbala a stočila do vrkoče – to jinde neuvídíte. A ten výhled! Další mohutná zátočina Labe, Střekov, Masarykovo zymadlo...

Střekov

Když je hradu sedm set let, je skutečným mistrem v pohledech na řeku. Můžete se tu s ním dívat dolů z mnoha míst, doporučuji ale vystoupat na věž – z okének posledního patra je to vážně luxusní.

Větruše

Vyhlídková terasa před Kašpárkovým hradem, jak se říkávalo výletnímu zámečku Větruše, vám představí řeku návštěvou v centru Ústí nad Labem.

Kozí vrch

Mezi Mojžířem a Neštědicemi zdvihad se nad řeku Kozí vrch. Tady se vaše oči rozloučí s ústeckým Labem a vyrazí vstříc Labi děčínskému.

Březový vrch

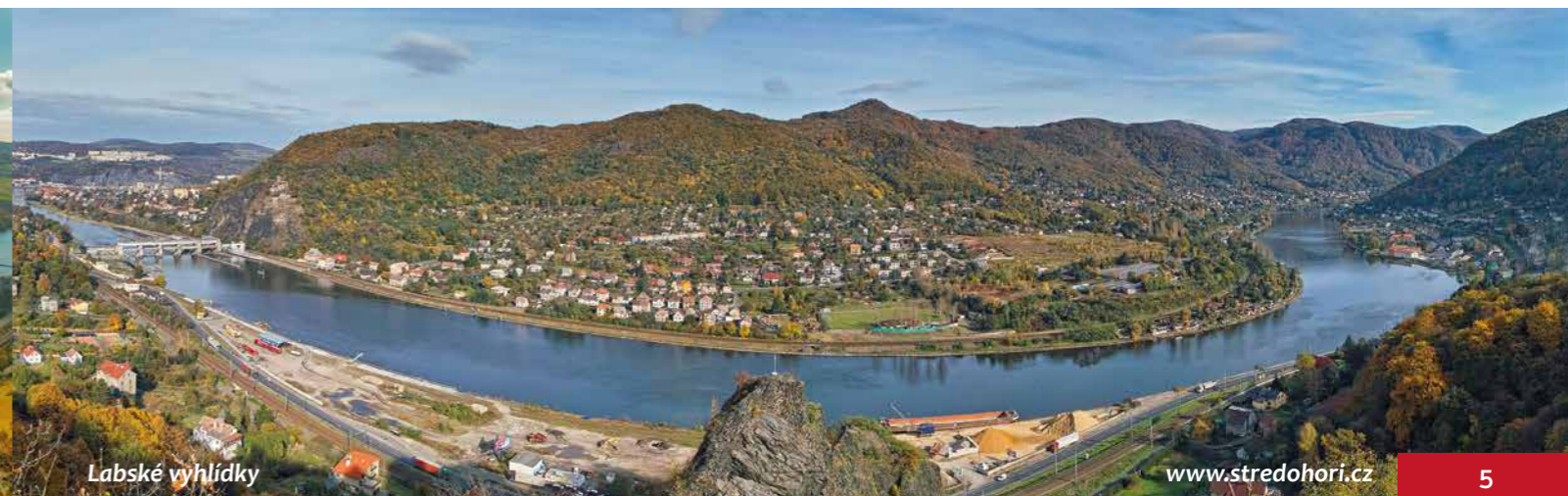
Tajná vyhlídka nad obcí Povrly, k níž nevede značená cesta, poskytne komfort samoty i pohledu na řeku z nezvyklé výšky.

Skrytín

Odtud řeku zahlédnete jen skrovně, ale ke konci renovace utěšeně spějící zámek z 19. století je velmi příjemným společníkem pohledů do Verneřického středohoří.

Vrabinec

Se středohorskými labskými vyhlídkami se rozloučíme velmi romanticky, vysoko na čedičové skále, opření o zbytky zdi dávno hradu nedaleko Těchlovic na pravém břehu Labe.

Z bludiště obrů do náruče Velké řeky

Nezápadnější výspa Českosaského Švýcarska, to je vlastně levý břeh Labe, na české straně prudce stoupající až na temeno Děčínského Sněžníku, na straně saské vlnící se v lesnatých terénech, z nichž vystřelují k nebi stolové hory. A protože lidé 21. století jsou spíše pohodlní, pojďme tuhle pořád ještě trochu neobjevenou oblast prozkoumat shora dolů, z ochozu kamenné rozhledny až k chladivým vodám Labe.

Maják nad mořem mlh

Kdo vystoupá na rozhlednu, která vypadá jako komín plujícího zaoceánského parníku, neboť tak se **Děčínský Sněžník** zdálky opravdu jeví, bude odměněn úchvatnou podívanou do krajiny, která je jednou z nejkrásnějších v Evropě. **Saské stolové hory, Českosaské Švýcarsko** doslova jako na dlaní zvědavého obra, na něž v dojemné harmonii navazuje **České středohoří**. A když se kraje zmocní inverze, stává se rozhledna majákem nad mořem mlhy a mraků, z něhož vystupují ostrovy sluncem ozářených zalesněných i skalnatých vrcholů.

Na dno skalního hrnce

Jen kousek odtud začíná podivuhodná oblast nádherných skalních měst tvořených roztočnými erozí formovanými sochami. Je krásné sejít ze Sněžníku kamenitou pěšinou strážnou armádou bělostných bříz až na dno skalního hrnce do osady **Ostrov**, kde se leskne kaskáda rybníčků a říčka Bílá tu spěchá k sas-

kým hranicím a je jí to srdečně jedno, protože nic není tak svobodné jako řeka. **Ostrovské skály a Volské kameny** jsou ale jen začátkem skalních bludišť. Hraniční stezka proměněná v naučnou stezku **Zapomenuté pohraničí** vás dovede do turistům téměř neznámých **Rajec-**

kých skal a pak do **Tiských stěn**, které jsou naopak už po více jak sto padesát let Mekkou skal milovných tuláků.

Labyrint obrů

Impozantní skalní hradba, pískovcová palisáda stoupající až do mraků, stěna s přirozeným cimbuřím zdvihající se kolmo nad poklidnou vesničku **Tisá**, ukrývá město, které nejspíše vytvořili obři, ale usadili se v něm trpaslíci. Na ty si dejte pozor! Zapředou s vámi řeč, nasypou vám do kapes bludné koření, a vy už se pak z labyrintu pitoreskních St'atých majorů, Starostů, Mumii, Želv, Tuleňů, Kazatelen a Napoleonových bot nevykotíte, co živi budete. Bludiště v nitru skal i panoramatická procházka po britu skalní stěny, mystická náměstí, křivolaké tunely, strhující vyhlídky z temene skalních útvarů, dlouhá schodiště i žebříky – Tiské stěny nadchnou každého citlivého člověka.

Co takhle zkusit koloběžku

Tak jsme si tedy užili vrcholů a teď se začneme spouštět tam někam dolů, až k pableskujícímu důstojnému tělu hadovitého Labe. Můžeme to udělat způsoby

nejrůznějšími. Třeba turistickým autobusem, který nás vliďně dopraví saskou částí úpatí vrcholů, po nichž jsme až dosud bloumali, hlubokými lesy, kolem nejedné přírodní pozoruhodnosti až pod **stolovou horu Königstein**, která je důstojně korunována úchvatnou pevností. Můžeme si ale půjčit i silniční koloběžky a jet ještě intimnějšími cestami – buď na saskou stranu kolem **stolové hory Pfaffenstein** se štíhlou skalní jehlou **Barbarinou**, anebo po české straně kolem idyllického **Vlčího jezera** lákajícího ke koupání, přes **Kristin Hrádek**, thunovský lovecký zámek ztracený v náruči lesů a přebudovaný na originální penzion i vysoce ceněnou restauraci specializovanou na zvěřinu, přes **Maxičky** s legendárním rekreačním rybníkem a pak třeba k **České bráně** nebo po pohádkové **Kamence**, lesní cestě vydlážděné Thuny už někdy na sklonku baroka obřími pískovcovými dlaždicemi.

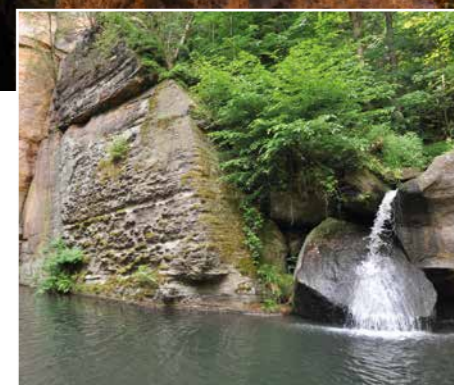
Kaňon Labe

Až tam, kde skály nebe podírají

Nejkrásnější výpravy jsou ale stejně po svých. Vrátit se do Ostrova a zdolat lesní stezku stoupající na ohromující vyhlídku ze skalní plošiny **Grenzplatte**, pak sledovat, jak stříbřitá stužka mění jméno z Bílé na Bílou, a dojít s ní až do roklin, které lemují skalní vyhlídky, třeba **Johanniswachte** nebo **Sachsenstein** či **Bielablick**, a českým turistům bezmála neznámé divy, jakými jsou například **Herkulovy sloupy**, srocní skalních jehel, které jako by při své štíhlosti přece dokázaly podepřít klenbu nebeskou.

Sen všech líných cyklistů

Kdo chce zažít cyklistickou ulevjárnu prvního stupně s totálním vizuálním hodokvasem, ten svůj bicykl svěří v Děčíně cyklobusu a nechá se vyvézt až do vesničky **Sněžník**. Jen tak mimochodem – tady natrefíte na opravdu pozoruhodnou stavbu, secesní kamennou **kapli Jména Panny Marie**, kterou nechali v roce 1910 vystavět hraběcí manželé František a Anna Thunovi. Nasednuvše na kolo, sjíždíte pak, jak cyklisté říkají „zadarmo“, nádhernými lesními silničkami až na břeh Labe, kde se vás ujme **Labská stezka** a vliďně, po totální rovině, vás dovede zpátky do Děčína. Třeba na thunovský zámek, jakkoli ten už, technicky vzato, leží na břehu pravém.

Kolem vodopádu ke stolovým horám

Na závěr našeho okouzleného putování ještě jeden tajný tip. Velice mladá je turistická značka začínající v pobřežní obci **Dolní Žleb**, kam se elegantně dostanete na kole, přívozem i vlakem. Žlutá vás odtud povede strání přes zaniklou obec **Klopoty** až ke **Klopotskému potoku**. Jen pár kroků proti proudu objevíte skoro neznámé, ale o to úchvatnější místo – tři metry vysoký **vodopád** třístící se o hladinu nevelkého jezírka. Pak dál, proti proudu potoka, sledující státní hranici až k rozcestníku, který nám otevře také žlutě značenou cestu na saském území. Ta je na zážitky a především výhledy mimořádně bohatá. Jejím dobrodiním vystoupáme na nejvyšší a nejnížší stolovou horu – **Großer Zschirnstein** a **Zirkelstein** – abychom pak skalnatým svahem nad údolím Labe sestoupali až do **Schöny**, odkud se přívozem pohodlně dostaneme do **Hřenska** nebo se vlakem vrátíme do výchozího místa. Je to zdatných 16 km s výrazným převýšením – celodenní výlet jako hrom!

Krušnohorská hornická krajina je v UNESCO!

Nad nedozírnými lesy horských hřebenů a úbočí velebně plachtí dvojice sokolů. Od potoka k nim doléhají podivné zvuky a útržky hlasů. Sokoli usednou na větev rozložitého stromu a pozorují to zvláštní hemžení. Na břehu, hodný kus od vody, kope několik mužů do země. Jiní nakopanou kamenitou hlínu vláčejí k potoku a ještě jiní prohrabují dřevěná koryta a pohybují mísami plnými kalu. Na rezné plachtě se matně leskne hromádka čehosi, o čem už sokoli vědí, že je to k ničemu. Nezasytí to, tak proč se kvůli tomu lidé celé dny dřou? Lidé ale dobře vědí, že tyhle lesklé červeno-hnědo-černé sklovité kamínky mají nesmírnou moc. Moc změnit jejich život. Netuší, že jde o kasiterit, česky cínovec, nevědí ani, že obsahuje až 78 % cínu, protože názvosloví i procenta se objeví až o mnoho set let později. Vědí ale, úměrně své době, neboť se píšou první léta druhého tisíciletí, že tyhle kamínky mají velkou cenu a je o ně zájem. Když světlo zmizí a okolní lesy sevře tma, jdou jíst a pít a spát do chatrčí na lesní mýtině. Spí a netuší, že jednou v těch místech, u nejstarších nalezišť cínové rudy v Evropě, vyroste město. Horní město Krupka.

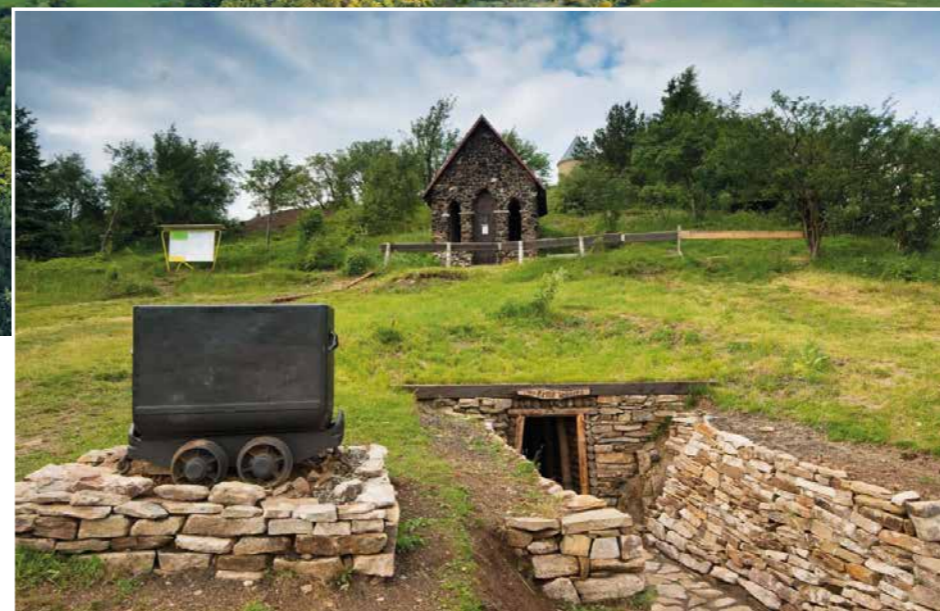

Prestiž, ale taky nesnadný závazek

První kovkopové nemohli samozřejmě tušit ani to, že o více než tisíc let později završí se dne 6. července 2019 sen mnoha lidí na obou stranách Krušných hor a jedinečná krajina plná pozůstatků bezmála tisícileté hornické činnosti bude zapsána na nejprestižnější světový seznam. Seznam, který přivádí turisty z celého světa a může přinést pracovní příležitosti, prosperitu a rozkvět. To je ale jen důsledek, neboť smysl UNESCO je jiný – vybrali jsme vás, zapíšeme vás a budeme kontrolovat, jestli o to, co je u vás cenné, pečujete tak, aby se to v co nejlepším stavu dochovalo příštím generacím. Takže – připijme si, jásejme, ale pak hned do práce, které bude až nad hlavu.

Podání rukou přes hřeben hor

Montanregion Krušné hory je krajinou pozoruhodnou z mnoha důvodů. Jedním z nich je i úžasná přeshraniční spolupráce. Uvědomme si, o jakém regionu mluvíme – Sudety, před osmdesáti lety jedno z nejcitlivějších míst Evropy s vyostřenou

nenávisť mezi dvěma národy. A dnes? Tenhle rozměr úspěšného snažení o společný zápis by lidé neměli opomíjet a měli by ho chápat jako naději a důkaz, že lidé spolu dokážou žít a že si dokážou odpouštět.

A co tedy vlastně je ta „krušnohorská důlní krajina“?

V UNESCO je zapsáno 22 míst – 17 na území Saska, 5 v Česku. Brána do Čech se honosí dvěma místy – hornickými krajinami Krupka a Mědník. A čím si Krušnohoří zápis zasloužilo? Jedním z hlavních důvodů byly světově významné vynálezy a inovace v oblasti báňských a hutních technologií, které se zvláště v 16. století, ale i později úspěšně šířily z Krušných hor do celé Evropy

i zámoří, a o globální význam Krušných hor pro rozvoj báňské legislativy, administrativy a školství, ale také měnových systémů, o to se přičinil především jáchymovský tolar, který byl více než tři sta let celoevropským plati-dlem a byl inspirací i pro název amerického dolaru. V horách „krušných“, současným jazykem řečeno „výtěžných“, do dnešních dnů zůstaly nejrůznější pozůstatky osmisetleté důlní činnosti. Najdeme je nad zemí i v podzemí. Obklopují hustou síť horních měst, jaká nemá ve světě obdoby. A co se tu těžilo? Především rudy cínu, stříbra, kobaltu, mědi, železa a uranu.

Mědník, hora tajemná

A co tedy turisté z celého světa uvidí? Na vrchu Mědníku u Měděnce nebyvalou koncentrací autentických důlních děl, která dokládají různé způsoby těžby po dobu více než čtyř století. Je tu na osmdesát pozůstatků větších i menších štol, jam a odvalů z 15. až 19. století a především prohlídková Štola Panny Marie Pomocné s velmi dobře zachovanými doklady ruční ražby a rozšiřování podzemních prostor pomocí metody sázení ohněm.

Krupka, horní město i krajina

Hornickou krajinu kolem Krupky už jsme v Bráně probrali velmi dopodrobna, takže tentokrát jen telegraficky. Krupka, jako nejstarší cínová hornická oblast v Krušných horách,

přispěla k rozvoji a šíření technik dobývání cínových rud v Krušných horách a ve střední Evropě. Velké množství pozdně středověkých až raně novověkých důlních děl je k vidění především v důlním revíru Steinknochen severně od Krupky, ale také v revírech Knötel, Preisselberg a na Komáří hůrce. Mnohem mladší prohlídková štola Starý Martin dokládá důlní techniky používané při dobývání cínových a wolframových rud ve druhé polovině 19. a ve 20. století. Samotné město Krupka pak představuje jeden z nejlépe dochovaných souborů stavebních památek na české straně Krušných hor. Dominantou města je hrad Krupka ze 14. století, vysoký umělecký a památkový význam mají rovněž gotický městský kostel Nanebevzetí Panny Marie s přilehlou hornickou zvonící, gotický kostel sv. Ducha, renesanční kostel sv. Anny a historické měšťanské domy.

A co bude dál?

Práce, práce a zase práce. Snaha o udržitelnou míru a zvládnutí turistického přívalu a především budování smysluplné infrastruktury pro turisty. Buduje se odloučené parkoviště a koncipuje doprava turistů z něj – možná to bude turistický vláček, možná mikrobusy nebo jiná forma pendlu. Připravuje se elektronický průvodce po krupských památkách v několika jazykových mutacích i další naučné okruhy městem. Už teď ale funguje nadstandardní infocentrum, naučné okruhy... Krupka prostě byla připravena na úspěch.

S maxipsem Fíkem Kadani

Nábřeží řeky Ohře bývalo v královském městě Kadani vždycky důležitým místem. Stávaly tu mlýny, přivozy, rybářské domky, voražská přístaviště, koželužny, bělidla. Žily tu, to dá rozum, i kadaňské mytické bytosti – divoženka Violanta, smutná Walpurga máchající v řece po věky věků krvavé košile i celý houf kadaňských vodníků. A jedné z pohádkových bytostí je pobřežní promenáda, která tu v posledních desetiletích vznikla, dokonce zasvěcena. Maxipsu Fíkovi.

Proč zrovna Fík?

Inu, on totiž do téhle oblasti patří. Spisovatel Rudolf Čechura, jeho duchovní otec, dělal nějaký čas ředitele školy v Zásadě a bydlel v sousedním Ahníkově. Sem také umístil Áju, její rodinu i milovaného Fíka, který byl zpočátku psem, ale dorostl do maxipsa. Ani jedna z obou vsí už nestojí, padly za obět' rozpinavosti těžby uhlí. A Kadaň je nejbližší město. Navíc tu od svých tří let žil Fíkův hlas – herec Josef Dvořák. Tak proto Fík.

Spojnice města

Kadaňské nábřeží je přirozenou spojnici historických klenotů města. Na jedné

straně Špitálské předměstí a kadaňský hrad, na straně druhé františkánský klášter. Z nádherného náměstí s Katoovou uličkou, která je nejužší v Česku, se zcela jedinečnou běloskvoucí radniční věží osazenou kamennými kraby i s přilehlými parkány kolem kadaňských hradeb dojdete sem za dvě minutky. Na dosah máte i další pozoruhodnosti města, a že jich má Kadaň nepřeberně. Ono je to totiž jedno z nejkrásnějších historických měst v zemi. Navíc se poslední léta cílevědomě stará o památky, obnovuje, renovuje, otvírá. Co ale běžný turista nejspíš nepostřehne – stejná péče je tu věnována i všednímu životu lidí. Kadaň je prostě krásné místo k životu.

Co je tu tedy ještě k vidění?

Svatá brána třeba. Doptáte se na ni i jako na Mikulovickou, můžete na ni vystoupat a rozhlédnout se po městě, stejně jako z radniční věže. Až budete branou procházet, všimněte si kopie barokní sochy Černé madony. Tou symbolicky začíná pozoruhodná křížová cesta, která je dnes součástí městské zástavby. Sedm zastavení, sedm pádů Kristových. Dovedou vás až k františkánskému klášteru – a po nábřeží se pak můžete vrátit zpět. Co dál? Barbakán Žatecké brány, Středověká bašta s muzeem militarie, úchvatný pozdně barokní Trojiční sloup na náměstí, jako osa, kolem které se celé město otáčí, gotický Šlikovský dům, obrovská barokní kašna, které se také říká „Šlikovský rybník“, s balustrádou a kamennými vázami. Málo? Co takhle nezvyklý zážitek v Muzeu čarodějnic?

Od hradu ke klášteru

Hrad je kadaňský kámen úhelný. Založen spolu s městem, pamatuje tedy všechno. Za Marie Terezie byl sice přestavěn na kasárna, ale v jeho nejstarších, gotických sklepech je expozice, která dokládá jeho bohatou historii z doby, kdy vítal krále, kurfiřty a šlechtice.

Řeka moudře plyne kolem něj a její paměť je bezbřehá. Břehy nicméně má a po tom levém vede pod hradními zdmi nábřežní promenáda. Že nese jméno maxipsa Fíka, už víme a budeme si to neustále připomínat. Třeba hned u jeho moderní plastiky vyvedené v oceli a plechu, skrz níž je báječně vidět hrad. Okolí hradu je ostatně doslova poseto zajímavými sochami a uměleckými díly. Přímo na nábřeží je to Kadaňský orloj, pocta Mikuláš z Kadaňe, který se na počátku 15. století podílel na zdokonalení orloje pražského.

Amfík AmFík

Na půvabné procházce potkáme Fíka ještě jednou, dokonce i s Ájou. Kadaňský sochař František Vlček je zvětšil při hře a potvrdil tak kreativitu celého nábřežního projektu. Tohle

nábřeží je prostě hravé. Jsou tu herní prvky, dětská hřiště, neustále vás něco překvapuje a baví. Třeba architektonicky pozoruhodný amfiteátr slyšící na jméno AmFík, který vypadá trochu jako slovanské hradiště obehnané palisádou. Přes tisíc vzájemně propletených a ocelovými táhly sepnutých dubových prachů tu vymezuje prostor pro další zábavu.

Pěšky i na kole

Na nábřeží Maxipsa Fíka si cyklisté s chodci nepřekážejí. Pěší promenáda je tu totiž zároveň cyklotrasou, konkrétně Cyklostezkou Ohře. Zajímavě pojatých laviček je tu nespočet, takže posadit se a nechat oči plout s proudem řeky je možné skoro všude. Promenáda je všechno, jen ne obyčejná. Má svůj architektonicky jasně daný charakter a šmrnc. Ten završuje visutá cyklistická lávka dlouhá třiaosmdesát metrů, zasazená do skály nad řekou. Nevšední komunikace je dílem Víta Brandy a už jen dívat se na ni je zážitek. To už jsme ale u hráze Údolní nádrže Kadaň, na samém konci nábřeží Maxipsa Fíka.

Za čtrnácti pomocníky

Ted' se dejme do svahu, kam nás láká žlutá značka. Za malou chvíli ocitneme se před branou františkánského kláštera. To místo je magické, ostatně, už nějakou dobu usiluje o zapsání na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Čtrnáct svatých pomocníků byla, dnešním jazykem řečeno, koalice svatých, kteří měli Evropě pomoci od morové rány a dalších tehdy rozšířených chorob. Kaple, jež jim byla zasvěcena, stávala i tady. Na jaře roku 1473 byli do ní pozváni františkáni, kteří tu spolu s kadaňskými měšťany a rodem Hasištejnských z Lobkovic vybudovali důstojný kostel v gotickém slohu. Klášter postupně košatěl o další budovy, až z něj byl – a je – úchvatný komplex s obezděnou zahradou. Dnes tu sídlí Městské muzeum v Kadani, které nabízí hned tři prohlídkové okruhy: Život v klášteře, Pohledy do minulosti Kadaň a Mineralogie, geologie, archeologie.

Terezínský pevnostní unikát

Historie má tu výhodu, že se – pokud k ní někdo nechce přistupovat tendenčně – nemění. Co bylo, to bylo. Její hlavní půvab ale spočívá v tom, že je to jedna z mála věcí na téhle planetě, která ještě skrývá tajemství, a je tu tedy stále co objevovat. Archivy jsou plné nezpracovaných pramenů a leží tu celé neprobádané poklady. Velkými lovci pokladů jsou v posledních letech vojenští historici z Terezína, kteří ve vídeňských i pražských archivech odkrývají skutečnosti, o nichž ještě donedávna neměl nikdo ani tušení.

Rafinovaný systém obrany

Právě díky tomuto usilovnému pátrání začíná se josefínské pevnostní město Terezín jevit jako stále větší rarita, jako evropský, ale vlastně i světový unikát. Na světlo vyplouvá genialita stavitelů města-pevnosti, jejich špičkové strategické myšlení i obrovská předvídatost. Pevnostní město musí být v první řadě skutečnou pevností. Nejpodstatnější tedy je jeho udržitelnost a systém obrany. V Terezíně je to jedinečná kombinace valů, podzemních minových chodeb, které se jako hbití pavouci rozbíhají pod hradbami v těžko uvěřitelné délce více než třiceti kilometrů a umožňují například nechat explodovat obléhající armády doslova půdu pod nohama.

Voda jako zbraň

A hlavně – voda. Kreativita stavitelů pevnosti ve využití vody, které bylo kolem plno – Ohře div ne součást města, Labe na dosah, kolem města močály a mokřady... Jen namátkou, šlo například o zaplavování příkopů obklopujících město a zabíhající do jeho profilu i přilehlých kotlin anebo třeba o umělé vytvořitelnou přívalovou vlnu. Něco takového jinde v Evropě jen tak nenajdete.

Poklad z archivu

Vratme se ale k intenzivnímu bádání v archivech. To například vyneslo doslova poklad – svého druhu návod k použití pevnostního města. Zcela zásadně se jím mění pohled

na Terezín jako de facto zbytečnou pevnost, která nikdy nebyla dobývána. Terezín totiž vůbec nebyl vybudován proto, aby dobýván byl. Měl tři jasně definované úkoly, které po většinu své existence plnil naprosto dokonale, takže pevnost byla naopak velmi potřebná. Oč šlo?

Zámek, který dokonale zaklapne

Terezín měl vytvořit svého druhu zámek, který by uzamkl přístupové cesty ze Saska do Prahy. Pevnostní město bylo vystavěné tak, aby mohlo kontrolovat a ostřelovat řeku Labe i císařskou silnici (a později i železnici), ale aby na něj zároveň nebylo možné útočit shůry (proto taky Terezín nestojí přímo na Labi, pod zdvihacími se kopci Českého středohoří). Tuhle funkci Terezín skvěle plnil například za války v roce 1866.

Základna pro celou armádu

Druhým účelem bylo vytvoření záložní a logistické základny nejen pro pevnost samotnou, ale pro celou rakouskou armádu! Proto jsou zdejší kasárna tak obrovská, proto je nemocnice neskutečně naddimenzovaná. Nešlo jen o raněné při obraně města, ale o raněné ze všech bojů – například při napoleonských válkách 1813 skončilo mnoho raněných právě v Terezíně. Pevnostní pekárna pekla 60 tun chleba

denně, což obránci pevnosti těžko mohli sami spořádat. Například v roce 1813 jedla celá rakouská armáda bojující v Sasku výhradně chleba z terezínských pekáren! Takže i tuhle funkci Terezín plnil.

Předsunutá obrana Prahy

Třetím smyslem bylo vybudovat silný opevněný bod na cestě ze severu na Prahu. Mohla tam být tak silná posádka, že si ji nepřítel nemohl dovolit obejít, protože by se vystavil nebezpečí, že mu vojsko z pevnosti vpadne do zad. To bylo jediné, co nefungovalo, ale nikoli kvůli dispozicím pevnosti, ale vinou nízkého stavu posádky. Rakouská armáda prostě nikdy nedokázala pevnost personálně zaplnit, takže třeba za války 1866 tu bylo tak málo vojáků, že by byli nestačili ani k obraně pevnosti, kdyby bylo bývalo došlo k jejímu napadení. Velitel pevnosti si prý tehdy posteskl, že kdyby měl plný stav, mohla bitva u Jičína a Hradce Králové dopadnout úplně jinak.

Do podzemí s lucernou

Tohle všechno vynesly na světlo archivní materiály. Pro nás, kteří milujeme živoucí historii a chceme se jí dotýkat a zažít ji na vlastní kůži, je štěstím, že terezínští odborníci to, co v archivech zjistí, velmi rychle přenášejí

do reality. A tak v současné době můžeme v Terezíně procházet velmi zajímavou expozicí dějin pevnosti od jejího vzniku po dobu první republiky, a to v sugestivním prostředí jedné z pevnostních staveb, **Retranchementu 5**. Odtud se lze vydat na strhující prohlídky podzemních chodeb – třeba i za svitu luceren. V **Bastionu 5** jsou výlety do podzemí o to pozoruhodnější, že se sem mohou díky absenci bariér vypravit i vozíčkáři.

Ach, ten kasárenský život

Samostatnou kapitolou je velmi pestrá nabídka v objektu **Kavalír 2**. Tady budete procházet reálným životem vojáků v kasárnách, pochopíte, jak se rozdíl v hierarchii promítaly do životních podmínek i třeba stravy, poznáte zázemí tehdejšího vojska. K tomu přičtete několik různorodých muzejních expozic včetně návštěvy podpalubí **La Grace**, české námořní plachetnice. V restaurované **Jízdně** zažijete především přehlídky plemenných koní.

Slavnosti, jaké nemají obdoby

Turistickou poutí pak bývají opravdu výjimečné historické rekonstrukce. Například **Poslední pirátské války** s plachetnicemi brázdícími zatopené příkopy a především pak v Evropě zcela ojedinělé **Josefínské slavnosti**. Tak velkorysá a komplexní vojenská rekonstrukce zaměřená na barokní dobu nemá nikde na světě srovnání a sježdějí se na ni fanoušci vojenské historie doslova z celého kontinentu.

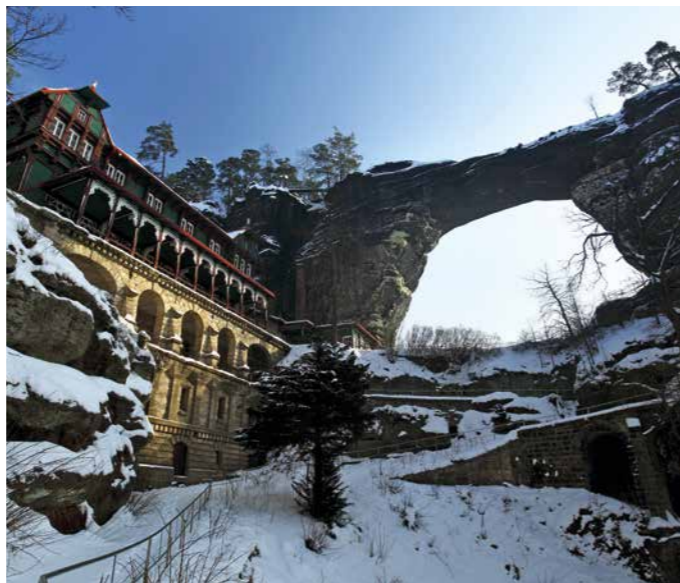
Kraj skalních měst pod peřinou

Českosaské Švýcarsko nemůže zklamat ani toho nejnáročnějšího turistu. Je tu tolik úžasných a ohromujících zážitků na nevelkém prostoru, že si tu na své přijde vážně každý. A je vlastně jedno, kdy sem přijede. Na jaře, kdy se skály vyšňoří všemi odstíny zelené, v létě, kdy skalní stěny sálají slunečním žářem, nebo na podzim, kdy se všechny vyhlídky promění v úchvatnou škálu barev. Málokdo ale tuší, jak krásná je tahle krajina v zimě. Pojďte, nahlédneme spolu do země skal, roklí, kaňonů a luk v době, kdy lesy poztrácejí barvy a černobílá krajina se naplní prazvláštním klidem a něžným půvabem. Třeba se nám podaří zjistit, pro koho je Českosaské Švýcarsko nejatraktivnější právě v zimě.

Milujete idylické procházky krajinou?

Zamyšlená a tak nějak docela jiná je **Edmundova soutěska**, když po ní kráčíte z Hřenska až k prvnímu jezu a zase zpátky. Krystalický klid, polštáře sněhu na balvanech uprostřed řečiště, mrazem ovinutý kaňon, velebné ticho, do kterého hebcem padá sníh. **Gabrielina stezka** kolem pat skalních stěn pokrytá bělostnou krásou, s výhledy do spící krajiny kolem staříčského Růžáku, kterému prokvétají vrcholové lesy stříbrem, a na jejím konci **Pravčická brána**, jíž se vchází do moře šedomodrých lesů a z vyhlídek kolem ní je vidět předaleko, protože mrazivý vzduch dokonale zaostřuje kontury obzoru. Labyrint **Tiských stěn** zahalený do nadýchané sněhové duchny je v zimě jakoby dosud neobjevený a ten, kdo se sem vydá, připadá si jako Amundsen hledající cestu k pólu. Voda proměněná v křišťál vytváří v kdekteré roklí drobné i monumentální **ledopády** a je mámivé hledat a objevovat je v **údolí Vlčího potoka** nedaleko **Brtníků**, kde je jich nejvíc – **Opona**, **Konírna**, **Velký ledový sloup**, **Vlčí stěnka**, **Malá** a **Velká kaskáda**, ale také v okolí **Chřibské** anebo v **Kyjovském údolí**, kde okouz-

lený poutník užasne nad až neskutečnou ledovou nádhrou **Jeskyně víl** s tisíci křehkých stalaktitů i stalagmitů, které na jaře beze stopy zmizí, jako by to byl jen zimní přelud. **Jetřichovicko** je také proměněné – **Dolský mlýn** zahalený do sněhu vypráví úplně jiné příběhy než v létě, **Pavolino údolí** kolem zkřehlého koryta **Chřibské Kamenice** pokrytého u břehů filigránskými ozdobami ledových destiček, **Trpasličí skála**, kde skřítkové navléknou slušivé hermelínové pláště, i hrdý skalní hrád **Falkenštejn** sevřený mrazivým údolím. Anebo **Jedlová** s kameninou rozhlednou oděnou do hranostajihu kožichu i další rozhledny, a že jich v kraji je – **Tanečnice**, **Weifberg**, **Janov**, **Sokolí vrch**, **Studenec**, **Sněžník** či **Růženka**, dopřejí lačným očím výhledy do kraje černobílých siluet a kontur,

neboť dívat se na zimní pohádku shora, to je rozkoš sokolů, kterou kdo zažije, pochopí. **Kaňon Labe**, jeden z nejkrásnějších v Evropě, je v zimě prokreslený do nejmenších detailů. Hledět do něj z výše **Belvedéru**, imponantní barokní vyhlídky na skalním platu, je jedním slovem nezapomenutelné.

Toužíte i v zimě po netradičních zážitcích?

Ve sklárně **Ajeto** v **Lindavě** u **Nového Boru** vás nechají projít sklářskou hutí s celým věncem pekelných výhní, pohostí vás ve sklářské krčmě, kde si i vyzkoušíte, jaké to je, dát vlastním dechem tvar sklu. V **Rumburku** užasnete nad rekonstruovanými ambity, **Svatou** chýší a **Svatými** schody zdejší **lorety**. V **Krásné Lípě** a v **Bad Schandau** vás nadchnou interaktivní expozice **Domu Českého Švýcarska**, respektive **Nationalparku centra**. Po celou zimu jsou otevřeny expozice zámků v **Děčíně** a **Šluknově**. V **Růžové** vás dozajista okouzlí řemeslná **Mýdlárna Rubens**, ve **Vlčí Hoře** zase velkorysý návštěvnické centrum manufaktury přírodní kosmetiky **Nobilis Tilia**.

Právě a jedině v zimě ožijí skoro všechna saská městečka romantickými a idylickými adventními trhy (ten na temeni stolové hory **Königstein** ve stejnojmenné pevnosti je historický, s ničím nesrovnatelný, ty v **Drážďanech** zase nejslavnější a obrovské). Stejně tak jenom zima nabízí výlety za betlémy, neboť celé **Šluknovsko** je jedním z nejslavnějších betlémských krajů v Česku a muzeum v **Rumburku** je jeho přirozeným centrem.

Iste fajnšmekři a gurmáni?

Špičkovou gastronomii natreíte v **hotelu Ostrov**, **Usedlosti Na Stodolci**, **Resortu u Fořta na Mezní Louce**, **Kristině Hrádku** na **Děčínském Sněžníku**. Skvělá lokální piva ochutnáte v pivovarech **Falkenštejn** v **Krásné Lípě**, **Kocour** ve **Varnsdorfu**, ale také v **Děčíně**, kde jsou řemeslné pivovary hned dva. Nabídka kaváren, cukráren, burger barů, restaurací a bister je také čím dál pestřejší – od **Děčína** až po **Varnsdorf**.

Nedokážete si zimu představit bez sportu?

Okolí **Polevska** i hřeben **Děčínského Sněžníku** nabízejí vynikající běžecké terény s upravenými stopami. Sjezdovat se dá na **Jedlově** a v **Horním Podluží**. Příznivci **skijöringu** si užijí v **JV ranči** v **Rybništi**. **Děčín** nabízí **Aquapark**, **Rumburk** a **Varnsdorf** bazény. V **Děčíně**, **Růžové** i **Rumburku** je hned několik možností zahrát si **bowling**.

Iste ctitelé vlídného a blahodárného tepla?

Komfortní wellness se po Českosaském Švýcarsku šíří rok od roku rychleji. Chcete-li se nechat rozmazlovat, vydejte se do **hotelu Ostrov** ve stejnojmenné osadě nedaleko **Děčínského Sněžníku**, do **Usedlosti Na Stodolci** nebo penzionu **Relax** v **Chřibské**, v **Mikulášovicích** vyhledejte penzion **Balnika**. V **Sasku** vám udělají pomyšlení v relaxačním areálu **Toscana Terme** v **Bad Schandau**, v **Trixi parku** v **Großschönau** na dohled od **Varnsdorfu** i ve wellness centrech v **Kirschau** či **Sebnitz**.

Nemáte rádi davovou turistiku?

Chcete se toulat přírodou sami? Pak právě vám se bude Českosaské Švýcarsko nejvíc líbit v zimě.

Tajuplné příběhy krušnohorských hradů

Historie je džbán plný příběhů. Málo se ale mluví o tom, že tenhle džbán má dvě dna. Na prvním leží data, jména, architektonické slohy, doložené příběhy. To druhé dno je skryté. Tady, pokryté pavučinami, leží příběhy plné záhad a tajemství, příběhy, které nebývají datovány a pečlivě zapsány v pozemkových knihách ani encyklopediích, příběhy předávané od úst k ústům. Pojďme se teď podívat na pětici krušnohorských hradních zřícenin a zkusme se dobrat i jejich druhého, tajemného dna.

na počátku 16. století, kdy se všechny dostávají do majetku Wolfa z Vřesovic. Dnes jsou ze všech tří hradů ruiny v různém stadiu. Koncem 15. století už ale stály všechny tři. A děly se tu věci nevídané, ba děsivé.

O Kameni smrti

Pán na krupském Rosenburgu měl dceru Donu, krásnou jako sen. Kdoví, jak se to stalo, ale zamilovala se. Nevhodně, samozřejmě. Proti otcově vůli. Jejím vyvoleným byl mladý rytíř žijící na Kyšperku. Scházeli se tajně na skále naproti hradu, Dona přestrojená za jeptišku, aby ji nikdo nepoznal. Jenomže otec zjistil, jak se věci mají, dceru dal uvěznit a na rytíře poslal halamy. Jeden z nich na sebe navlékl řeholní roucho, pod které ukryl meč. Rytíř přijel, jak měl s Donou dohodnuto, hrne se k ní, ale dívka se ukazuje být chlapiskem s mečem. Ze všech stran se navíc na rytíře ženou zakuklenci s obnaženými zbraněmi.

A přece ho nedostali! Mladík se vyhoupl na koně a skočil s ním ze skály do temné hlubiny. Totenstein, Kámen smrti, v mapách nepřesně Mrtvý kámen. Až sem půjdete na vyhlídku, mějte na paměti, že milenci se jednou za sto let vracejí, tak ať je nerušíte.

O zakletých starcích

Jednou za sto let dějí se věci i na Kyšperku, Supí hoře. Hrad se zjeví ve své bývalé krásě. V šesti síních sedí šest mlčících starců, v hodovní síni dva další – jeden v šarlatovém, druhý v bílém plášti s krvavou skvrnou na prsou. Kdokoli sem přijdeš, královsky tě pohostí, ale neřeknou slova a čekají. Když nevíš, co učinit, starci se promění v černé supy a tlukotem svých křídel promění hrad zase v ruínu. Podle krupských permoníků starci čekají na poděkování – ale těmi správnými slovy! Kdybyste se tam v dané době nachomýtlí, pamatujte: je to buď „Zaplat' Pán Bůh“, nebo spíše „Gott sei dank“, případně ještě „Gottlob!“ Jedna ku třem – to už je docela slušná šance, ne?

O strašné čarodějnici Vele

Je ovšem ještě jiná cesta, jak starce osvobodit. Musíte se vydat na svahy Doubravské hory a pod hradem natrhat čarovné květy. Hloupé na tom je, že vykvétají jen jednou za padesát let a musí je utrhnout nevinná dívka. Pak je třeba vyhledat v hradních zdech mocnou čarodějnici a natrefit ji v dobrém rozmaru, což se nepřiházívá zrovna často. Ona vás pak zavede k už řečené tajné chodbě a vy se vynoříte na Kyšperku a položíte každému starci na klín jeden květ. A jsou z vás osvoboditelé!

Hasištejn – Skála nenávisti

Ach, kolikrát už jsem skupinky turistů bloumající kompaktními a atraktivními zříceninami tohoto hradu ležícího nedaleko Kadaně slyšel pochechtávat se a vesele komolit jeho jméno – hasištejtn, ha, ha, ha. Vidíte, a on to býval Hassenstein, Skála nenávisti. Seriózní historie název ponechává bez vysvětlení, zato vás zahrne fakty... Gotický hrad vybudoval panovník nebo některý z feudálů patrně už v prvním desetiletí 14. století. Měl chránit významnou obchodní cestu do Saska. Zpustl už koncem 17. století, bla, bla, bla... Samé možná – ale doložené! Copak se ale asi skrývá na druhém dně...? Historie pěkně příšerná. Jako by nestačilo, že poklady ukryté ve sklepeních hlídá olbřímí stařec s gigantickým psem. Jsou tu i stopy oné nenávisti, jež dala hradu jméno. Jeden z majitelů odjel do války a zanechal svou dceru v péči kaplana. Dcera se ovšem vzápětí zamilovala do potulného

rytíře, přiměla kaplana, aby je oddal, novomanžel vyrazil na toulky – a tatík se vrátil. Tak ty tak, dceruško? Takže pěkně zazdít zaživa, kaplana bez milosti popravít a sám se rozjet na věrném koni a skočit i s ním do propasti pod hradem.

Rýzmburk – obří hrad s hrůznou věží

Nad městem Osekem vypíná se vrch, kde les prorůstá ruinami obrovského hradu, tak obrovského, že je dokonce považován za jeden z nejrozsáhlejších u nás. I jeho zřícenina je ohromná a bere dech. Ukázněná historie o hradu praví, že ho ve 13. století založili páni z rodu Hrabšiců. Titiž se zasloužili i o stavbu oseckého kláštera. I Rýzmburk střežil obchodní cestu do Saska, zpustl ale už v 16. století. Jedna ze staveb, která se dochovala v podezřelém dobrém stavu, je velká

oválná věž. A v ní... něco zlého. Jeden majitel za druhým nechával můstek do ní vedoucí strhnout a dveře zazdít. Proč asi? Když se tu dnes odvážíte zůstat přes noc, není vyloučeno, že z věže zaslechnete kvílení a strašlivý nářek. V dobách husitských válek bylo prý do věže uvězněno sto třicet husitů včetně žen a dětí. Zahynuli hladem a žízni. Do jednoho. Jejich duše trpí a nemohou hrad opustit.

Růžový hrad, Kyšperk, Doubravka – magický trojúhelník

Nejpodivuhodnější historii nechal jsem si až na konec. Tři hrady propojené tajnou podzemní chodbou, spojené osudy lidí i kouzly

Cestou chmele kolem rokokové perly

Nedozírné moře chmelnic obklopuje město Žatec. Kdo se jím vydá a bude sledovat tok řeky Ohře, ten se za malou chvíli ocitne v místě, které je tak krásné, až to bere dech. Nad bujnou zelení prorostlými antickými síněmi chmelnic vznešeně pluje zámek Stekník. Nádherná rokoková víla s bohatě řasenou sukni, která se při bližším pohledu promění v terasovitou zámeckou zahradu. Chmelová krajina je v tomto místě vůbec doslova prošípana historickými pozoruhodnostmi. Ostatně také proto se společně s žateckými chmelovými památkami uchází o zápis na seznam UNESCO.

Krásnější rokokový zámek u nás nenajdete

Obec se už někdy koncem 14. století jmenovala Vzteklník. Jak tak lidé tohle slovo omílali, zbyl z něj Stekník. Zámek tu byl postaven v nejlepších letech baroka a do dnešní podoby přestavěn v rokoku, aby se podle mínění mnohých stal vůbec nejkrásnějším zámeckým komplexem tohoto období v Česku. V posledním desetiletí zámek procitl ze zapomnění a bezkrevnosti, ba z chátrání,

a probudil se do krásy. Místnost po místnosti jako mávnutím čarodějovy hůlky vracela se z beznaděje do někdejší krásy. Kdo tu byl před pěti lety a přijde dnes, zámek nepozná.

Za vším stáli Kulháňkové

Stávala tu středověká tvrz, která vyhořela. Ruinu koupil žatecký měšťan Jan Jiří Kulhánek a přestavěl ji v duchu vrcholného baroka na zámeček. Byl to obratný člověk, brzy získal šlechtický titul a byl z něj baron, čili svobodný

pán. Jeho vnuk, taky Kulhánek, ale už hrabě, ani ne o sto let později zámek rozšířil a přestavěl v duchu rokoka. Postavil i nádhernou kapli, oltářní obraz objednal v dílně Kryštofa Sekela, nástěnné obrazy u jezuitů Ignáce Raaba. Nešetřil. Však je také kaple zasvěcená Navštívení Panny Marie jedním z klenotů návštěvníků okruhů zámku. Nikoli však jediným.

Zámek, na kterém se bydlelo

Zcela nový prohlídkový okruh je procházkou soukromými salony rodiny švýcarského konzula Gerolda Déteindre, která vlastnila zámek v první polovině 20. století. Uvidíte i zámeckou kuchyň, nádhernou salu terenu a přímo nad ní i reprezentační sál a samozřejmě vám průvodci neupřou už zmíněnou kapli. Druhý okruh vás zavede do jižních salonů prvního patra, kde je instalována výstava historických kočárků a hraček.

Zahrada jako dárek z lásky

A teď zahrada, která nás zaujala už z dálky. Přísně barokně symetrické schodiště nás doprovodí od centrální sály terenu přes všechny terasy na parter zahrady. Omamně. A ještě ke všemu jde o produkt lásky. Hrabě Jan František Kulhánek vybíral nevěstu tak zodpovědně, že se do ní, navzdory v té době běžným sňatkům z rozumu, i zamiloval. A to natolik, že

ji po svatbě věnoval místo prstenu zahradu. Projděte si ji a představte si, najmě vy, dámy, že pro vás manžel udělá něco takového...

Barokní náves a všude chmel

On Stekník je vůbec zajímavá obec. Když tu v době baroka vyhořela část domů na náměstí, nechal je baron Kulhánek opravit a vznikla tak doslova chmelová architektura – zdobné průčelní štíty a brány dekorované chmelovými motivy. Stekník byl totiž odjakživa jednou z nejdůležitějších chmelářských obcí na Žatecku. Chmel se tu nejen pěstoval a sklízel, ale také sušil a v malém pivovárku i převáděl do podoby ušlechtilého pěnivého zlata.

Vydejte se Cestou chmele

Kde jinde než právě tady měla by tedy být vytyčena naučná stezka Cestou chmele? Ta je úplně nová, necelých pět kilometrů dlouhá, s osmi zastaveními – bez tabulí, které by narušovaly symetrii a přirozenost chmelnic, jen s dřevěnými sloupy opatřenými QR kódy. Stačí tedy mít chytrý telefon. Procházka okruhem vedoucím vonícími chmelnicemi je v mnohém podobná útěšnému bloumání moravskými vinicemi – jen okolní zeřeň spěje k jinému, stejně pozeňnanému moku. Navíc se tu dozvíte všechno o pěstování chmele, jeho historii i současnosti, budete žasnout nad málo známými vlastnostmi chmele – věděli jste třeba, že funguje jako antiseptikum, má prokazatelné protirakovinné účinky a některé jeho obsahové látky mají poměrně silné zklidňující účinky? Ne? A že je dosti blíže příbuzný konopí? A že, podobně jako u lidí, tu děti – rozumějte chmelové šištice – rodí jen ženy, respektive samičí rostliny?

K zázračnému prameni i chráněnému řopíku

Naučný okruh chmelové stezky ale není jediný, na který se můžete ze Stekníku vydat. Je tu ještě navazující historický okruh. Ten vás povede kolem úchvatné a velmi malebné opukové barokní sýpky k replice historické tyčové chmelnice i k minerálnímu prameni s údajně zázračnými účinky, u něhož nechal nám už dobře známý hrabě Jan František Kulhánek vystavět kapli, ze které dnes už zbyly velmi pohledné ruiny. Stezka vede i kolem jednoho z mnoha řopíků čili pevnůstek lehkého opevnění, nesprávně bunkrů. Tady se dozvíte mnohé o budování obranné pevnostní linie i o specifikách zdejší oblasti. Mimochodem

– jeden z řopíků je součástí zámecké zahrady, a tak je chráněn jako kulturní památka České republiky.

Kdo se nechce tlačit, jede hned!

Dovolíte-li na závěr jedno doporučení – neváhejte a zajed'te se do Stekníku podívat co nejdříve. Cesta do UNESCO sice není žádným sprintem, ale pokud se povede – a na Žatecku všichni pevně věří, že ano – bude se to tu turistům jen hemžit. A čtenáři Brány přece dobře vědí, že komfort intimity turistického putování je nade vše, protože prožitek je intenzivnější a hlubší.

www.zamek-steknik.cz
cestouchmele.chizatec.cz

Na kole křížem krážem Českým středohořím

Těžko si představit ideálnější cyklistickou krajinu, než je právě pestré a členité České středohoří. Můžete jezdit po boku nádherného Labe téměř bez převýšení, ale můžete i šplhat do kopců, nicméně nikdy to nebudou mnohakilometrové „stěny“ podobné alpským stoupákům. Vždyť nejvyšší Milešovka má 837 nadmořských metrů a labský břeh je místy o sice d'ábelských, ale vlídných 666 výškových metrů níže. Můžete tu jezdit s dětmi, ale také se věnovat adrenalinovým sjezdům a terénním jízdám. Ať už ale vyrazíte na kole s jakýmkoli úmyslem a cílem, můžete si být jisti, že krásu téhle krajiny hned tak něco nepřekoná.

Labská stezka, zábavná i hezká

Člověku je dáno putovat kolem řek už od nepaměti. Máme to prostě v genech. A projíždět se kolem Labe na bicyklu, v kontextu krásy labských břehů, strání, kopců, vinic, historických měst a v posledku i strmých skalních stěn, to je rozkoš cyklistického labužníka. Labská stezka začíná dvacet kilometrů od pramene řeky a končí u jejího ústí. V Německu slyší na

jméno Elberadweg. Na území Ústeckého kraje měří 96 kilometrů a každý z nich vážně stojí za to.

Nejde jen o cestu samotnou

Labská stezka je nově a přehledně proznačena, je tu osazeno třicet odbočkových tabulek a osmnáct informačních tabulí, takže jedete-li tudy, víte nejen, kde jste a co je kolem vás pozoruhodného nebo kam se vyplatí udělat si zajižďku, víte také, kde se ubytovat, najíst, napít... Děti, ale i jejich kreativní rodiče čekají tři herní

zastávky. Stezka vás z rovin před Roudnicí zavede do srdce Českého středohoří, provede vás samotnou **Portou Bohemikou**, aby byla ve svém českém závěru sevřena do jednoho z nejkrásnějších údolí na světě, do **Labského kaňonu**, který stráží skalní divy Českého Švýcarska.

Dobudování stezky spěje k závěru

Pro rodiny s dětmi se nejvíce hodí právě stezka podél Labe, která je z velké části vedená v režimu cyklostezky. Navíc se

v tomto roce pracuje na vzniku dalších úseků, a místa pro výlety rodin s dětmi tak budou přibývat. Na podzim roku 2019 byl otevřen nový úsek Labské stezky mezi obcemi Dobříň a Račice v délce nějakých čtyř kilometrů. Letos se bude upravovat a zušlechťovat terén mezi Račicemi a Hněvicemi a potom i z Třeboutic do Křešic a Nučnic. A pokud všechno dobře půjde, mohl by se rok 2021 stát rokem dokončení celé trasy na území Ústeckého kraje.

Alternativní trasy

Labská stezka má nicméně v Ústeckém kraji kromě hlavního směru i dvě alternativní trasy. Obě jsou značeny jako cyklotrasa č. **2A** a zavedou vás na mnohá zajímavá místa. Ta první je levobřežní a je vytyčena mezi Roudnicí nad Labem a Litoměřicemi. Je vedena zčásti i po silnicích a vezme vás třeba do **pevnostního města Terezína** nebo k osamocenenému

kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské, který stojí za Libotenicemi přímo na břehu řeky. Ta druhá využívá labské přívozy – první z nich vás převezme do Lovosic, kde jistě zastavíte u nové **Vyhličky U Zámečku**, aby si vás pak na samém kraji Porty Bohemiky převzal v **Malých Žernosekách** přívoz druhý a zase vás vrátil na páteřní stezku.

Chvála odbočkám

Dalo by se říci, že právě odbočky jsou kořením Labské stezky. Můžete se nechat vést trasou **25** skrz **Oparenské údolí** až na úpatí **Lovoše** a do obce **Oparno**, nad kterou vás nadchne **romantická zřícenina** stejnojmenného hradu. Zdatnější cyklisté mohou pokračovat ještě dál, kolem slavné „kouřící“ hory **Boreč**, pod zříceninami hradů **Košťálov**, **Skalka** nebo **Oltářik** až pod vrch **Hradišťany**, druhý nejvyšší vrchol Českého středohoří, do nadmořské výšky šesti set metrů. Zhruba stejně náročné a vhodné také spíše pro horská kola jsou i odbočky do okolí Litoměřic. Tady je asi nejoblíbenější cyklotrasa **3057**, která startuje v **Libochovanech**, aby se hned za nimi zlomila v pase a začala sverpěp stoupat. Kolem **vyhlídky Tři kříže** doběhne až pod **zříceninu hradu Kamýk** a dál vede pod **Plešivcem**, kopcem svrchované tajemným a rozhodně hodným zastávkou, přes Hlinnou až do

sedla pod **Varhoštěm**. Pak k nejvyššímu bodu trasy pod **Babinský vrch** a konečně zase dolů, kolem **Dlouhého vrchu** k nádhernému **zámku v Ploskovicích**.

Závod jako řemen

V okolí Litoměřic si můžete i zazávodit, ovšem výhradně na horském kole. Nejlepší příležitostí k tomu je každoroční **MTB tour České středohoří**, což je cyklomaraton pro širokou veřejnost. Co znamená široká? Inu – kdokoli. Každý si svou trasu najde a navíc, tenhle závod je jedinečný v tom, že dokonce umožňuje v jeho průběhu změnit trasu – logicky z delší na kratší – a přitom zůstat ve hře

o vítězství! Trasy bývá několik od 45 do 85 kilometrů délky, jsou ale připraveny i soutěžní úseky pro děti či pro handbiky.

Cyklotrasy v oblasti českého granátu

Projet oblast, kde se už po staletí nacházejí české granáty, zkamenělé krupěje holubičí krve, je příjemný

zážitek více méně pro každého cyklistu. Můžete zvolit cyklotrasu 3118 z **Lovosic** podél slavné **Švestkové dráhy** přes **Třeбенice s Muzeem českého granátu**, expozicí **Hradů Českého středohoří** a malebnou **Čokolaterii** až do **Třebívlic**, kde je báječné se zastavit v **zámeckém vinařství Johann W** anebo v **expozici Ulriky von Levetzow**, romantické přítelkyně básníka Goetha, která je na místním hřbitově

i pochována. A mimochodem – budete-li si chtít výlet ozvláštnit, naložte si na pár stanic kolo do vláčku **Švestkové dráhy**.. Ještě jedna cyklotrasa v této oblasti se nabízí – 3119. Ta se v obci **Lkáň** odpojí od předešlé trasy a protáhne vás pod ikonickým **hradem Hazmburkem** přes **Slatinu** do **Libochovic**, přímo k nádherné barokní perle, **zámku**, na nějž navazuje anglický park.

Podél Ohře zpátky k Labi

V **Libochovicích** už se dotýkáme jiné řeky, která smáčí středohorská pole a louky. Jsme

na březích **Ohře**. Stačí přejet most a 3119 vyústí do **Cyklostezky Ohře**, značené jako číslo 6. Tou se necháme vést kolem **Malé Ohře**, 8,5 kilometru dlouhého uměle vybudovaného kanálu, který sloužil jako přívod vody na kola zdejších mlýnů. Cestou se můžeme stavět – a já to všude doporučuji – v **Kostelci nad Ohří** v usedlosti **Perlová voda**, kde jsou k cyklistům kromobyčejně vlídní, skvěle tu vaří, a to nejen jídlo, ale i pivo! V **Budyni nad Ohří** nelze vynechat **vodní hrad s alchymistickou dílnou**. Cyklotrasa nás pak vede dál, přes staroslavné **Doksany** s komplexem **premonstrátského kláštera** do **Bohušovic** a **Terezína**, abychom se v **Litoměřicích** vrátili za mostem do náruče mateřské **Labské stezky**.

Trocha pomoci nezaškodí

Zdáleka nejen kvůli lenochům brázdí v sezóně **České středohoří cyklobusy**. Taková pomoc se přece může hodit i zdatným cyklistům, protože **Středohoří** je rozsáhlé a nechat se někam přiblížit může znamenat víc toho stihnout. Navíc – cyklobus mohou využívat i turisté bez kol. Hlavními nástupními stanicemi jsou autobusová nádraží v **Litoměřicích** a **Roudnici nad Labem** a cílovými zastávkami **Velemín** – pod **Milešovkou**, **Bílý Újezd** – pod **Kletečnou**, **Lovečkovice** a **Mukařov** (na **verneřické náhorní plošině**). **Cyklobusy** vás tedy zavezou přímo k největším atrakcím na obou březích **Labe**, v oblasti **Milešovského** i **Verneřického středohoří**. Mimochodem – aktuální jízdní řád najdete na www.stredohori.cz.

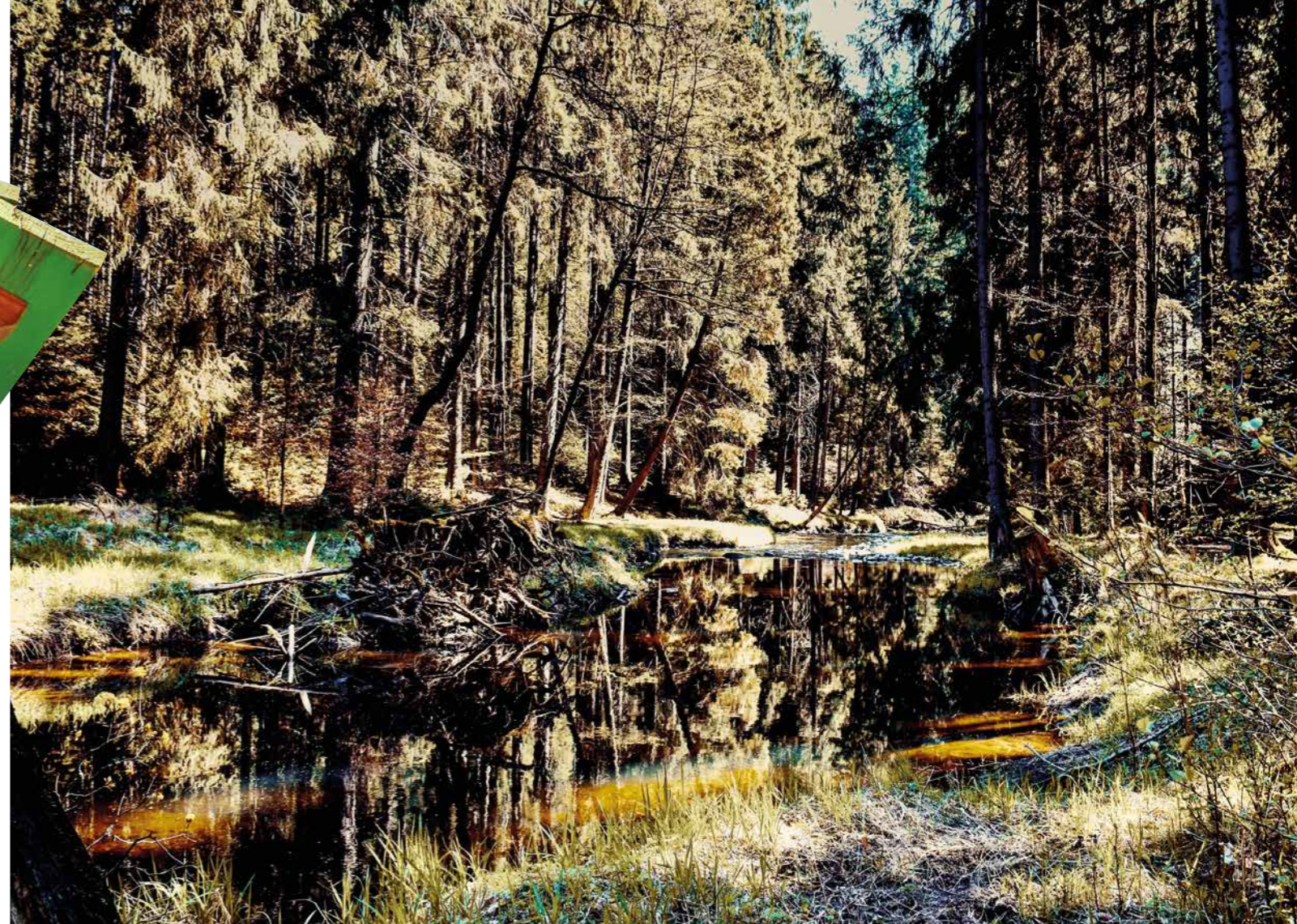
Odemyky, zamyky

Destinační agentura **České středohoří** pořádá rok co rok dvě pravidelné akce. Obě se konají na **Labské stezce** a jsou pořádány ve spolupráci s většími městy na **Labi**. To je totiž tak – každá pořádná cesta se má včas otevřít a také včas zavřít – samozřejmě jen symbolicky, jezdit se tu dá po celý rok. A to pokud možno s důstojností a slávou. Když na jaře aspoň trochu oschnou břehy, konává se **Jarní odemykání Labské stezky**. Vloni se odehrálo v **Litoměřicích**, **Ústí nad Labem** a **Děčíně**. S odemykáním samozřejmě souvisí i **demonstrativní projížďka**, která symbolicky zahajuje turistickou sezónu. Bývá to hojně navštěvená akce s bohatým programem. Když pak vítr začne bičovat hladinu **Labe** a dešť se stává častým a vlezlým, nastává **Podzimní zamykání Labské stezky**. A nemyslete si – jde o skutečné zamykání – každý cyklista může při té příležitosti opravdu zamknout krásný zámek **labským klíčem!**

Údolím tiché krásy k tajemné Tesané cestě

Jeřichovice zná skoro každý milovník Českého Švýcarska. Jeřichovické vyhlídky, Dolský mlýn, Falkenštejn... Budiž, ale je tu jedna nádherná okružní cesta, kterou každý nezná, a pokud se sem vypravíte zjara nebo na podzim, je důvodný předpoklad, že tudy půjdete úplně sami. A to je komfort, který je v téhle na zážitky velmi štědré oblasti opravdu vzácný. Kam vás to zvu? Do Pavlína údolí.

S Pavlínkou kolem rybníka

Hned na začátku půvabné pouti zláká nás malované návěští na malou odbočku. Dáte-li na mě, neoslyšte tohle volání. Okružní cesta Pavlínka vás totiž dovede k nevysokému skalnímu masivu, jímž vy, jako čarodějové, hladce projdete skrz. Po pravdě, bude to dobrodiním vytesaného tunelu, který sloužil jako náhon ženoucí vodu na kolo mlýna patřícího jinému z Grieselů. Bývalo tu na půl metru vody, vy ale projdete suchou nohou a obejdete idyllický rybník, stále vedení malovanými rybími směrovkami. U Rusalčiny jeskyně překonáte vodu po jednoduchém můstku a promenádní brankou projdete zpátky do Pavlína údolí. Kde se vzalo tohle jméno? Inu, když mlýn koupil nějaký Josef Müller a udělal z něj prádelnu nít, chodívala ráda údolím proti proudu řeky jeho žena Pauline. Pojd'me se tedy vydat v jejich šlépějích.

Peřejemi kudrnatá víla

Říčku překonává několik můstků, které při povodních pravidelně dostávají dosti na frak, jakkoli jsou budovány stále fortelněji. Údolí je zpočátku široké, s povlovnými zalesněnými stráněmi kolem, a stezka přebíhá řeku po můstcích ze břehu na břeh. Až půjdete s hlavou zakloněnou a budete celým tělem absorbovat klid a tiché vrnění říčky,

vzpomeňte si na to, že i tahle křehká víla se dokáže proměnit v běsnící bestii. Před lety jsem tu viděl obrovské traverzy smotané do klubička a kovové nosníky vyrvané z metrové vrstvy betonu. Kdo by to do ní řekl...

Za ledňáčky i kamzíky

Pak se údolí začne lehce svírat a na stráních se obnaží skalní stěny. Řeka si ale dál hledí svého koryta a temně opaleskuje zastřešena zelení listů. Na stráních ji po tisíciletí hlídají skalní strážci, kteří co padesát metrů přibírají na monumentálnosti. Je tu krásně. A živo! Na jaře oceány dymnivek a vlastně během celé vegetační části roku mnoho květin i vzácně se vyskytujících, zahlédnete tu ledňáčky, pstruhy, skorce, dokonce by tu měla žít i vydra, občas tudy proletí čáp černý a ze svahů Studence sem chodí pít stádo kamzíků.

Vzhůru do Rynartic

V jednu chvíli stezka vyskotáčí do svahu a skalním ochozem vás přenese přes strmé břehy a zase vás vrátí na břeh, na který tu už dohlížejí zasmušilí skalní obři. Klid vody je klid duše a člověku je dáno putovat kolem řek. A pak je náhle konec, údolí běží dál rozeklaně – buď kolem Johnovy kaple do Studeného, nebo divokou soutěskou k Chříbské. My ale vystoupáme strání přímo na nádhernou louku, za kterou odpočívají domky Rynartic.

Od trpaslíků k Tesané cestě

Ted' se prosím soustřed'te, opustíme totiž vřidné služby turistické značky. Dojdeme k silnici a... No, vlastně – pokud neznáte slavnou Trpasličí skálu se sedmi skřítky a portrétem ženy, kterou zachránili, když uvízla ve skalní štěrbině (takže bohužel, žádná Sněhurka, ale vdova bezdomovkyně Ritschelová), udělejte pár kroků po silničce do rokle. Až se nabažíte, vraťte se zpátky a nechte se vést zátočivou cestou směřující lehce vzhůru mezi chaty a chalupy. Za nimi začíná idyllická lesní cesta, která se po nemnoha krocích docela promění. Nízké skály jako by tu byly opracovány lidskou rukou. Ten pocit sílí, až náhle stojíte na začátku jednoho z divů Českého Švýcar-

ska, o kterém skoro nikdo z turistů neví. Kamenná či také Tesaná cesta. Její původ není dodnes uspokojivě nebo spíše nade vši pochybnost vysvětlen.

Tajemný Huhln

Svatý Janiček Nepomucký (namalovaný panem Miroslavem Hejným z Varnsdorfu) hlídá podivuhodný koridor, jakousi bobovou dráhu. Teorii je několik – profil prý vyryli koly svých trakařů tkalci, kteří tudy vozili zboží. Tomu se ovšem dá jen těžko věřit. Kdyby tudy jezdily i povozy, možná – ale ty se sem prostě nevejdou. Že by to byl smyk na dřevo a prostřední rýha byla od kopyt koní? Koně, který chodí tak, že vyryje tuhle rýhu, bych rád viděl. Steinweg, lidově také Huhln (od slova Hohlweg = úvoz), je prostě záhada. Až tudy kachním krokem půjdete, zkuste si vytvořit vlastní teorii o vzniku a smyslu téhle cesty, která je ale – ať už to bylo, jak chtělo – opravdu krásná a jedinečná.

Po hřbetu draka

Dál ovšem není stezka o nic méně krásná. Je uměle vyrovnaná, aby co možno rovně překonávala sedla mezi jednotlivými skalnatými částmi hřebene. Jít po tomhle malebném náspu, dračím hřbetu sevřeném kmeny stromů, je okouzlující v každé roční době. Pak se stezka předkloní a dovede nás na louku, kde mezi chatami seběhnete ke Grieselovu kříži. Dost možná nějak takhle to vypadá v ráji.

Přes údolí jako ptáci

Touha člověka moci alespoň na chvíli létat jako pták je odvěká. Možná, že jste se někdy, když vaše dítě někde v lanovém parku dovádělo na dětské lanovce, která ho samospádem a dobrodiním přitažlivosti zemské vezla nad terénem, zasnili a řekli si – kdyby tak taková jízda na laně mohla být obrovská, třeba nad celým údolím, to by bylo... Vidíte, a ono už se to chystá. V krušnohorském centru zimních i letních sportů na Klínech se buduje zdaleka nejdelší česká zip-line. A to tedy bude něco!

Na laně přes údolí

Zkuste si to představit. Necháte se upnout do celotělového postroje upevněného ke kladce zavěšené na předlouhém laně, odrazíte se – a letíte. Letíte chvílemi ve výšce neskutečných 140 metrů rychlostí 80 kilometrů v hodině a před vámi jsou dva kilometry lana. Pod vámi se zase na dně Šumného dolu klikatí stužka Bílého potoka a vy směřujete k protějšímu svahu. Ještě před chvílí jste stáli u nástupní věže na úrovni horní stanice lanové dráhy, a teď letíte nad svahem a pod vámi na bílé pláni v ladných obloučcích sjíždějí lyžaři nebo se tu na bobové dráze či bicyklech nebo možná na kolo-běžkách řítí dolů spoře oblečení nadšenci. Tenhle let totiž můžete absolvovat během letní i zimní sezóny.

Dvoukilometrový let

Lano není úplně napnuté, jeho prověšení je ale jen nějaká tři procenta, takže letíte rychlostí, která je závislá na vaší váze, a ve chvíli, kdy začnete zpomalovat, zapojí se elektromotor v kladce a dopraví vás ladně až na mezistanici usazenou v protějším kopci. Tahle etapa bude dlouhá nějakých 1300 metrů a elektromotor vám

bude pomáhat jen tak na poslední stovce. Pak přesednutí na další lano a další let, tentokrát dolů, k dolní stanici lanovky. Dohromady bude let na laně dlouhý dva kilometry, což z klínské zip-line

dělá nejen zdaleka nejdelší podobnou dráhu v Česku (několik dalších má maximálně dvě stě metrů), ale také dvacátou nejdelší zip-line na světě! A vlastně, podíváte-li se blíže na tuzemskou konkurenci, dalo by se s klidem napsat, že to bude první „opravdová“ zip-line v Česku.

Kde se to tu vzalo?

To se takhle Alena Dalecká, jednatelka firmy ZIMLET Klíny, která se na Klínech stará o nejrůznější sporty, zábavu i třeba dětské příměstské tábory, vydala s kamarádkou na dovolenou do Kostariky. A tam byly „ziplajn“ – španělsky „tirolin“ – mraky. Jako by to byla kostarická národní zábava. Děvčata atrakci zmužile vyzkoušela a přijela domů s očima navrch hlavy – to musíme na Klínech mít taky! Na rovinu, lidí, kteří se do něčeho zfamfrní, pak o tom donekonečna melou, a kde nic tu nic, takových je... Ale – kdoví čím to je – na Klínech se nevyskytují. Tady když někdo něco řekne, tak to prostě platí. Překážky nejsou od toho, aby nás odradily, ale abychom je překonávali, zní zdejší heslo. A tak se začala hledat firma, která by zip-line dokázala postavit, až se našla v Itálii, dokonce s patentem na

elektropohon kladek. Taky peníze bylo nutno sehnat, a tak s projektem šup na HITHIT – a podívejme, lidi to nadchlo a vybralo se přes 600 000 korun!

Kdy se proletíme?

Co bude dál? Přestože věže, mezi nimiž bude lano napnuté, nejsou nijak velké, ta v protisvahu bude mít jen zhruba čtyři krát čtyři metry plochy, nebude snadné získat stavební povolení a všechny další náležitosti. Když půjde všechno hladce, tak už se v téhle sezóně na laně proletíme. Když ne... Ale nemalujeme čerta na zeď. Když se na Klínech rozhodli, že tu budou mít sportovní halu s lezeckou stěnou, postavili ji. Lanový park? Kity? Fatboye? Snowpark? Jízdy na rolbě? Sáňkařskou dráhu? Perfektně upravené běžecké stopy napojené na Sasko? Wellness? Bike park pro kola i kolo-běžky? Jedinečnou letní bobovou dráhu? Multifunkční hřiště s osvětlením? Vidíte – a mají to všechno a lidi sem za tím jezdí a jsou nadšeni. Dokonce pivovar postavili! A musím říci, že zdejší piva, nesoucí stejnou značku, jakou

má i příjemný hotel s nadstandardní restaurací, tedy Emeran, jsou tak dobrá, že stojí za to přijet sem třeba jen kvůli nim.

tedy jasné, že není možné ponechat všechno spontánnímu příchodu zájemců. Na zip-line se v Klínech bude třeba objednat. Kapacita má být zhruba kolem dvaceti lidí na hodinu provozu – a o bezútesné fronty nestojí nikdo. Takže se prostě objednáte – mimochodem, klidně i s dítětem, to bude moci letět na tandemu, přijedete a bez čekání letíte. Zkušenosti z jiných evropských zemí ukazují, že podobné dráhy jsou objednané i čtvrt roku dopředu. Takže žádný zážitek z náhlého rozmaru, ale dobře rozmyšlený plán.

Držme jim (i sobě) palce!

Pokud vás projekt zip-line na Klínech zaujal, držte palce, ať se všechno podaří a vy už skutečně

Rozmysli si termín – a let'!

A vždycky to začínalo podobným fantaziováním, jako v případě zip-line. Jenomže tady prostě projekty dotahují a sny uskutečňují. Vraťme se ale ještě k zip-line a zkusme si představit ten cvrkot... Zájem byl značný už v době, kdy se o projektu jen mluvilo. Je

v létě můžete letět nad krušnohorským údolím. Těžko předpokládat, zda koronavirová komplikace celý projekt nezpozdí, ale až začne turistická sezóna, přijďte se sami podívat, co už se povedlo. A ještě snad douška – pokud vás popuzuje anglický výraz ZIP-LINE, vězte, že český ekvivalent je LANOVÝ SKLUZ. A to fakt nezní moc sexy.

Wogastisburg objeven! Dokonce hned dva...

Češi jsou velcí milovníci historie, což je fajn. Na druhé straně jim historici vsugerovali nedůvěru ke všemu, co není bezpečně doložené. Jenomže čím hloub do historie, tím hůř se něco dokládá. A tak se věty historiků hemží bezpočtem „možná“ a „se vši pravděpodobností“, o což jsou schopni se do krve přít s kolegou od vedlejšího stolu. A lid obecný to dělá také. Svět je na tom jinak. Podívejte se jen, kolik je v Anglii bájných hradů Kamelotů, sídel krále Artuše. A nikomu to nevadí – naopak, turisté se jen hrnou na všechny.

Národ historiků, nebo cimrmanologů?

linak řečeno – s českým přístupem Wogastisburg, tedy místo, kde proběhla slavná bitva, v níž Slované poprvé natrhli triko Frankům, nikdy nenajdeme. My ale přece máme svého Járu Cimrmana! Jsme tedy schopni podívat se na historii i s nadhledem a milujeme mystifikace. Tak pojďme zapomenout na pinožení se za prameny, které stejně už dávno vyschly. Vždyť jediný zdroj informací o bitvě u Wogastisburgu je z kroniky, která se ani nedochovala v originále, jen v opisích – a dovedete si představit, co se při takovém opisování všechno může přihodit...

Tisícikilometrové rozpaky

Je půvabné, kolik teorií o umístění Wogastisburgu je. Desítky! Historici ho hledají na čáře dlouhé skoro tisíc kilometrů – od Bavorska po Slovensko, a to ještě v docela značném rozptylu ze severu na jih. Nicméně – kde doopravdy stál, se pořád neví... Tedy, přesněji, nevědělo se to. Zeptáte-li se Jana Losenického, místostarosta Kadaně, a Radka Reindla, starosta Podbořan, dostane se vám skálopevného ujištění, že Wogastisburg je dávno nalezen. Kadaňští si jsou jisti, že je to Úhošť, úchvatná a dominantní stolová hora zdvihající se nad městem na pravém břehu Ohře. Podbořanští vsázejí

pravou ruku na to, že jde o vrch Rubín u obce Dolánky vzdálený od Ohře sotva deset kilometrů. Oba kopce jsou od sebe nějakých osmnáct kilometrů vzdušnou čarou.

Wogastisburg je prostě v Poohří. Tečka.

Tak hurá – je vyhráno! Na Rubínu stálo hradíště, Úhošť byl předpolím. Anebo to bylo opačně? Vždyť je to jedno – podstatné je, že bitva se odehrála nedaleko řeky Ohře, což je naprosto logické a nevím, proč už se na tom dávno

Dolní Poohří

všichni neshodli. Frankové přece logicky museli postupovat s armádou vybavenou stádem koní kolem velkých řek. Těžko by riskovali dobrodružství hledání vody v neznámém terénu. A tak pěkně podél Mohanu a pak kolem Ohře. To je jasné a basta fidli. Sám se svým vojskem zase táhl ze svého sídla, které bylo někde na Moravě, vstříc nepříteli – no, a potkali se... už víme kde.

Jeden Wogastisburg nestačí

A protože jsme se dohodli, že budeme velkorysí, a nikoli úzkoprsí, pojďme se ujednotit, že jsou Wogastisburgy dva. A každý at' si vybere, který se mu líbí víc. On totiž homo turisticus je čím dál rozmazlenější a zmlsanejší a očekává, že bude přiveden na zajímavé a pohledné místo, nejlépe mimořádně fotogenické, ještě lépe takové, které už jeho známí dávno sdíleli na sociální síti, a že tu bude baven a ohromován nejen parádním výhledem, ale především jedinečnou expozicí. A je mu venkoncem buřt, je-li něco doloženo, či-li nic.

Sasové to rozšířili už dávno

Podívejme se na naše milé sousedy v Dolním Sasku. Pro ty je jejich prvním vítězným triumfem bitva v Teutoburském lese. Právě tady kdysi Germáni poprvé slavně porazili Římany. A taky nikdo nevěděl, kde by dotyčný les mohl být. No, a jednou kdosi řekl – bude to tenhle les v Dolnosaských vrších, a bylo. Zdejší les se v 17. století prostě přejmenoval na Teutoburský, o dvě stě let později tu vztyčili sochu vojevůdce Hermanna, která je i s podstavcem nejvyšší sochou Evropy a je dodnes vyhledávána davy turistů. Ještě o sto let později naznačil archeologický průzkum,

že zmíněný les byl nejspíš o nějakých sto kilometrů dál, poblíž Osnabrücku. Nelenili a vybudovali tam archeologické muzeum, kam jezdí tisíce návštěvníků z celé země i ze zahraničí včetně rodin a školních zájezdů. A tak mají Sasové Teutoburské lesy dva. A turisté vesele jezdí do obou.

Budeme mít dvě moderní expozice?

A proto v zájmu pozitivního pohledu na svět, smysluplné zábavy a také typického českého smyslu pro humor pojďme vepsat do encyklopedií, že Wogastisburgy jsou dva – Úhošť a Rubín. Za nějakých jedenáct roků uplyne 1400 let od slavné bitvy. Týmy nadšenců už chystají její rekonstrukci – a buďte si jisti, že to bude evropská senzace, protože rekonstrukce bitev z téhle doby se v podstatě nedělají. Scénář už se rodí a má tři dějství – přepadení frankových kupců, přijetí Dagobertova posla se stížností a jeho odmítnutí. Sám a konečně bitva samotná. Proč by se tedy v tomto báječném rytmu nedaly vystavět i dva zábavní archeologicko-zážitkové parky? Chudák Sám má všeho všudy dvě sochy na Moravě, v Čechách nestojí žádná. A přitom je to dost možná vůbec nej-

známější český hrdina – ve školách se o něm učí bez ohledu na režimy nepřetržitě. Zasloužil by si moderní interaktivní expozici, u které by jezdila celá Evropa.

Úhošť, hora tajemná

Než se ale něco takového podaří vybudovat, zajděte se podívat na oba vrchy, protože už to samo o sobě je skvělý zážitek. Z magické stolové hory Úhošť je skvostný rozhled. Je prvním výrazným vrchem Doupovských hor (593 m n. m.) a do roku 1990 se sem nesmělo, vládla tu armáda. Osídlení tu bylo už od neolitu, poslední osada zanikla po vyhnání německých obyvatel po skončení druhé světové války. Je tu opravdu nádherně a vede sem z Kadaně červená turistická značka.

Rubín, vrch magický

Vrch Rubín s plochým temenem je nižší (352 m n. m.), ale rozhled je odtud také pozoruhodný, navíc vylepšený novou vyhlídkovou věží vybudovanou v duchu slovanských hradíšť. Jedno takové tu bylo doloženo archeologickým výzkumem, který prokázal osídlení už od mladší doby kamenné. Dá se sem odbočit z cyklotrasy 3080 po neznáčené cestě, nebo sem, také bez dobrodružní značky, dojít z Dolánek.

Lipová je Vesnicí roku!

Za pětadvacet let existence soutěže Vesnice roku podařilo se vystoupit na nejvyšší stupeň v rámci celé republiky jen dvěma obcím z Ústeckého kraje. V roce 1998 vyhrál Jiřetín pod Jedlovou a vloni, po jedenadvaceti letech, Lipová. Vesnici o šesti stech obyvatelích ležící v nejsevernějším cípu země, v srdci syrové krásy Českého nízozemí, možná neznáte. Pokusím se vás přesvědčit, že je to chyba.

Dobré místo k životu

Kdo chce totiž poznat a pochopit duši Českého nízozemí, zadumané zvlněné krajiny mezi Lobendavou a Cvikovem, měl by se vydat do Lipové. Tahle obec je pro zdejší krajinu typická, a přece se v mnohém vymyká. Nejsevernější část Šluknovského výběžku není právě ve středu pozornosti a život tu není jednoduchý. A přece s plnou zodpovědností prohlašuji, že se v Lipové žije dobře.

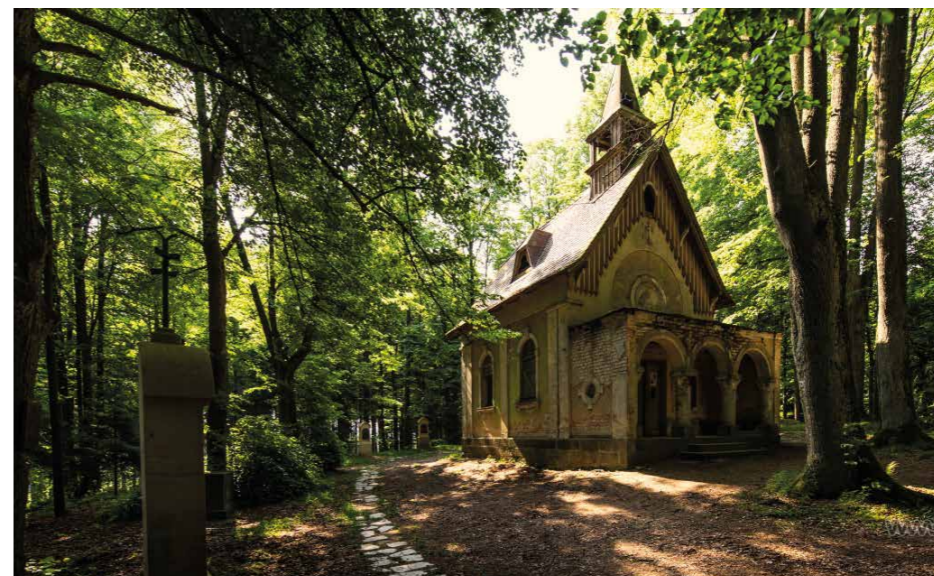

Nové tradice ve vykořeněné zemi

Lipová je totiž zajímavá jak pro ty, kteří sem přijedou jako turisté, tak pro místní obyvatele. A to je koneckonců podstata soutěže Vesnice roku – neoceňovat turisticky atraktivní místa, ale místa, kde lidé žijí pospolu, jsou aktivní, nelhostejní a dokážou se bavit. Obvykle hrají významnou roli i tradice a jejich dodržování. To je ovšem v Sudetech problém. Lidé, kteří tu žijí, jsou teprve třetí generací usedlíků. Poválečný vývoj zpřetrhal několik set let tradic a nové nepřinesl. A přece Lipová své tradice má. Stačí se projít obcí, která je plná dřevěných soch, a bude vám jasné, že tahle přirozená galerie nemohla vzniknout za rok. Tradičně se tu pořádá Lipovský dřevák, soutěž v dřevosochání probíhá každoročně už přes deset let. Rok co rok tu probíhá i oblíbený Lipovský jarmark a řemeslné trhy.

Srdce v podstávkovém domě

Pojďme se ale nejprve projít po vsi jako turisté. Srdcem obce je nádherně rekonstruovaný podstávkový dům, který vystavěl místní usedlík Zacharias Hoffmann, nejvýznamnější barokní stavitel široko daleko. Dnes je tu galerie, muzeum, prostory pro spolkovou činnost a kulturní akce a především informační centrum otevřené v zimě v létě sedm dní v týdnu. Sakrální perlou obce je nádherný barokní kostel sv. Šimona a Judy, který také prošel zevrubnou a velkorysou rekonstrukcí. Chrám slouží původnímu účelu, ale své akce tu pořádá i místní komunita. Na půdě kostela je navíc instalována zajímavá expozice. Rozhodně doporučuji důkladně si prohlédnout sochy modlících se andělů na hlavním oltáři. Ide o nádherná díla dvorního sochaře Království saského, českého Němce Franze Pettricha. V „ičku“ vás rádi vybaví i klíči od nově a z gruntu opravené kaple v nedalekém Liščí a přidají vám k tomu i mapku, díky které budete moci procurat jinou sympatic-

kou aktivitu Lipováků – dvě desítky opravených drobných sakrálních památek – křížků, obrazů i soch, a navíc se zastavit u několika památných stromů. Zeleň je vůbec pýchou Lipovských, nádherné lipové aleje i další revitalizované stromy obci vysloveně sluší.

Z popela vstávají zámek i bobří stezka

Středobodem obce je salmovský zámek, jehož nelehká rekonstrukce právě probíhá. Půvabnou barokní zámeckou zahradu už se podařilo dovést do stavu, kdy se stala přirozeným místem her a setkávání místních i návštěvníků. Na druhé straně zámku trpí se hladina Zámeckého rybníka. Po jeho hrázi se můžete vydat na vrch Jáchym, kde utěšeně proběhla obnova křížové cesty a chystá se i rekonstrukce kaple sv. Jáchyma. My ale ještě zůstaňme na hrázi a pojďme prozkoumat okolí rybníka dobrodiním nově proznačené naučné stezky. Ze sedmi tabulí se dozvíte leccos o zdejší fauně i flóře, potěšíte se pohledem na bělostné lekniny i křehké květy

d'áblíků, napijete se vody z Dědovy studánky a především – budete svědky bobří stavební činnosti. A při troše štěstí na zdejší bobrovišti možná zastihnete i jeho obyvatele. Krásná je i cesta kolem Sohlandského rybníka, po které na inlajnech nebo bicyklu dojedete až k hraničnímu přechodu pro cyklisty a pěší.

Komunita žije!

A jak tedy Lipová žije? Přirozeně, aktivně, vesele. Komunita existuje a má potřebu neustále něco dělat – a to v českých vesnicích nebývá zas až taková samozřejmost. Největší devizou Lipové je, že se zapojují lidé všeho věku i všech spádů a zaměření. Důchodci pečují o zeleň, starají se o květinovou výzdobu a úklid před akcemi, pečou, vaří, pořádají Babský bál a Den seniorů. Je jich prostě všude plno a hlavně – nerezignují a nevadnou u televizi. Stejně aktivní jsou ale děti. Hrají divadlo, tančí, recitují, mají punkovou kapelu, pomáhají při akcích, vyrábějí vánoční dárky... Senzační spolupráce je i s Oblastní charitou Šluknov, která dokáže pomoci i tam, kam už obec nedosáhne, například odborným

poradenstvím nebo pomocí při shánění práce – třeba i v sousedním Sasku. Aktivní jsou i sportovci v čele s fotbalisty. V Lipové se něco děje co dva týdny. To ani mnohé malé město nemá.

K čemu může být dobré ocenění

Vyhrát Vesnici roku se hned tak někomu nepoštěstí. V Česku to může být i dosti dvojsečné, však to znáte – nepřejicnost, závist, žárlivost... Lipovští ale zaznamenali úplně opačné reakce. Když chystali převzetí titulu na půdě obce, ozvali se starostové z Vilémova a Dolní Poustevny a nabídli pomoc. Na přípravě akce se podílelo přes sto dobrovolníků, atmosféra v obci byla povznesená – radost i dojetí, potykali si i ti, kteří se do té doby moc nemuseli... Člověk by tomu snad ani nevěřil – jedno ocenění, a co všechno zmůže. Už tak aktivní Lipová dostala úplně novou chuť do práce, ale hlavně do života. V regionu, kde kdekdo skuhrá a lomí rukama, v oblasti, která, nahližena z Prahy, vypadá jako ztracená varta, Lipovští žijí s gusem a fortelem. Takže ono to jde... Ostatně – přijďte se přesvědčit sami. Lipová, její lidé, památky i nádherná příroda vás uvítají s otevřenou náručí.

Turistická hitparáda Krušných hor

Turista je člověk rozmazlovaný. A taky pěkně vybíravý. Napsat na kus papíru – Přijďte, je tu krásně! – to už dávno nestačí. A tak se každá pořádná turistická destinace snaží nabízet neustále něco nového, něco originálního, co jinde prostě homo turisticus nemá šanci zažít. Krušné hory nejsou výjimkou. Jejich dávná výhoda, že jsou totiž atraktivní každý den v roce a sezóna tu nikdy nekončí, je ještě vyztužována novými lákadly. A turisté mají dokonce šanci vybrat, která z nich jsou ta úplně NEJ.

V loňském roce se o přízeň národa turistického ucházelo jedenáct novinek uvedených do provozu v roce 2018. Pojdme si je nejdřív představit, aby to bylo trochu napínavější. Ostatně, schválně tipujte, kdo tak asi mohl vyhrát. Na konci se to samozřejmě dozvíte.

Vyhledka elektrárny Ledvice

Nejvyšší rozhledna v zemi (144 metrů) vznikla na vrcholu nejvyšší průmyslové stavby u nás, a to nejmodernější uhelné elektrárny ve střední Evropě. To je panečku začátek NEJ kategorie! A to není všechno – je odtud vidět do nejnižšího místa v Česku, na dno bilinského dolu, a přímo před očima máte největší povrchový znělcový útvar ve střední Evropě – „d'áblou" horu Bořeň.

Zaniklá důlní díla Lomu a Loučné

Jedenáct kilometrů je dlouhá nová naučná stezka a provede vás kolem patnácti zastavení. Co uvidíte? Především zaniklá důlní díla – třeba doly Eugen, Johann, Anna, Theo-

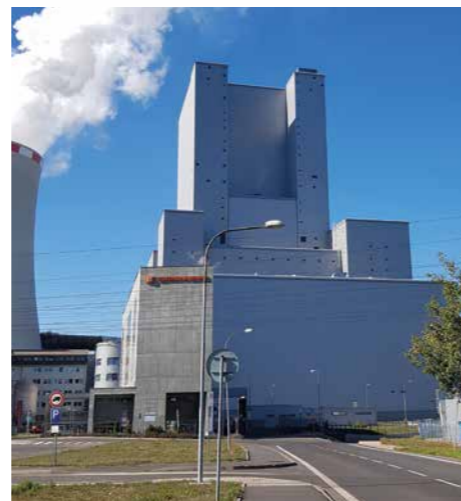
dor či Guttman, ale také tři dělnické osady a tři větrací jámy.

Stezky uhlí – těžba zblízka

Novinka společnosti Offroadsafari, která nabízí nevšední výlety terénními automobily s velmi zasvěceným a hlavně poutavým výkladem o všem, co je vidět z okna aut, ale také se zastávkami v terénu. Dostat se doslova na dosah gigantickým rypadlům a sestoupit na dohled běžící těžbě, přesvědčit se na vlastní oči, jakým neuvěřitelným tempem běží rekultivace, to je zážitek, který si jinde nepořídíte.

Bobová dráha na Klínech

Skoro kilometr dlouhá dráha, vlastně po sjezdovce dolů se vinoucí trubka, na které je připevněn bob. Je tu sice jen jedna sedačka,

ale dva pásy – děti do osmi let mohou jet s rodiči, úplní prckové dostávají podsedáky. Čtrnáct zatáček, rychlost maximálně 45 km za hodinu, možnost si přibrzdit, ale taky to pustit, tři minuty adrenalinu a pak lanovkou nahoru a další jízda!

Chata Barbora v Českém Jiřetíně

V Horní Vsi nad Českým Jiřetínem, v malebné krajině přírodního parku Loučenská vrchovina nabízí nově svou pohostinnou náruč chata Barbora. Můžete tu v zimě v létě odpocívat i sportovat, luxusní křišťálový vzduch máte zdarma. Sjezdovky, běžky i cyklotrasy na dosah. Najdete tu příjemnou restauraci, bazén, kryté ohniště – a hlavně božský klid.

Znovuzprovoznění Moldavské dráhy

Moldavská horská dráha spojující Most s Moldavou začala oficiálně fungovat v květnu 1885. Její část je od roku 1998

kulturní památkou. Po sesuvu půdy pod tratí to vypadalo všelijak, ale vlaky už zase jezdí! A to nejen nádherný historický motoráček Hurvínek, ale také moderní soupravy. Navíc byla symbolicky obnovena i trať z Moldavy do saského Holzhau – zatím se jezdí autobusy, ale do budoucna se uvažuje i o obnově kolejí.

Propagační kreslené video Most

Mostečtí na to šli jinak. Rozhodli se propagovat své město formou kresleného videa stojícího především na principu tzv. kreslicí ruky. Vtipný komentář, rychlý spád, spojení historie se současností, nadhled a jasné pozvání do „města sportu“. Vážně báječný nápad. (Video najdete na YouTube, zadáte-li Město Most! Město, které žije!)

Propojení skiareálů Klínovec – Neklid – Boží Dar

Že se na Klínovci skvěle lyžuje, ví dneska už každý. Možná právě proto tu zavedli doslova revoluční změnu – aby byli ještě lepší. Propojili tři skiareály. Žádné přesuny skibusy, ale propojovací sjezdovky. Co je výsledkem? Délka sjezdovek 31,5 km, z toho dvě třetiny zasněžované, zvětšení plochy tratí na bezmála dvojnásobek! Společný skipas. Něco takového jinde v Česku nenajdete!

Řemeslné a tvořivé dílničky v zámku Valdštejnů v Litvínově

Nádherný barokní zámek rodu Valdštejnů v Litvínově nabízí především pozoruhodné a velmi oblíbené tematické výstavy. Nově se tu ale můžete účastnit i rodinných dí-

niček vedených povětšinou zajímavými výtvarnými a řemeslnými osobnostmi. Vyrábí se tu všechno možné, podstatná je radost a nová zkušenost.

Informační turistické centrum Hornické krajiny Krušnohoří Krupka

Jako důkaz připravenosti Krupky na vstup do UNESCO, tedy ještě dřív, než se nominace slavnostně naplnila, vzniklo v srdci města pozoruhodné informační středisko, a to tak, že byl zachráněn hrotilící se historický dům, do nějž byl při zachování fasády vestavěn multifunkční objekt s „íčkem“, galerií s expozicí hornické tradice krupského regionu i konferenčními a vzdělávacími prostory.

Thermalium Teplice

Nový léčebně-relaxační komplex s termálními prameny. Zpřístupnění léčivé síly Pravřídla, jaké nemá v historii obdoby. Rozloha vodní plochy bazénu je 420 m², takže vzniká dojem, že voda je prostě všude. Hlavní lázeň s teplotou vody 35 °C, Malá lázeň o 3 °C „chladnější“. Kneippův chodník. Několik druhů sauny. Relaxační zahrádka na střeše. Pravidlo je pilířem pohybové medicíny, patří ke světové špičce a v Thermalium se můžete stát doslova jeho součástí.

A vítěz? Tramtadadá... Thermalium! V letošním roce běží další roční soutěž a o tom, která krušnohorská novinka bude nejuspěšnější, můžete rozhodnout na webu nebo facebooku i vy!

Nádherné mystérium Panenského Týnce

O mystériu nedostavěného gotického chrámu v Panenském Týnci se toho napsalo hodně, ale jak málo přitom bylo řečeno. Kolik jen stran bylo popsáno o duchu rytíře Plichty ze Žirotína, který tu bloumá, a kudy bloumá, tudy léčí, kolik o možném vlivu možných ostatků svaté Anežky, kolik o tom, že tam vůbec žádné mystérium není, že jde o snahu nalákat turisty... Přitom je to tak jednoduché – torzo chrámu je energeticky neobvykle bohaté a cítí to každý alespoň trochu citlivý člověk, který sem byt' jen nakoukne. Dobrá – ale proč?

Kde se vzala gotika?

My, lidé 21. století, chceme všechno vědět, na všechno si sáhnout, změřit to a hlavně – mít to bezpečně doložené. Jenomže svět a život v něm prostě změřitelné nejsou, už se s tím smíříme. Začneme třeba u té gotiky. Ta se objevila doslova přes noc kolem roku 1130. Najednou tu byla. A za pouhých několik let byla na vrcholu! Najednou byl všude po Evropě dostatek mistrů, řemeslníků, stavitelů, kteří „uměli“ gotiku. Jak to, proboha?

Stavme tam, kde vane duch

A přitom gotika, ať už přišla odkudkoli, ctíla do té doby tradiční zvyklosti, především pokud šlo o místo, na kterém se měl stavět chrám či dokonce katedrála. Nikdy nešlo o náhodu nebo lidský úradek. Stavělo se tam, kde to mělo smysl (to my už dnes pohříchu neumíme). A bylo v tom temném středověku úplně fuk, kdo na tom místě první postavil nějaké obětiště, bojiště nebo jiný duchovní objekt. To bylo totiž vodítko, že na daném

místě je přítomna energie. Ta telurická (neboli pocházející ze Země a vyvěrající právě na tom místě, podobně jako vyvěrá pramen vody) i ta kosmická (neboli přicházející z nezměrného absolutna nad námi). V gotice se tomu říkalo – tady „vane duch“.

A jak do toho zapadá Panenský Týnec?

Tedy, původně jen Týn, později Týnec a ještě později – následkem dlouhého působení ženského kláštera – Panenský Týnec. Vyhovuje dokonale! Na místě, o kterém hovoříme, byly objeveny stopy velmi starého prehistorického osídlení. Bývalo tu slovanské ohrazené hradiště – jinak řečeno týn zahrnující pohanské bojiště. Na témže místě později vyrostla křesťanská kaple a ještě později tu měl stát i velkolepý chrám, snad zasvěcený Panně Marii. Telurická i kosmická energie je tu totiž přítomna zcela hmatatelně, k dovršení všeho se tu kříží a splétá... Tady prostě – vane duch.

Za všechno mohou Žirotínové

To oni nad osadou postavili hrad, oni založili klášter a pozvali do něj panny klarisky z řádu sv. Františka, to oni se rozhodli, že klášteru věnují všechny okolní pozemky i obec samotnou, a oni to byli, kdo začal se stavbou gotického trojlodního chrámu, který – kdyby byl dostavěn podle původních záměrů – by byl jednou z nejvýznamnějších sakrálních staveb 14. století ve střední Evropě. Jisté není jen to, zda mohou i za to, že chrám nebyl dostavěn. O tom se totiž dohromady nic neví. Možná to bylo proto, že klášter v roce 1382 fatálně vyhořel (v té době už se nejspíš hezkých pár desítek let stavěl chrám) a finance určené na dostavbu kostela se musely přesunout na znovuvybudování konventu... Kdo ví.

Měl to být gigant

Poslední části bývalého kláštera, třeba budova někdejší konírny, dnes slouží jako výstavní galerie místních aktivit i historie kláštera. Až sem z jakéhokoli důvodu přijedete, jděte se tam podívat. Uvidíte, čím žije dnešní Panenský Týnec, ale spatříte tu třeba i model kostela, jak by vypadal, kdyby stál. To, co uvidíte v reálu, je totiž pouhopouhé kněžiště neboli presbytář. Tři mohutné lodě chrámu měly stát v návaznosti na něj. Zbyl jen bohatě zdobený portál a věž, která ale byla dostavěna až v renesanci, s výhodou – na jediný dochovaný sloup zamýšleného chrámu.

Panenský Týnec není jen chrám

Až sem přijedete, jděte se podívat na hřbitov. Nádherná empírová hrobka rodu Tuscanyů vás uvede do místa, kde odpočívají mnozí místní – i ti slavní. Třeba Benedikt Roetzl řečený Don Benito, slavný botanik, cestovatel a lovec orchidejí. A prohlédněte si pozoruhodný kamenný mlíník a zkuste se přenést do doby, kdy byl zásadním a bezmála jediným orientačním bodem na cestách. Najít se jděte do penzi-

onu Na pile, nebudete zklamáni – pokud tu ovšem nenarazíte na svatbu, těch se totiž v torzu chrámu koná bezpočet.

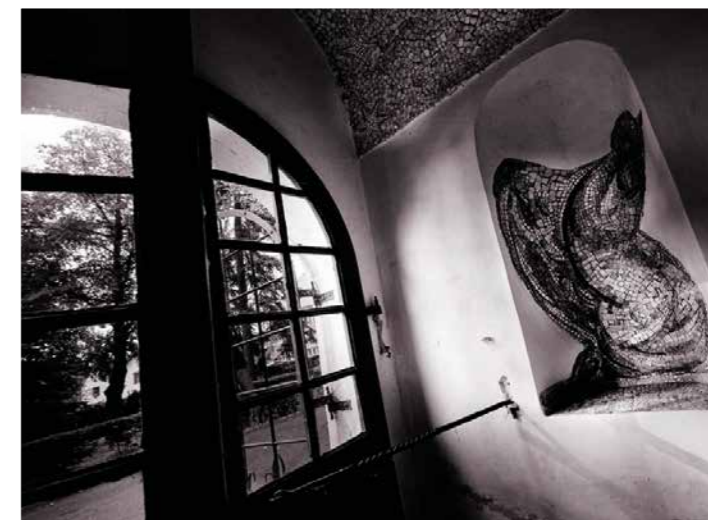
Jaké to je, žít ve stínu chrámu

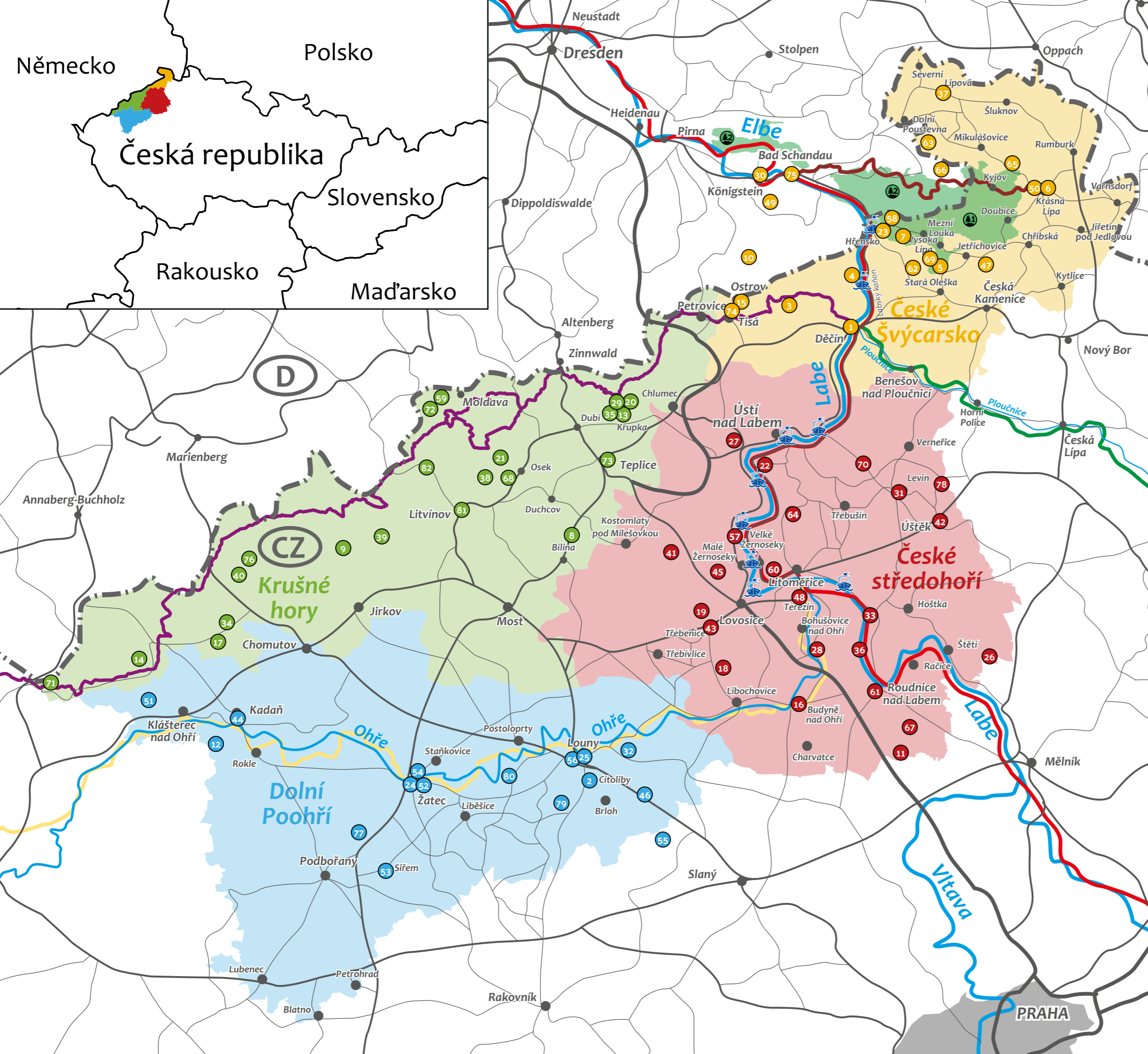
Inu – je to radost, mít v obci takový turistický magnet, to ano, ale... Torzo chrámu ani kláštera není oploceno, vstup je zdarma a kdykoli. Přitom údržba je nezbytná. Pokladnička na dobrovolný příspěvek se choulí před portálem a pokukuje po návštěvnicích, ale jen tiše a s hrdostí. Nezbyvá než nabídnout služby – což je báječné, protože tu funguje útulný kiosek, malá výtvarná a foto galerie, už zmíněné expozice historie kláštera a života obce. Nic není okázalé, všechno vytvořené z lásky k rodné obci, vlastně městyso, z hrdosti a fandovství. Pod chrámem je relaxační palouk, v parku lavičky. Krásné místo.

Jak se stát příjemcem pozitivní energie

Torzo presbytáře vypadá jako dlaň otočená mnoha prsty k nebi. Až do něj vejdete, vnímejte ho jako klasický latinský kříž

s hlavicí. Hlavice vyplňuje oblouk kněžiště – tady je relaxační místo, kde energie dozívá. V srdci kříže, tedy tam, kde se kříží nestejně dlouhá břevna, je centrum energie, tady vyvěrá telurická síla, aby se střetla s energií kosmickou. Tomu místu se raději vyhněte, může mít i negativní dopad. Mezi centrem a hlavicí, tedy v horní části delšího břevna kříže, je místo, které skýtá energii pozitivní. Tohle místo léčí. Dodává sebevědomí, zlepšuje náladu, posiluje imunitu, potlačuje bolest hlavy... Především ale – tady se stáváte součástí proudu energie vyvěrajícího z planety, která je vaším domovem, a jeho napojení na vesmírnou sílu. A to kultivuje a povznáší i zcela zdravého člověka. Anebo je to všechno ještě úplně jinak?

Mapa

Legenda:

- 1 Active Point Děčín
  - 2 Cítoliby
  - 3 Děčínský Sněžník
  - 4 Dolní Žleb
  - 5 Dolský mlýn
  - 6 Dům Českého Švýcarska
  - 7 Edmundova soutěska
  - 8 Elektrárna Ledvice
  - 9 Helenčiny vodopády
  - 10 Herkulovy sloupy
  - 11 HistoryPark Ledčice
  - 12 Hora Úhošť
  - 13 Hornická krajina Krupka
  - 14 Hornická krajina Mědník
  - 15 Hotel Ostrov
  - 16 Hrad Budyně nad Ohří
  - 17 Hrad Hasištejn
  - 18 Hrad Hazmburk
  - 19 Hrad Košťálov
  - 20 Hrad Kyšperk
  - 21 Hrad Rýzmburk
  - 22 Hrad Sřekov
  - 23 Hřensko
  - 24 Chrám chmele a piva
  - 25 Chrám sv. Mikuláše
  - 26 Jeskyně Mordloch
  - 27 Jezero Milada
  - 28 Klášter sester premonstrátek Doksany
  - 29 Komáři vížka
  - 30 Königstein
  - 31 Kostel Povýšení sv. Kříže
  - 32 Kostel sv. Jakuba Většího
  - 33 Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské
  - 34 Kýšovický vodopád
  - 35 Lanovka na Komáři vížku
  - 36 Levandulová farma
  - 37 Lipová
  - 38 Loučná (Lom)
  - 39 Medvědí skála
  - 40 Medvědí vodopády
  - 41 Milešovka
  - 42 Muzeum čertů Ústěek
  - 43 Muzeum českého granátu
  - 44 Nábřeží Maxipsa Fíka
  - 45 Oparenské údolí
  - 46 Panenský Týnec
  - 47 Pavlino údolí
  - 48 Pevnost Terežín
  - 49 Pfaffenstein
  - 50 Pivovar Falkenštejn
  - 51 Pivovar Chalupník
  - 52 Pivovar Pioneer Beer
  - 53 Pivovar Siřem
  - 54 Pivovar U orloje
  - 55 Pivovar Zichovec
  - 56 Pivovar Zloun
  - 57 Porta Bohemica
  - 58 Pravčická brána
  - 59 Puklá skála
  - 60 Radobýl
  - 61 Restaurace Ztracená
  - 62 Rozhledna Růženka
  - 63 Rozhledna Tanečnice
  - 64 Rozhledna Varhošť
  - 65 Rozhledna Vlčí hora
  - 66 Rozhledna Weifberg
  - 67 Říp
  - 68 Salesiova výšina
  - 69 Skalní hrad Falkenštejn
  - 70 Skanzen Zubrnice
  - 71 Sportcentrum Klínovec
  - 72 Sportovní areál Český Jiřetín
  - 73 Thermalium Teplice
  - 74 Tiské stěny
  - 75 Toscana Terme
  - 76 Vodopád Chomutovky
  - 77 Vrch Rubín
  - 78 Zámek Konojedy
  - 79 Zámek Nový hrad
  - 80 Zámek Stekník
  - 81 Zámek Valdštejnů
  - 82 Zip-line Klíny
- Přivozy
  - Labská stezka
  - Cyklostezka Ohře
  - Cyklostezka Ploučnice
  - Krušnohorská magistrála
  - Křinická cyklostezka
  - Národní park České Švýcarsko
  - Národní park Saské Švýcarsko

Středohorské radovánky pro Evy i pro Adámky

České středohoří je rájem dětí, o tom nemůže být sporu. A pozor – to není tvrzení dospělého, který si myslí, že děti nic nenadchne tak jako túra nádhernou přírodou. Děti jsou nemilosrdné, a když se nudí, dají to bez skrupulí najevo. To, co dojmá jejich rodiče, nechává je velmi často zcela chladnými. Chtějí zábavu, podívanou, akci! A toho všeho je v kraji podivuhodných kopců sbíhajících se k Labi nepřeberně. Tak schválně...

Drezínou na jarmark

Vzhůru do kopců, až na **Verneřicko**. Kampak na děti se zbořenými kostely a strhující přírodou náhorní plošiny... **Uhelná stezka**? To je něco jiného! Minimuseum Lovečkovice s expozicí museální železnice, tajemné putování po stopách horníků, které by tady nejspíš nikdo nečekal, a nakonec ještě i **Vit'ova rozhledna**. Jen o pár kilometrů dál čekají na děti **Zubrnice s Muzeem v přírodě**,

Čerti a vodník

Středověké městečko Ústě. Rodiče jsou nadšení trhy, Ptačími domky, synagogou..., děti zdvihají obočí. Stačí ale přijít k Pikartské věži, a okázalá klátivost přejde v nadšení – **Muzeum čertů** a nádavkem ještě protější **Pekelné sklepy** s docela živými čerty! Peklém (= čertovský betlém), nejrůznější podoby čertů i čertic, honička ve sklepení, váha hříšníků, čertí vejce – tady by se nenudil ani anděl! A pár kroků odtud **Vodní svět**. Tady čerty střídá Jan Kryštof Wassermann, vodník ústěcký, a jeho **expozice sladkovodních ryb**.

kde si vyzkouší, jak to dřív vypadalo ve škole nebo jak se tlouklo máslo, projdou souborem lidových staveb s ukázkami života lidí, kteří nejen že neměli mobily a tablety, ale dokonce ani televizi. A ještě zde zažijí pravý staročeský jarmark. Je tu i **Muzeum železnice**, kde děti třeba zjistí, jakou práci měl dřív výpravčí.

Nejdřív zoo, potom lanovkou k vodopádu

Ústí nad Labem je na děti také připravené – začít se může v **zoologické zahradě**, pokračovat **lanovkou uprostřed města** vzhůru na Kašpárkův hrad, tedy zámček Větruše, do **přírodního i zrcadlového bludiště** a pak dobrodružným výletem přes středověké Popraviště až ke dvanáctimetrovému **Vaňovskému vodopádu** a pak dolů, do **Vaňova**, probloudit tajuplný **Pohádkový les** s dvaceti zvířaty a pohádkovými bytostmi. Na druhý běh se můžete vydat pěšky přes železniční most nebo přes zdymadlo a zamířit do **Brné** a zařadit si v **termálním koupališti**, případně se vydat kousek za město k **jezeru Milada** a užít si den třeba na paddleboardu.

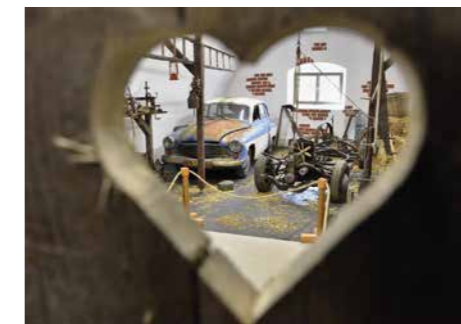
Do světa loutek a plyšového království

Vykoupat se ovšem můžete i na oblíbeném **koupališti v Litoměřicích** a s ještě mokrou hlavou vyrazit do **Galerie loutek Svát'ova dividla**, několikapatrové hravé expozice v jedné z bašt bývalých městských hradeb. Kdo dokáže sledovat hradby i dál, najde senzační **Dílnu ručního papíru**, kde si každý může sám vyrobit svůj arch papíru, a to sebedivnějšího! Dá se tu vyrazit i do **městského podzemí** a bloudit sklepeními – to se taky nepříhodí každý den. A co teprve vydat se o kousek dál do **Ploskovic**, na ten nejprinceznovatější **zámek** ze všech, a ještě si tu užít **výstavu plyšových medvěďů!**

S pohodlní pod zem i za alchymisty a katy

V **Terezíně** je ovšem zážitek z **podzemí** ještě daleko napínavější – tady se totiž dá do podzemního labyrintu choděb vyrazit s lucernou nebo pohodlní v ruce, a to už je vážně jako z nějakého erpégéčka! A navíc je tu i **Muzeum nostalgie**, kde vykulené děti zjistí, v jakém bytě vyrůstali jejich prarodiče, s čím si hráli, na čem jezdili a na co se dívali. Do **Budyně nad Ohří** to rozhodně není daleko... A jeje – zámek, to budou parohy a ložnice... Kdeže – žádný zámek, ale **vodní hrad** a v něm pravá **alchymistická dílna!** A hned vedle pěkně přehledně vystavené všechny pomůcky **středověkého káta**.

Hledači granátů, vzhůru na čokoládu!

A když už jsme tady, rozhodně stojí za to dojet až do **Třebenic**, do **Muzea českého granátu s Expozicí hradů Českého středohoří**. Rodiče ať se diví kráse šperků, děti se vrhnou do písku, ve kterém se dají najít skutečné granáty, které si pak triumfálně odnášejí ve speciální lahvičce a jdou to oslavit do **Čokolaterie**, možná čokolízátkem, možná čokoládovými lanýži, případně horkou čokoládou nebo zmrzlinou – a tu milují všechny děti bez rozdílu.

Na koloběžce do pravěku

Jsme na samé hranici Českého středohoří, na úpatí hory, na kterou prý by měl alespoň jednou za život vystoupit každý Čech. Děti ovšem majestátnost Řípu, rotundu ani vyhlídkami věru nerozdovádíme – zato **sjezdem na koloběžkách** rozhodně ano! A jet můžeme třeba... třeba až k Labi nebo do centra historické Roudnice nad Labem, kde koloběžky vrátíme, to rozhodně ano. O kousek dál jsou navíc **Ledčice s báječným HistoryParkem**. Co tady? To se ptáte? Dva hektary přírody, ve které si děti vyrobí pravěký suvenýr, vyzkoušejí si vlastní archeologický výzkum, zastřílí si z luku, rozdělají oheň, vyrobí kamenou sekerku, nástroj z pazourku, vyřadí se s hlinou, zkusí si postavit dřevěný dům nebo hliněnou pec, vyrobí si nitě z vlny, vykopou „jámu na mamuta“... Stačí?

Za loupežníky i na palubu lodi

Co jsme tak ještě nezažili... Loupežníky! Stačí zajet do **Štětí** a vydat se do okolních lesů a skal po stopách **loupežníka Štětky** a jeho bandy. Objevíme bájnou loupežnickou **jeskyni Mordloch**, zahrajeme si interaktivní hry a dost možná loupežnickou sebranku i potkáme! Tak vidíte – České středohoří je vážně zábavné i pro děti. Na co jsme ještě zapomněli... Ale samozřejmě – na **plavby lodí po Labi**, na jízdu některým z **přivozů** a na slavnou **Labskou stezku**, po které můžeme jet na kole třeba až někam do Labského kaňonu na hranicích se Saskem.

www.stredohori.cz

Železná cesta za krásnými výhledy

V minulé Bráně jsem vás pozval na spanilé jízdy Dráhou národního parku. Dnes v tomhle železničním putování po krásách Českosaského Švýcarska a Českého nizozemí budeme pokračovat. Než se ale posadíme do Turistického vlaku, nezaškodí nejspíše trocha rekapitulace.

Ach, jak je nám drahá Dráha národního parku...

...říká si rok od roku víc a víc turistů, ale i místních. Dráha národního parku (přesněji vlastně obou národních parků – českého i saského) je totiž spásným spojením nejen na dohled ke všem turistickým atrakcím regionu, ale také ze Šluknovského výběžku pěkně přímo do Děčína. Tenhle okruh tvoří tři tratě. Z Děčína podél Labe přes **Bad Schandau**, **Sebnitz**, **Mikulášovice** a **Šluknov** do **Rumburka** trať slyší na jméno **U28**. Z jejích stanic a nádraží je snadno dosažitelná **Pravčická brána**, **soutěsky Kamenice** (no ano – i sem můžete vlakem, stačí vystoupit v Schöne, skočit na přívoz, a jste ve Hřensku), **saské stolové hory**, **Schrammsteine** i **Affensteine**, **Kuhstall**, **Malerweg**, křížové cesty Českého nizozemí, zámek ve Šluknově i **Rumburská loreta**. Stačí prostě vystoupit a jít. Celoroční provoz je nejen na zmíněné trati, ale i na trati **U8** spojující **Rumburk**, **Krásnou Lípou**, **Rybníště**, **Chřibskou**, **Jedlovou**, **Kytlice**, **Českou Kamenici** a **Děčín**. Tady vás čeká úplně jiná krajina, první kopce Lužických hor, romantické nádražíčko pod Jedlovou, na kterou se vydat je opojné, zvláště protáhnete-li si výlet až na **Tolštejn**, a především pak utěšené a půvabné údolí říčky **Kamenice** s vesničkami rozebíhlymi do strání a kopců i odpočívajícími v nivách řeky, idyllické **Kytlice**, zasněžené

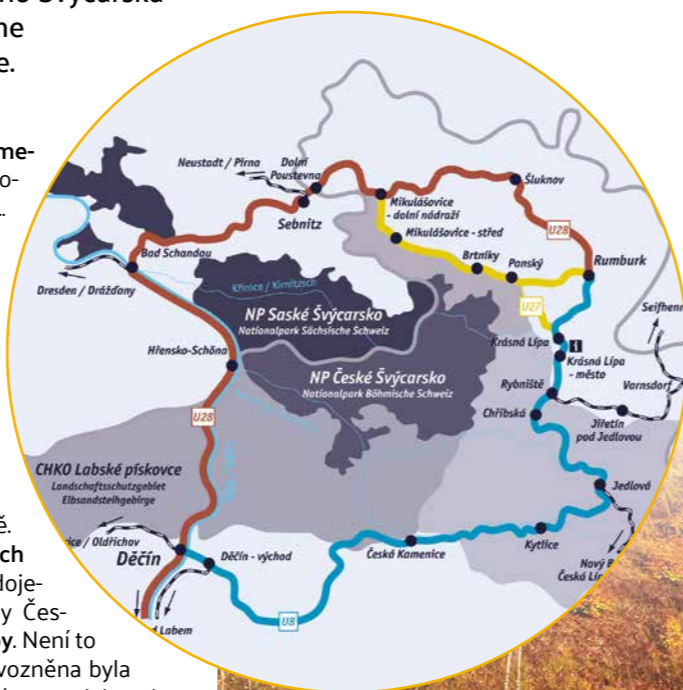
Mlýny, historická **Česká Kamenice** se všemi svými pozoruhodnými památkami... A třetí trať? No, o tu právě dnes půjde, neboť soupravám na ní se říká...

Turistický vlak

Tahle trasa slyší na jméno **U27**, je v provozu od jara do podzimu o víkendech a v době hlavních prázdnin pak už denně. Začíná v **Mikulášovicích** a přes **Brtníky** a **Panský** dojeďte až do východní brány Českého Švýcarska, **Krásné Lípy**. Není to žádná trať z leknutí – zprovozněna byla už v roce 1902! Nicméně znáte to, od devadesátých let byla výtěžnost tratí všelijaká, a tak se nedlouho po začátku 21. století uvažovalo o jejím zrušení. Destinační agentura České Švýcarsko se s tím ale nesmířila a podařilo se jí prosadit zachování alespoň turistického provozu.

Vyhlídková železnice

A proč na Turistický vlak v Mikulášovicích přesednout z Dráhy národního parku? Důvodů je nespočet. Tak třeba – svezete se dnes už historickými dvouosými motoráčky. Podstatné ale je, že budete mít možnost nádherných výletů k rozhlednám **Tanečnice** i **Weifberg**, ke v Česku pohříchu málo známým soutěskám **Obere Schleuse** (jsou to vlastně sestry velmi navštěvovaných soutěsek **Kamenice** ve Hřensku – i tady jezdí lodičky, zážitek je velmi srovnatelný) i do skal **Zadního Saského Švýcarska**, do **Kyjovského údolí říčky Křinice**, na rozhlednu na **Vlčí hoře**. A v cíli? **Krásná Lípa** není jen strategické východi-

u běžných souprav. Kdekoli vystoupíte, čeká vás zajímavý cyklistický výlet. Jeden z nejlepších tipů je vystoupit v **Krásné Lípě** a vydat se po nově proznačené opravdu nádherné **Křinické cyklostezce**, která sleduje tok řeky **Křinice** a zavede vás až k jejímu soutoku s **Labem** v **Bad Schandau** – kde na vás už bude čekat **Dráha národního parku**.

Výlety z dalších stanic

V **Brtníkách** vystoupíte přímo na **Lužické spojce**, dálkové cestě, která spojuje **Lužické hory**, a tedy například **Tolštejn**, **Jedlovou** a **Karlovu výšinu**, se **Šluknovem** a vede až na hranici. Můžete se také vydat přes **Hrazený** do **Šluknova** téměř opuštěnou cestou s nádhernými výhledy do Českého nizozemí. Samozřejmě se odtud dá dojet do **Kyjovského údolí**, a to cestou, kterou v zimě věnčí slavné ledopády. Z **Panského** vystoupíte k rozhledně na **Vlčí hoře**, a v **Zahradách** vás čeká **Köglerova naučná stezka**, geologická mapa a na přelomu května a června odtud snadno dojdete do **Sněžné**, kde vás čeká záplava kvetoucích rododendronů.

Výlety z Mikulášovic

Stejně jako je tomu u Dráhy národního parku, kde z každé ze stanic vedou zajímavé okruhy a výletní trasy, i Turistický vlak je spojnicí mnoha pozoruhodných míst. Začneme v **Mikulášovicích**, na středním nádraží. To je skvělé východisko do **Saského Švýcarska** – po modré dojdete na **rozhlednu Tanečnice** a pak po žluté na vyhlídkovou věž **Weifberg**, do malebné vesničky **Hinterhermsdorf** a k soutěskám **Obere Schleuse**. A jsou tu další značky a další atraktivní cíle. Z **Mikulášovic** horního nádraží je nádherná túra po **Kostelní stezce** s dalekými výhledy dolů, do údolí **Křinice**, pak údolím **Bílého potoka** podél **Křinice**, kolem romantického mlýna **Niedermühle** – takhle nějak vypadal **Dolský mlýn**, dokud stál, skrze soutěsky **Obere**

At' se kolo taky svez

Jednou z originálních možností, jak využít Turistický vlak, je počkat si v **Děčíně** na **Brtnický cyklovlak**. Ten jede přes **Kytlice**, **Jedlovou** a **Krásnou Lípou** až do **Mikulášovic**, spojuje tedy dvě už zmíněné trasy. Výhodou vlaku je uzpůsobení vagonů pro přepravu většího množství kol, než jak je tomu

Kde se voda tříští a skály strmí

Skaliska a vodopády Krušných hor nejsou zase až tak známými fenomény hor, které mají dodnes pro turisty nejedno překvapení a skrývají místa až nečekané krásy. Pravda, není vždycky snadné se k nim dostat, parkoviště aut nebývá sto metrů odtud, často k nim nevedou značené cesty, a někdy dokonce vůbec žádná. O to větším dobrodružstvím bude vydat se stezkami skal a vody. Nejdřív se tedy vydejme za vodopády a pak budeme hledat pozoruhodná skaliska.

Helenčiny vodopády

Začneme nejkrásnějšími a skončíme nejvyšším. Teď jsme vysoko nad Jirkovem, v Lesné, kde najdeme i známý Krušnohorský lidový dům, repliku typického stavení se skanzenovou expozicí. Odtud nás vede červená značka evropské dálkové turistické trasy E3 (ta začíná v Bulharsku a míří až do Španělska, ale my po ní ujdeme jen nějaké dva kilometry). Jakmile přejdeme potok, víme, že jsme skoro u cíle. Podél vodní stužky je vyšlapaná cestička a tou se

vydáme po proudu. Potok má dvě jména – někdy se mu říká Lužec, jindy Nivský. Tak jako tak jde o překlad německého jména Aubach – Au je niva nebo luh, takže si vyberte. Vodopád nejprve uslyšíme, pak uvidíme. Je krásný a jeho velkou výhodou je, že tu bývá voda i uprostřed léta. Na jaře je ovšem daleko mohutnější. Z výšky čtyř metrů se tu v docela impozantní šíři řítí voda po vyleštěném skalisku a dole vytváří elegantní přejeje. Je to nádherné místo, voda jako by tu tvořila bohatě řasenou sukni kypřé vily...

Vodopád Chomutovky

Jsme o něco dále na západ, v horách nad Chomutovem, na cestě vedoucí z Hory Sv. Šebestiána do Bezručova údolí. Zase tu využijeme kousek červené E3, asi půl druhého kilometru půjdeme podél říčky Chomutovky. Přímo z cesty báječně uvidíme tři metry vysoký vodopád, který tu říčka tvoří. No, báječně – jsme-li vášniví fotografové, nezbude, než se trochu ozlomkrk spustit ze zhruba šestimetrového srázu a dostat se vodě na dosah. Ta fotka ovšem bude stát za to, to mi věřte.

Medvědí vodopády

Pokračujeme dál kolem Chomutovky. Opustíme červenou a následujeme cyklotrasu 3079, která nás asi po dvou kilometrech přivede až k osamělému stavení známému jako Pašerácký dům. Za ním se do Chomutovky zleva vlévá bezejmenný potok – a o ten v nejbližších chvílích půjde. Vydejme se proti jeho proudu. Připravme se ovšem na poněkud klopotnou cestu, která chvílemi i klame, třeba srocním balvanů v řečišti i mimo něj, které je už samo o sobě atraktivní, je ale třeba vydržet a prodírat se dál. Pak teprve to přijde – ve dvou stupních tu voda překonává devět metrů výškového rozdílu. Nádherné, divoké místo. Fanatici vodopádů mohou pokračovat ještě o kus výš, kde je čeká menší Karlův vodopád, ale ten Medvědí vodopády dojemem ani zdaleka nepřekoná. Na cestě úchvatným Bezručovým údolím až do Chomutova tvoří pak Chomutovka ještě jeden menší vodopád.

Kýšovický vodopád

Jsme ještě západněji, v kopcích nad Kadani. Vydáme-li se z Pruněřova údolím Pruněřovského potoka po modře značené cestě přes hrad Hasištejn (píšu o něm jinde) a romantický kamenný most v Úbočí, dojdeme po necelých šesti kilometrech ke Kýšovickému vodopádu, který je s 25 metry převýšení největším v Krušných horách. Nejdřív je třeba překonat potok a vydat se neznačenou cestičkou proti proudu bezejmenného potůčku. Tady jste ve skutečné divočině a příroda se tu vážně vyznamenává. Dojem z tříkaskádového vodopádu je ohromující. Ony vlastně všechny byly krásné, jen nezapomeňte, že na jaře jsou nejkrásnější, v létě nejsnáze přístupné, na podzim ve všech barvách duhy a v zimě čarují ve sněhu a ledu, jen dostat se k nim je často přetěžké, ba nemožné.

Medvědí skála

Vraťme se teď do Lesné, odkud jsme vyráželi k Helenčiným vodopádům. Tentokrát půjdeme po E3 opačným směrem asi 300 metrů, kde odbočíme doprava na lesní cestu a hned zase doleva na stoupavou neznačenou pěšinu vedoucí až k vrcholovým skaliskům. Někde tady byl zastřelen poslední medvěd v Krušných horách. My jsme tu ale kvůli nepopsatelné vyhlídce do kraje od sedm metrů vysoké, rozeklané a majestátní rulové homole. To místo bere dech.

Loučná a Puklá skála

Loučná, nejvyšší hora Mostecká (955,9 m), je zakončena plochým vrcholem korunovaným ovšem dominantním deset metrů vysokým skalním sukem, do něhož je osazen kovový kříž. Bývala tu dřevěná věž, ale i bez ní je odtud královský rozhled. Dostaneme se sem z Meziboří nebo z Dlouhé Louky po modré, z níž vede odbočka až ke skále. Pod námi se zaleskne i hladina flájské přehrady, ovšem na tu se raději podíváme ze skály na protilehlém břehu Fláji, která nese název Puklá. Zaujme už tím, že je červená, a po výstupu na ni – z naší oblíbené E3 na ni vede vyšlapaná pěšina – doslova ohromí nádherný výhled na modré oko obklopené flájskými lesy.

Salesiova výšina

Dole pod flájskou přehradou je město Osek, které stojí za zevrubnou prohlídku nejen kvůli jednomu z nejkrásnějších barokních kostelů v zemi, jenž je součástí osekého kláštera, ale také kvůli tajemnému a krásnému místu ukrytému v lesích nad Osekem. Od koupaliště na Osekém rybníku je to sem po žluté jen půl druhého kilometru. Před námi náhle vyrostle skála, která působí jako zjevení. Do stinného bukového lesa jako by přistála kosmická loď, anebo jako by sem rozmarný obr pohodil svou kamennou hračku. Na vrcholu kdysi stával glorieta se skvostným výhledem, ale těch už jsme si dnes užili dost. Atmosféra kamenného chrámu ve sloupové síni stříbrných dubů je snad ještě mocnějším zážitkem. Skal je tu povícero, ale ta hlavní člověku nejde z mysli. Zakončit putování po vodopádech a skaliskách na tak velebném místě, tomu říkám uspokojení.

Jak soutěsky k lodičkám přišly

TEXT: ROSTISLAV KRIVÁNEK

KRESBA: PETR HEROLD

1875. EDMUND KNÍŽE CLARY ALDRINGEN SE SVÝMI HOSTY NA KORZU V SOUTĚSCE KAMENICE U HŘENSKA.

TAM VZADU JE EUFEMIINO ZASTAVENÍ, TAM HATYLDIN KOUT A TADY FELICIIN ALTÁN.

DÁL AŽ PANSTVO NECHODÍ, JE-LI MU ŽMOT MILP. ŘÍKÁ SE TAM KONEC SVĚTA!

1877. HOSPODA V HŘENSKU.

TAK DOBRÁ! O DESET ZLATEK, ŽE PROJEDEME PUKLINOU OD DOLSKÉHO MLEJNA AŽ K LABÍ!

DOLSKÝ MLEJN

SJELI TO NA OBÝČEJNÉM VORU, VAŠE KNÍŽECÍ MILOSTI! TAKOVÉ HAZARDOVANÍ SE ŽIVOTEM!

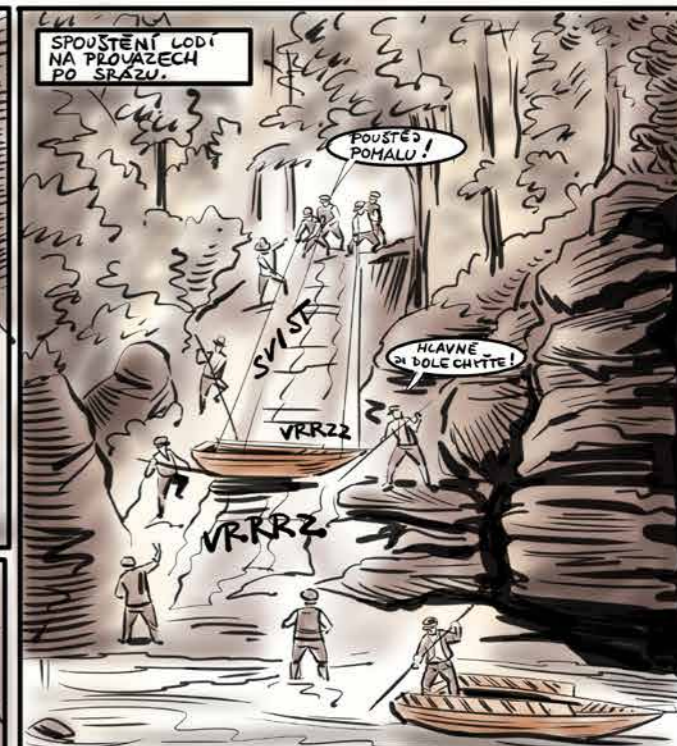
OD NÁPADU K REALIZACI NEBYLO U KNÍŽETE EDMUNDA NIKDY DALEKO. BRZY ZAČALI V SOUTĚSCE PRACOVAT ITALŠTÍ DÉLNICI, BARABOVÉ.

STAVBA NOVÉHO JEZU

TA JEZ MUSET BYT DOPPIA I SIGNORE PRINCIPE!

PRO MĚ ZA MĚ KLIDNĚ I TROJITÝ, ALE MUSÍ VYDRŽET VĚK.

SPOUŠTĚNÍ LODI NA PŘEVAZECH PO SRÁZU.

POUŠTĚ! POHALU!

HAVNĚ SI DOLE CHITTE!

4. KVĚTNA 1890 - SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ SOUTĚSKY

TAM VYSOKO MŮŽE OČENĚ PANSTVO SPATŘIT SKALNÍ RODINU.

WUNDERBAR!

JAKO MÁ AFRIKA VODOPÁDY VIKTORIINI, MÁME TU I MY ŠPAGÁTOV!

AAAAACH!

OOOOCH!

ZÁROVEŇ SE SPOUŠTĚNÍM PLAVBY LODIČEK BYLA OTEVŘENA I RESTAURACE ZA ZADNÍM PŘÍSTAVÍSTEM.

PANSTVO POČITVĚ DĚČÍNSKÉ PRO VŠECHNY!

EDMUNDOVÁ SOUTĚSKA SLAVÍ LETOS 130 LET. JEJÍ SESTRA DIVOKÁ BYLA OTEVŘENA O PŠI LET POZDĚLEJ, TOHO UŽ SE ALE KNÍŽE EDMUND NEBOŽIL.

AAAAACH!

OOOOCH!

Dvě perly královského města Loun

Louny byly odjakživa městem architektury. Od vrcholného středověku po dvacáté století, v tomhle městě se vždycky stavěly převratné stavby. Právě za nimi sem proudí turisté, kteří si užívají mámivou atmosféru historického středu města, kde se snoubí městské hradby s budovami mnoha různých stylů, sakrálními i profánními. Pojd'me se dnes blíže podívat na dvě stavby, které od sebe dělí bezmála čtyři století.

Štíhlá loď mezi hradbami

První je vznosná, nádherná a monumentální plachetnice, která zakotvila pár kroků od lounského náměstí. Chrám svatého Mikuláše, jeden z vrcholů českého gotického stavitelství. Jeho stavbě ovšem předcházela tragédie rozměrů, jaké si dnes už jen těžko dokážeme představit. Dne 25. března roku 1517 vypukl na několika místech města požár. Oheň se šířil rychle a nemilosrdně a brzy zachvátil – a také strávil – skoro celé město. Z chlouby města, kostela sv. Mikuláše, podařilo se zachránit jen věž, a to ještě v dosti špatném stavu.

Chtějte toho nejlepšího!

Když pominul šok a vrátila se chuť k životu, rozhodli se lounští radní po dvou letech, že vybudují kostel nový. A nehod-

lali se smířit s ničím, co by nebylo nejlepší. Proto také vyslali delegaci pro samotného královského architekta, werkemeistera Benedikta Rejta. Mistr, řečený také Beneš z Pístova, sice v té době nevěděl, kam dřív skočit, ale práci přijal a hned začal pracovat na plánech. Doporučil Lounským kolegu Pavla z Pardubic, který se vydal Rejtovy víze realizovat. Po necelých dvou letech se podařilo dokončit opravu věže a mohlo se začít s budováním nového chrámu.

Základní kámen položen!

Benedikt Rejt byl v té době doslova na roztrhání – pracoval zároveň na chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře a chystal se na přestavbu Novoměstské radnice pražské i na nejrůznější práce na hradech v Blatné, Křivoklátu, Rabí, Březnici a nejspíše i na stavbu kostela v Mostu. Měl prostě vlídně řečeno napilno. Bez jeho přítomnosti byl tedy slavnostně položen základní kámen stavby nového lounského svatomikulášského chrámu, a to

Dolní Poohří

dne 19. dubna 1520. Mistr Benedikt sám přel až o čtyři roky později.

Beneš z Loun

Netušil samozřejmě, že se sem bude vracet ze svých četných cest po stavbách, že se mu proto začne říkat Beneš z Loun, že bude užívat zázračné lounské minerální vody, a už vůbec ne, že tu roku 1534 dokoná svou pozemskou pout'. „V pátek přede Všemi svatými umřel mistr Benedikt, kameník znamenitý, kterýmuž nebylo rovnýho v několika zemích, kterýž také palác na Hradě Pražském stavěl, a v kostele lounském jest pochován,“ zapsal o něco později lounský kronikář Pavel Mikšovic. Mistr Benedikt byl pohřben v ještě nedostavěném kostele, neboť ten byl dokončen až v předvečer svátku svatě Markéty roku 1538. Zdá se však, že tu jeho ostatky neležely ani sto let. V roce 1625 je údajně dal odstranit rekatolizační fanatik generál Hoeff-Huerta, který podlehl pověstem, že Rejt byl členem jednoty Českých bratří. Podle jiných zdrojů však jeho hrob v kostele zůstal.

Slavnostní rekonstrukce položení základního kamene

Nádherný chrám s nebývalými klenbami a úchvatnou stanovou střechou. Tuhle technologii Benedikt Rejt obohatil tím, že místo jednoho jehlanu začal jich používat víc. Na Sv. Mikuláši se v zapadajícím slunci lesknou jehlany tři a korespondují s vlnovitím solitérních vrchů nedalekého Českého středohoří. V letošním roce uplyne plných pět set let od položení základního kamene a Lounští se chystají oslavit to opravdu ve velkém. Nejenže lounské muzeum chystá tematickou výstavu, na lounském náměstí se v měsíci září odehraje slavnostní rekonstrukce tohoto historického aktu. Očekávají se ukázky práce dobové středověké stavební hutě – tradiční kamenická výroba základního kamene, tradiční tesařská výroba kamenického vrtáku, dobové vytyčení půdorysu kostela, ukázkové a výukové programy, kováři, bednáři... Lounské náměstí se prostě promění ve středověkou hut' se vším všudy.

Louny

pavilon postavený v duchu funkcionalismu lounským inženýrem Otakarem Polákem a pražským stavitelem betonových konstrukcí Karlem Skorkovským (mimo jiné stavitelem Veletržního paláce, paláce Adria a Libeňského mostu v Praze). Na břehu Ohře se od té doby tyčí názorný příklad moderní architektury mladého a sebevědomého státu, dům, který má proporce bezmála antické.

Krása at' přitahuje

Ta budova je krásná. A přece bývala využívána zřídka a ponejvíce jako sklad. Co hůř, byly tu provedeny necitlivé stavební úpravy. Město Louny ale požádalo architekta Ondřeje Tučku, aby se pustil do záchrany stavby s jasným úkolem – obrodit ji v podobě co nejbližší původnímu stavu. Podařilo se to excelentně! Pavilon A znovu září za dne i za noci, ukrývá kavárnu vybavenou nábytkem odpovídajícím době vzniku stavby a je připraven na kulturymilovné Lounské i přespolní. Dost možná se stane počátkem znovuoživení celého výstaviště.

Antický chrám na Trávniku

Druhá budova stojí na lounském výstavišti, v parku objímaném vlídnou rukou řeky Ohře. Právě tady v době zuřící hospodářské krize, v roce 1931, uspořádalo město Louny Krajskou výstavu a dalo tak v místě, kterému se od středověku říkalo Trávník, vzniknout komunitnímu prostoru. Tehdy tu vyrostlo několik převážně dřevěných pavilonů, které obklopile centrální budovu – Výstavní

www.dolnipohri.cz

Pivo z kraje chmele

Dolní Poohří je od pradávna územím zasvěceným jedné hospodářské rostlině, které se tu daří jako nikde jinde na světě. Řekne-li se Žatec, dopoví většina Čechů – chmel. Právě široké a jen lehce zvlněné údolí řeky Ohře ukázalo se už někdy v 15. století býti natolik chmelorodé, že se většina produkce voňavých šišek přesunula právě sem. To bychom tedy měli chmel – ten tu zjevně pěstovat umějí. Ale co pivo? Žádný strach – to tu vaří jako křen. V současnosti tu působí osm pivovarů a každý je osobitý, jiný než ty ostatní. Ochutnáme piva ze všech a vezmeme to hezky po proudu.

Chalupník z Perštejna

Nejzápadnější je rodinný pivovar Chalupník v Perštejně u Klášterce nad Ohří. V pozoruhodné budově býval hamr, později továrna na prýmký a po válce se tu šily spací pytle. Když podnikání přestalo být zločinem, koupil objekt Miroslav Chalupník a zasvětil ho výrobě, ale také konzumaci piva. Vaří se tu klasické spodně kvašené ležáky – desítka Sládek, dvanáctka světlá Premián a dvanáctka tmavá Harmonie, všechno nefiltrovaná a nepasterizovaná piva. K tomu báječná pivní limonáda. Co se uvaří, to se v pivovarské restauraci, kde mimochodem velmi dobře vaří, také vypije.

Pivovar Sirem

Ze všech sedmi nejmladší je pivovar v chmelářské obci Sirem proslavené pobytom Franze Kafky. Sládek a majitel Jan Chmel vybudoval řemeslný pivovar v bývalé myslivně. Protože je člověkem zvědavým a hledajícím, vaří taková piva, na jaká má právě

chut'. Jakkoli je velkým ctitelem ležáků, které považuje za nejzářivější pivní klenoty, vaří i méně běžná, ba i úplně neobvyklá piva. Hraje si, experimentuje, inspiruje se pivovarskou historií i modernou. Piva jsou k máni v e-shopu anebo na čepu v mnoha lokálech v matičce Praze.

Žatecký pivovar

Tradiční, historický – a dnes pečlivě obnovený a rekonstruovaný – Žatecký pivovar zahájil svůj provoz už v roce 1800. Můžete si tu prohlédnout pivovarský provoz a kromě toho podniknout i výstup na vyhlídkovou „Vodárenskou věž“. Vaří se tu výhradně

piva spodně kvašená, takže klasické ležáky, a to hned několik druhů včetně tmavého i světlého bezlepkového. Vlajkovou lodí je Sedmý schod, zlatavý až jantarový, za studena chmelený vybranou odrůdou žateckého chmele, s vyšší hořkostí. Koupíte například v pivovarské prodejně, kde dostanete celý sortiment.

U orloje Žatec

Součástí, a pro mnohé i pointou, slavného Chrámu chmele a piva v Žatci je řemeslný pivovar U orloje. Pivo se tu v bývalém chmelovém skladu vaří nějakých deset let. I tady dbají na klasické české zpracování a vedle stále nabídky připravují řadu speciálů. Zdejší chloubou je Samec, který se v Žatci vařil už ve 13. století. Tuhle báječnou jedenáctku doplňují Chrámové tmavé, také jedenáctka ze čtyř druhů sladů, a Chmelový ležák, světlá dvanáctka, opravdu řádně prochmelená, na

jazyku hořká, na patře harmonická. Co se uvaří, to se vypije v přílehlé restauraci s vyhlášenou kuchyní.

Pioneer Žatec

Také mladík, pivo tu vaří druhou sezónu. Příběh? Nádherný. To se sládek Michal z velkého pivovaru zamiloval do Miriamy, slíčně marketérky tamtéž. Udělali se pro sebe a bez nadsázky ve dvou lidech realizovali na dohled od Chrámu chmele a piva svůj sen. Chtějí být průkopníci, ostatně – název zavazuje. Základem je světlý ležák Rezydent 11 doplňovaný zajímavými svrchně kvašenými specialitami. Jejich „ejly“ jsou báječné – světlá dvanáctka Double trap i polotmavá třináctka Caramel Shake se klidně dají pít celý večer, což zase není tak obvyklé. Chystají výčepní zahrádku před pivovarem a do budoucna i vlastní restauraci.

ZLoun z Loun

Radek Taraba začínal s pivem na koleni v garáži a později si vyzkoušel, jaké to je, vařit pivo na březích Volhy. Všechno se rozhodl zúročit v řemeslném pivovaru s kamarádem hospodu „Na Letňáku“ a vy si tu dnes můžete dát desítku ZLoun, jedenáctku Jantar ZLoun, dvanáctku Tvrdák ZLoun, svrchně kvašený ALEnt, což je patnáctka Pale

Ale. Zcela zvláštní je pozoruhodná třináctka Lyon, která má jméno podle keltského názvu města Louny.

Lounský žejdlík

Minipivovar založený v roce 2013 v historické budově penzionu vaří pivo výhradně pro restauraci Domov, jejíž součástí je i dvousetlitrová měděná varna. Dobře tu vaří – k pivovarským specialitám tu

Pivovar Zichovec Louny

Rodinný pivovar Zichovec funguje od roku 2012. Založen byl jako výraz nespokojenosti s chutí unifikovaných piv nadnárodních pivovarů, ale také jako odkaz prapředka rodiny, zichoveckého rychtáře Krahulíka, který provozoval vyhlášený zájezdni hostinec v Panenském Týnci. V roce 2016 byla dostavěna nová budova pivovaru v bývalých lounských kasárnách v objektu cvičné tankové střelnice, kde je otevřen pivní bar s možností ochutnat zdejší piva na čepu, konkrétně Krahulík 10° a 12°, Černé 13°, Magor 15°, Zichovec IPA 15.

Královská cesta chmele a piva

A je tu ještě jeden – už nikoli pivovar, ale projekt. Královská cesta chmele a piva vás zavede do těchto velmi zajímavých míst – Královského pivovaru Krušovice, Chrámu chmele a piva v Žatci, Chmelářského muzea v Žatci, Muzea chmelového národa Homolupulů v Žatci, do Žateckého pivovaru i na zámek Stekník – a odhalí vám mnohá tajemství. Putování si navíc můžete zpestřit soutěží a sbírat do letáčku Královské cesty razítka. Až je budete mít všechna – soutěž je časově neomezená – dostane se vám královské odměny, která vám bude ještě k tomu předána na Žatecké dočesné!

To nejlepší z chutě a tradic Středoohoří

V Bráně pravidelně mapujeme certifikované regionální značky. Tentokrát tímhle úhlem pohledu proletíme celé České středohoří. Nejdřív by ale bylo vhodné říci si, k čemu je vůbec taková certifikace dobrá. V době, kdy se na vás zboží hrne ze všech stran a agresivně křičí z televize i z regálů obchodů, je každé smysluplné doporučení k nezaplacení. Udělení regionální značky navíc leccos garantuje – třeba to, že produkt je vyroben místním výrobcem, že je ve vztahu k regionu jedinečný, ať už kvůli použitým surovinám, tradičnímu postupu výroby, nebo řemeslnému fortelu, a že nepoškozuje životní prostředí. Kdo na svých cestách vyhledává právě tyto výrobky a služby, ten docela zásadně přispívá k dlouhodobě udržitelnému turistickému ruchu.

Sedmadvacet středohorských značek

Za těch pár let, co se regionální značky udělují, už je to v Českém středohoří docela utěšená a velmi pestrá kolekce sedmadvaceti originálních a kvalitních nabídek. Když je využijete, máte jistotu, že nenaletíte někomu, kdo předstírá ruční výrobu a tradici a originalitu, a vy pak na výrobku najdete umně skrytý nápis Made in China. To se vám s regionální značkou prostě nemůže stát.

Pivo pětkrát jinak

Boom řemeslných pivovarů se logicky nevyhnul ani Českému středohoří, ostatně v okolí Úštěka je významná chmelařská oblast. V Ústí nad Labem zajděte do **Pivovaru Na Rychtě** a ochutnejte pokud možno celou piv-

ni kolekci, protože ta jako celek je držitelkou regionální značky. Jinak řečeno – nespletete se a začít můžete třeba vyhlášeným Mazlem. Další ústecká regionální kvalita je spojena s **Pivovarem Millennium** a jejich pivy Milláček, ležákem vařeným třířmutovým způsobem, a dvourmutovým Drsnákem, polotmavým ležákem. V Litoměřicích vás čekají také dva zlatavé a pěnivé zážitky – v **Biskupském pivovaru U sv. Štěpána**. Pivo z tohoto pivovaru můžete navíc ochutnat i na Milešovce nebo na hoře Říp. V nedalekém **Minipivovaru Labuť** zase čekají zdejší vícestupňové pivní speciály. Za posledním certifikovaným pivem se vypravíme do **Podřipského rodinného minipivovaru** do obce Ctiněves na úpatí Řípu. Tady jsou garantovány Podřipské 12° pšeničné a Světlý ležák 11°. Hezký pivní výlet, ne?

Víno budiž pochváleno

V Lovosicích v **Naturálním nanovinařství Charlie-VinumCelebratum** jsme upozorněni na řemeslné víno Grinor, cuvée Pinot gris a Pinot noir, které je naprosto přírodní, bez chemie. To v **Lobkowiczském zámeckém vinařství** v Roudnici nad Labem má regionální štempl **Fratava**, což je klon Frankovky a Svatovavříneckého vyráběný metodou neřízeného kvašení a zrání v dubových sudech. Exkluzivní možnost seznámit se s kompletní produkcí vinařství celé vinařské oblasti Čechy pak nabízí regionální značkou oceněný **Roudnický košť**, jednodenní akce, která probíhá v komnatách a na nádvoří Lobkowiczského zámku v Roudnici nad Labem.

Potraviny středohorské chuti

Zámecké vinařství Johann W z Třebívlic si tradičně zakládá na spojení lokální gastronomie s kvalitním vínem a zážitkovou turistikou. Ochutnejte tu Třebívlické farmářské produkty, konkrétně Pomalu pečený bůček, Drůbeží paštiku a Škvarkovou pomazánku. Receptury vlastní, suroviny lokální, jak jinak. **Průtérie Chovaneček** z Litoměřic je držitelkou hned dvou regionálních značek – jednak jde o jejich průtury a fermentované masné vý-

robky a pak také jehněčí maso z farmy v Hlině. Ted' nás čeká výlet do **Držovic** nedaleko Úštěka, kde na zdejší **kozí farmě**, stejně jako komise, i vy oceníte Držovické výrobky z kozího mléka. Kozí sýr, to by chtělo dobrý med... Pro ten se zase vraťme do Litoměřic, do **Včelařství Horákoví**. Jejich med pochází z lokality příměstských zahrádkářských kolonií a je jedinečný.

Nemáte žizeň?

Pokud ano, bude ideální zajet na dohled od Úštěka. Zdejší Mošt jablečný bio z **Ovocné farmy Starý Týn** je vyrobený pouze z ručně sbíraných jablek z vlastního sadu certifikovaného v režimu ekologického zemědělství. A pokud by snad byla chuť na kávu, pak rozhodně výběrová zrnková káva s přiběhem a tvář z **Pražírny kávy Zoban** v Litoměřicích.

Sladké hříchy

Ke kávě snad něco sladkého? Pak nejspíš legendární prvorepublikovkou **Dortletku** z cukrárny Jaroslavy Michalové v Roudnici nad Labem, nebo možná perníčky od Markéty Nebeské z Dušníků, kde probíhá **Podřipské perníčkování** z místních surovin a vlastního

medu, anebo ještě ručně vyráběné čokoládové lanžy z **Čokoládové laboratoře v Litoměřicích**.

K potěše i k užitku

Autorská keramika Aleny Šumové z Levína pálená v peci vytápěné dřevem, nebo **Ručně tkané oděvní a bytové originály** od Petry Brázdové z Litoměřic, případně **Svíčky z včelího vosku AnnKas** z úštěcké včelí farmy, či ještě **Rukodělné brašnářské výrobky z hovězí kůže** z Brašnářství Valešová v Ústí nad Labem – Chuderové – to je radost a čirá krása. A **Štěpané ploty** od Jana Tyleho ze Štětí? To je zase harmonie s vůní dřeva a také výborný nápad.

Kouzlo přírodního materiálu

Co dává příroda v Českém středohoří? Třeba kukuřiči. **Jiřina Šustrová v Bechlině** z ní dokáže vyčarovat výrobky z kukuřičného šustí – třeba unikátní betlém. Paní Šustrová je ale také držitelkou certifikace za ojedinělý zážitek, který v Bechlině nabízí – Kurzy lidové tvorby. Naučíte se tu vyrábět staročeské pečivo, figurky z kukuřičného šustí nebo výrobky ze slámy. **Levandulovou farmu** byste na Podřipsku možná nečekali, a přece tu je – v **Židovicích** – a její levandule i výrobky z ní jsou další regionální značkou. A co třeba papír? V litoměřické **Dílně ručního papíru** si můžete koupit, ale také sami vyrobit ruční papír a drobné dárky z ručního papíru.

Ostrov neměnné kvality

Osada Ostrov mezi Tiskými stěnami a Děčínským Sněžníkem. Úchvatné místo, které bere dech. Dno skalního hrnce obroubené skalními stěnami roztočivých tvarů. Šňůrka říčky s korálky šesti rybníčků. Hotel Ostrov. Oáza klidu a přiměřeného komfortu, v němž se člověk pořád ještě cítí přirozeně. A restaurace, která už léta nemění svou vysokou kvalitu.

Klidně se spolehněte

Jsou restaurace, které hýří neustále novými nápady, mění jídelníček div ne každý týden, a vy vlastně nevíte, co vás tam ten který den čeká. Těch je dost. A pak jsou restaurace, které jsou prověřenou jistotou, kde se můžete spolehnout, že tu najdete to, nač jste se těšili, a ve stejném, ne-li lepší kvalitě. Těch je málo. Hotel Ostrov je jejich vlajkovou lodí. Jezdím sem už léta a nesmírně si užívám věrnost vizi a konceptu. Ono totiž udržet kvalitu je o dost těžší než experimentovat.

Na večeri i do wellness

Denní „menička“ za stovku tu nečekejte. Iste uprostřed skal a lesů, sem zaměstnanci úřadů neběhají na krátký oběd, tady jste v hotelové, tedy především večerní restauraci, která musí být – a je – pevná jako

okolní skály. Otevřeno je po celý rok. A kdykoli přijdete, najdete nekolísající kvalitu. Však sem také na večeri jezdí lidé i z daleka. Mimo chodem, zajedte si sem na delší dobu – hotel je mimořádně vlnivý, komfortní, s bazénem, ze kterého je výhled na rybníky a skály, vířivkou, finskou i parní saunou, vyhlášenými masážemi...

Prověřenou cestou k jedinečnosti

Na formování filozofie zdejší kuchyně se vedle majitele Ondřeje Kuliče podíleli tři bývalí šéfkuchaři i současný chef Antonín Marcin. Prověřené a prvotřídní čerstvé suroviny, vysoká profesionalita kuchařů, perfektní řemeslo a především pečlivá pomalá příprava dlouho tažených mas. Přidejte vynikající omáčky, fantastické a netradiční zmrzliny, které jsou i součástí jídel, a k tomu víno – exkluzivní, v celé škále, od světově proslulých značek po nepředražená, chytře vybraná vína přímo od vinařů,

a to tak, aby se dala párovat s jídlem. A můžete ho po libosti degustovat, desítky vín tu rozlévají. Pivo? Nechávají si vařit vlastní, v krásnolipském pivovaru Falkenštejn, polotmavý Ostroff. Jedinečné je i párování skvělé čokolády s destiláty a vínem, jakož i vlastní káva od farmáře z Kame-runu.

Cokoli, nač máte právě chuť

Co si dát? Na rovinu – cokoli, tady se nespolečíte. Dejte na instinkt. Fantastický je konfitovaný hovězí špalek, belgický tatarák z telecího, špikovaná jelení kýta na pivě Ostroff. Svičková je dalším zdejším klenotem, konfitované kachní stehno jakbysmet. Určitě si tu dejte kulajdu, protože takhle má chutnat. A kančí ragú na červeném víně? Hmm... Některý ze sorbetů si dejte klidně mezi jídly. A dezert? Já osobně nedám dopustit na tvarohové knedlíčky plněné čokoládou s oSTRUŽINOVOU omáčkou.

www.hotelostrov.com

Ztraceni v moři chutí

Roudnice nad Labem, horní Husovo náměstí. Tady někde by měla být restaurace Ztracená... Orlová ulice, prý. Ale at' hledám, jak hledám... Teprve po chvíli jsem úspěšný – z náměstí odbočuje vysloveně středověká uzounká ulička, která zpočátku vypadá spíš jako průjezd. Tak jméno by tedy jako dokonale sedělo – Ztracená. A teď' pointa – nenechte se odradit a hledejte, finále totiž vážně stojí za to!

Okénko

Příběh je strhující. V devadesátých letech Jiří Polák s Marcelou Chmelařovou otevírají klasické „okénko“, tedy to, co tehdy v Česku platilo za fast food. Jsme ve Špindlerově ulici a přes okénko nám tu podají velmi neobvyklé burgery – třeba s uzeným, zelím a bramborákem. Stříh. Obliba okénka stoupá, vzniká bufet, který už pouští zákazníky i dovnitř. Další stříh – Jiřímu s Marcelou už je bufet těsný a podivuhodnou náhodou míjejí v uzounké uličce u náměstí ženu, která zrovna dává za okno cedulku – Na prodej. Poskládají stavební spoření celé rodiny a dům kupují.

Ulička

Další stříh – píše se rok 2012 a v div ne tajně se otevírá restaurace Ztracená, ostatně, jinak se snad ani jmenovat nemohla. Koncept je jasný – moderní gastronomie, která si nehraje na abstraktní umění a snaží se v první řadě

uspokojit chuťové buňky. Fúze. Nejvíc je Středomoří, ale jinak je to let kolem světa. Chodí se sem – a to dodnes – na skvělé steaky. Interiér je historizující, členitý, pod kamennou klenbou, s nábytkem, který si majitelé sami vyrobili – ostatně, oni si dělají sami skoro všechno.

Výzvy

A ještě stříh – o tři roky později se někdejší „okénko“ mění na Caffè&Grill Ztracená II. Interiér trendy, trochu jako byste byli v některém karlínském bistro. Burgery, hotdogy, sushi... V „dvojce“ vaří Jiří, ve „dvojce“ zase Marcela. A tam i tady je plno a není snadné se sem dostat. K tomu se nad restaurací budují velkorysé mezonetové apartmány a chystají se zážitkové balíčky – bydlení, jídlo, výlety, wellness. Ne, tyhle dva lidi vážně nikdo nemůže podezírat z toho, že by přeshlapovali na místě.

Filozofie

A filozofie kuchyně? Čerstvé, kvalitní, sezónní. Pečlivá příprava. V restauraci zajímavý trend – příloha musí být nápaditá, rovnocenná masu. A tak tu narazíte na skvělé rizoto, zeleninovou tarhoňu, brilantní krokety, nočky s parmezánem... A masa? Kdybyste nic jiného neochutnali, telecí hanger steak je povinnost. A pštrosí bourguignon? Ten si vážně jinde nedáte – je senzační. Legendární jsou líčka, žebra, ale i ryby. Ve „dvojce“ krom toho, co už bylo řečeno, i vynikající asijská jídla, tortilly, těstoviny... K tomu moravská vína s příběhem z prověřených rodinných vinic.

www.restauraceztracena.cz

Hotel Ostrov

Ztracená Roudnice

Užijte si Děčín jako nikdy dřív!

Že je Děčín městem mnoha zábav a příležitostí k zážitkům, už z Brány dobře víte, však už jsme tu toho spolu prošli... Tentokrát to ale bude jiné. Zkusíme si město a jeho okolí užít sportovně, ale závodit u toho nebudeme. Podstatnější než čas nebo pořadí pro nás bude prožitek a jiný úhel pohledu, Vyzkoušíme totiž nabídku zážitkové agentury Active Point.

Věřte, že je co objevovat

Děčín je západní branou do Českého Švýcarska. Na dosah je úchvatný a jinde v Evropě nevidaný Labský kaňon se strmě stoupajícími skalními stěnami, věžemi a monumenty. Křížují se tu páteřní cyklostezky, k aktivitě vybízí mohutný tok už dospělého Labe,

thunovský zámek láká a město ukrývá mnohou pozoruhodnost, kterou je zajímavé ještě umocnit neotřelým pohledem. Jak se toho všeho domoci? Svěřme se zkušeným průvodcům Active Pointu.

Podmaňte si Velkou řeku

V první řadě je tu Velká řeka, jak se od nepaměti říkalo Labi. Budí bezesporu respekt, ale mohutné šířky na její hladině už stěží potkáte, takže se stala řekou ideální pro vodáky. Můžete ji brázdit na kadeřáku - na paddleboardu, kánoji, raftu... Půjčte si nejprve paddleboard a zkuste se na chvíli stát součástí nezměrné síly vodního proudu, a ještě u toho uvidíte děčínský zámek z docela nového úhlu. Po téhle zahříváče se nalod'te na méně vratké plavidlo a vydejte se po proudu třeba do Dolního Žlebu nebo do Hřenska, případně třeba až do saského Bad Schandau. Společnost vám budou dělat bobři, volavky, černí čápi i kormoráni.

Tam s pádlem, zpátky se šlapkami

Jak zpátky? Přece na kole nebo na koloběžce! Lidé z Active Pointu na vás počkají tam, kam máte v plánu doplnout, a vymění vám dopravní prostředky. Dobrodiním Labské stezky se pak zase jiným druhem aktivního pohybu vrátíte do Děčína. Když už jsme u kol a koloběžek, ty si můžete půjčit i jako hlavní hrdiny celodenního programu.

Královna koloběžka

Taková silniční koloběžka, to je až překvapivě zábavný společník. Zejména jedete-li na ní z kopce. A to právě nabízí program Sjezd na koloběžkách. To se prosím necháte vyvézt na stolovou horu Děčínský Sněžník, tady vám svěří koloběžku a ještě vám dají krátkou instrukci, jak se „na lopatě sedí“ - a už jedete. Začnete třeba ve skalním městě Tiské stěny a pak kolem romantického Vlčího jezera sjezdíte krásnou krajinou zátky do Děčína. Můžete si vybrat některou z tras od 12 do 45 kilometrů! Mapky samozřejmě dostanete, ale koneckonců, nemusíte jet sami, můžete si objednat i průvodce.

Cyklistická nirvána

V podstatě totéž můžete absolvovat i na kole nebo elektrokole. Posledně jmenované má tu výhodu, že si můžete bez velké dřiny dopřát výjezd až pod rozhlednu na Sněžníku - a být vámi, tak si to rozhodně nenechám utéct. Cyklistům se v okolí Děčína vůbec otevírají báječné možnosti - pořad ještě málo známá je krásná Cyklostezka Ploučnice, po Labské stezce se můžete vydat oběma směry, kam

až vaše dobrodružná duše ráčí, a Krušnohorská magistrála vás kromě už jmenovaných Tiských stěn může vést dál, až někam na hřebeny Krušných hor.

Po skále vzhůru

Nemusíte se ovšem trmácet nikam daleko. Přímo naproti zámku, na levém labském břehu, tyčí se totiž mohutná Pastýřská stěna,

kteřá skýtá jedinečnou - už proto, že jedinou v zemi -via ferratu v centru města. Je úplně jedno, jste-li zkušenými lezci, nebo jste v životě nevyšli ani na židli. Tenhle výstup je zcela bezpečný, a přitom je to adrenalin jako hrom. Samozřejmě je vybavení na lezení,

zaškolení a výběr adekvátní cesty nahoru, a zase - můžete lézt s průvodcem.

Město úplně jinak

Naprostým trhákem posledních sezón je ovšem projížďka městem s průvodcem - na koloběžkách. To prostě objednete všechno, co je v Děčíně zajímavé, podíváte se i na zámek, ale hlavně - neustále víte, nač se díváte, protože zasvěcený a vtipný komentář vás nenechává na pochybách. K dovršení všeho má tahle poznávací projížďka i gastronomickou část, takže se zastavíte na dobrém pivu i na něco k snědnu - a vždycky to bude stát za to.

Nic nevláčejte, všechno si půjčíte

Dokonalými základnami pro všechny aktivity v Děčíně jsou půjčovna Active Point a Kemp Děčín. V půjčovně vás vybaví vším, co potřebujete, a protože budou vašimi rádci i průvodci, vědí nejlíp, co budete potřebovat. Půjčovat si tu ale samozřejmě můžete, co chcete, i když s Active Pointem nikam nevyřážíte, to dá rozum. Půjčí vám tu pouze prvotřídní certifikované vybavení, a dokonce jen od prověřených českých výrobců.

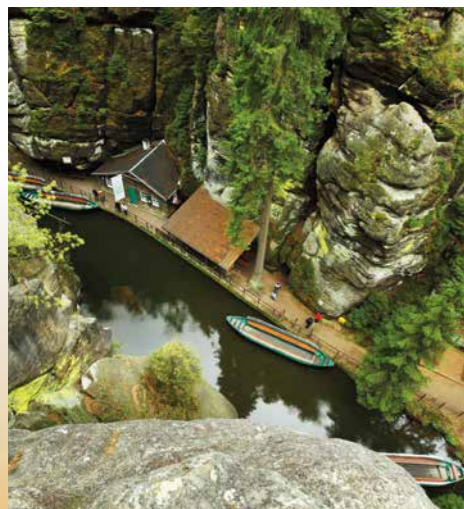
Kemp přesně tam, kde má být

V kempu se zase smysluplně ubytujete na velmi strategickém místě - přímo na křižování Labské stezky a Cyklostezky Ploučnice, na dohled děčínského zámku, půjčovny i via ferraty. Všechno na dosah. Ať už máte stan, obytný stan nebo karavan, či ať potřebujete pronajmout bungalov, tenhle kemp je připraven. Najdete tu dokonce i bar, kde si můžete po výletu dát dobře chlazená regionální piva - děčínského Kapitána nebo Falkenštejn z Krásné Lípy, nasnídáte se tu, dáte si kávu z lokální pražírny...

Dvě výročí jedné krajiny

Jedna z nejvýznamnějších pískovcových oblastí v Evropě, nicméně rozhodně ta nejkrásnější, to je Českosaské Švýcarsko. Srdce oblasti Labských pískovců je pozoruhodné snad ve všech myslitelných oblastech – od geologické kroniky vzniku skalních měst a hlubokých roklí přes jedinečnou flóru danou zvláštním klimatem, unikátní faunu, neboť jinde ve střední Evropě se nepotkáte s některými druhy zvířat, které tu žijí dnes už zase zcela běžně.

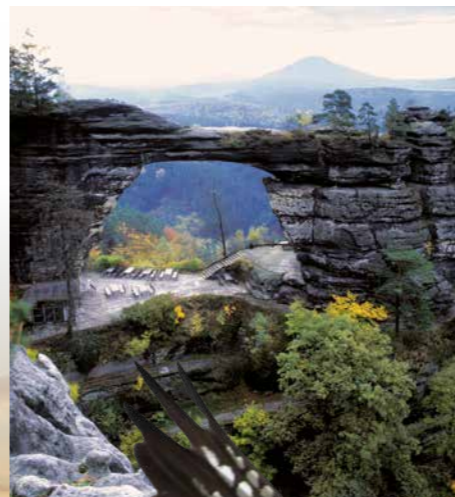

Jedno území, dva státy

Lidské justamenty a vymyšlenosti, kterými je například dělení planety na jednotlivé státy oddělené pomyslnými čarami na mapě, způsobily, že tahle celistvá a nesmírně pestrá oblast leží na území Saska a Česka. Skalám je to ovšem jedno. Ledňáčkům, černým čápům, výrům, sokolům, lososům, rysům, vydrám i jedlím bělokorým jakbysmet.

Díky, Adriane a Antone!

V barokních dobách putovali touhle divokou a převážně neosídlenou krajinou dva švýcarští malíři působící tou dobou v Drážďanech. Adrianu Zinggovi a Antonu Graffovi tu bylo hezky. Ta krajina jim připomínala domov. Prostě – druhé Švýcarsko, ovšem

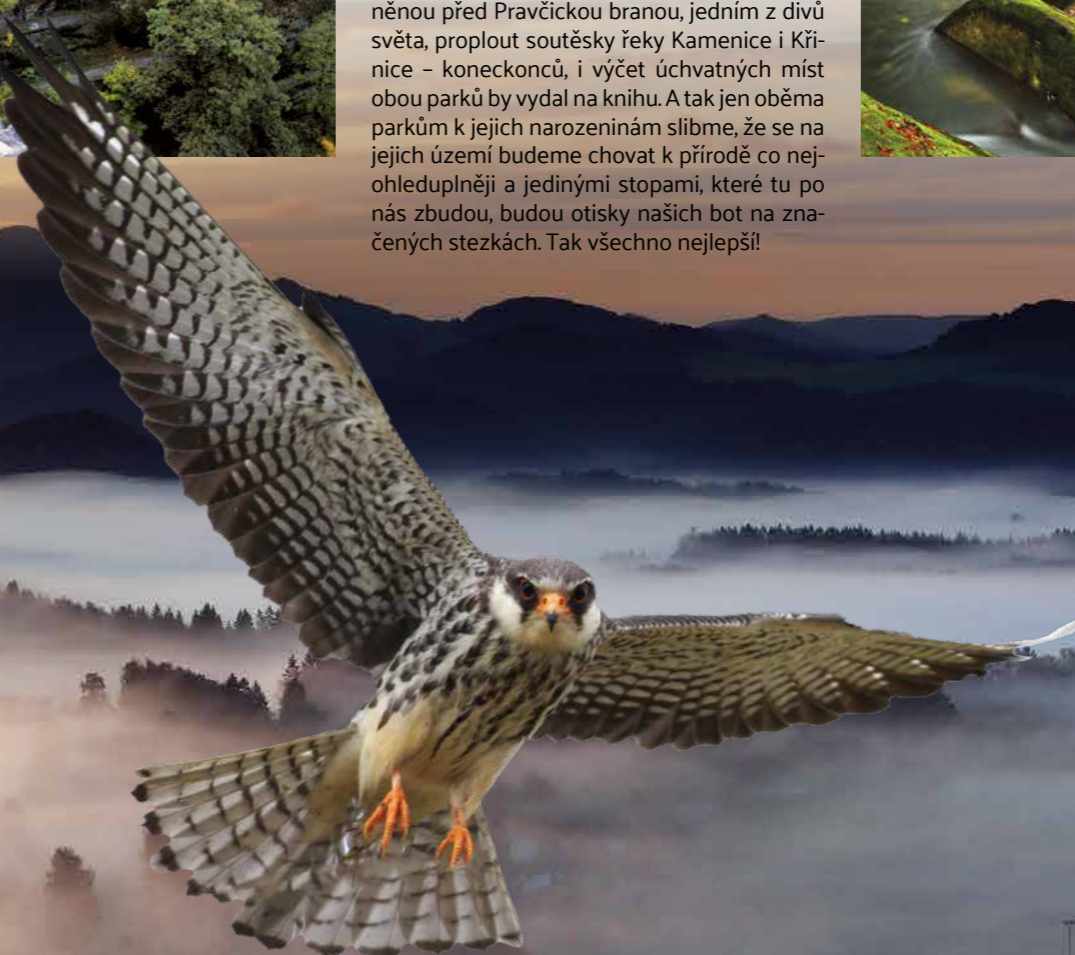
saské, potažmo později i české. Po malířích přišli i první turisté. Byla tu dokonce vyklenuťta vůbec první turistická stavba v Evropě – skalní most na Bastei (1851). A turisté od té doby Českosaské Švýcarsko neopustili.

Dva národní parky

Prvního října roku 1990 byl založen národní park Saské Švýcarsko. Necelých deset let poté, na Nový rok roku 2000, ho logicky následoval národní park České Švýcarsko a ochrana překrásného a atraktivního území byla dovršena. Národní parky ale jen nekonzervují a nezabraňují devastaci přírody – ony velmi efektivně usilují o přirozenost jejího vývoje, o návrat původních druhů, o udržitelnost turistiky na jejich území. To území je malé jako dlaň – necelých 173 km². Ale tolik krásy by člověk často marně hledal i v oblastech nesrovnatelně větších.

Netřeba slov, přijďte!

O obou národních parcích by se u příležitosti jejich letošních výročí dalo popsat mnoho papíru, uvádět čísla, porovnávat stav před a po jejich založení, vyjmenovávat aktivity a zásluhy... Přenechme to odborníkům. Pro nás, lidi obecné, je důležité projít skalní města Schrammsteine a Affensteine, vystoupat na temena stolových hor, stanout s hlavou zakloněnou před Pravčickou branou, jedním z divů světa, proplout soutěsky řeky Kamenice i Křinice – koneckonců, i výčet úchvatných míst obou parků by vydal na knihu. A tak jen oběma parkům k jejich narozeninám slibme, že se na jejich území budeme chovat k přírodě co neohleduplněji a jedinými stopami, které tu po nás zbudou, budou otisky našich bot na značených stezkách. Tak všechno nejlepší!

Lukáš Hejlík: Z Cítolib do celého Česka

Lukáš Hejlík se narodil v roce 1980. Protože se dobře známe, nebudu předstírat neutrální rozhovor, my jsme si prostě normálně povídali. Přiznám se, že jsem za svůj život nikdy nepotkal člověka tak nesmírně čínorodého a efektivního. Lukáš se vrhá do věcí po hlavě rychlostí Usaina Bolta a především je dotahuje do konce. Jeho Listování je nejúspěšnější kočovný herecký projekt novodobé historie, jeho Gastromapa se stala vodítkem statisíců lidí lačných smysluplného jídla a pití. Lukášovu tvář znáte z jevišť divadel a mnoha televizních seriálů i z akcí, které moderuje.

Všude se uvádí, že ses narodil v Mostě, a já tě mám za Louňáka...

Ono je to trochu jinak, já jsem z Cítolib neda-leko Loun. Když jsem se měl narodit, ukázalo se, že v lounské porodnici je zaplněná kapacita, tak mámu převezli do Mostu, kde jsem se v tak řečené „nemocnici na kraji města“ narodil. Pobyly jsem tam ale jen pár dní a pak rovnou zpátky, do Cítolib, kde jsem doma.

Cítoliby jsou nádherná barokní klenotnice...

No to bych prosil! Ovšem jako dítě jsem to nevnímal. Tehdy se celý můj život motal kolem dvou zásadních part. Když člověk nepatřil ani k jedné z nich, tak prostě neexistoval. Pokud ovšem k jedné z nich patřil, měl jasně definovaný nepřítel, u kterých si permanentně koledoval o přeshubu. Jedna parta byli fotbalisté, druhá hasiči. Já patřil k fotbalistům, ale moje sestra dodneška patří k hasičskému partě. Děťství jsem měl krásný. Vzpomínám na bruslení na rybníku, budování gigantických bunkrů ve stohu, pytláčení na rybnících a konflikty s porybným...

A proč si kdekdo myslí, že jsi z Loun?

No, protože tam jsem šel na druhý stupeň základky a chodil tam i na střední. Na základce jsem se dostal do hokejové třídy, kde všichni hráli hokej, jen já neuměl ani bruslit. Možná někde tady začala moje značná ctižádost, protože jsem se dokázal přenést přes posměch spolužáků, když jsem padal a držel se mantinelu a měl na noze předpotopní brusle... Ale dokázal jsem to, a když jsem dal první gól, připadal jsem si strašlivě dobře. Střední školou jsem pak klasicky proplouval, okázale se nudil, věčně čučel na bednu...

Někde tady už ale musel klíčit zájem o divadlo, nebo ne?

Máma mě tehdy hodně brala do mosteckého divadla, to se mi hrozně líbilo. Tehdy tam byl největší bard Standa Oubram a mě samozřejmě nemohlo napadnout, že jednou na herecké škole poznám jeho syna a založím s ním Listování. S Klubem mladých diváků jsme taky jezdili do pražských divadel. Do dramataku jsem ovšem nikdy nechodil. Moje první zkušenost s herectvím vlastně byla na obchodní akademii v Lounech. V hodině španělštiny jsme dostali zadáno udělat etudu na téma Krvavé svatby od Federika Garcii Lorky. Tehdy poprvé jsem se postavil do čela nějakého kolektivu a hrozně se do toho zažral. Napsali jsme ve španělštině scénář a já zinscenoval asi osmiminutovou etudu. No, a když jsem pak odmaturoval, strávil jsem rok postmaturním studiem angličtiny v Praze a k tomu chodil na brigády, vstával v pět ráno, makal a pak ještě škola. Ta Krvavá svatba mi ale nešla z hlavy. V neuvěřitelně naivitě jsem scénář – teď už v češtině – rozšířil do takové parafráze. Bylo to ve verších typu láska-páska a kámen-ámen.

Vyústilo to ale ve studium vyšší odborné školy herectví v Praze...

Upřímně, já byl poslední ročník, kterého se ještě týkala branná povinnost, takže hlavní bylo získat nějaký ten studijní odklad – a herecká škola byla spojením příjemného s užitečným. Dostal jsem se napoprvé i díky paní učitelce Dostálové, která mi vybrala monologu a navíc ve mně vznikla obrovská láska k češtině a literatuře.

Tam někde vznikalo Listování?

Ne, až v prvním angažmá v divadle v Českých Budějovicích, kam jsem odešel i s už řečeným spolužákem Pavlem Oubramem. Oba jsme hodně četli a měli potřebu dělat ještě něco navíc, hlavně já, tedy. Mý tři podstatný vlastnosti jsou: vášeň + vytrvalost + rychlost. Cokoli vymyslím, okamžitě realizuju – a to se týká úplně všech mých aktivit. Tak jsme s Pavlem napsali scénář podle knížky Alessandra Baricca Oceán moře a jedna z našich lektorek na herecké škole, paní režisérka Helena Glancová, si ho přečetla a řekla – udělejte z toho takové čtené divadlo, hodně se u toho hýbejte, ať je to akční čtení – a to byl první impulz. Zároveň nás požádala knihovnice z budějovické knihovny o čtení z knížek Emila Hakla a my na to uplatnili ten nový systém. Mělo to velký úspěch, lidi se bavili... Tak takhle vzniklo Listování. Dneska je to už více než sedmnáctiletý příběh o několika tisících představeních a 126 oživených knížkách.

Jezdíte po celé zemi – máte nějaké oblíbené místo i v Bráně do Čech?

Určitě Ústí nad Labem a Severočeská vědecká knihovna Winstona Churchilla! To je pro Listování místo zaslíbené. Ústí je dlouholetý držák, je tam vždycky natřískáno a ty lidi se

neskutečně dobře baví. Pak jezdíme ještě do Litoměřic, a to je krásné město, které miluju – řadím ho mezi mých deset top českých měst.

Dneska se podle tebe řídí spousta gurmánů – to se zrodilo kde, ta láska k dobrému jídlu?

Už v dětství. Já byl ukrutný žrout. Ještě na základce jsem měl 95 kilo, dneska mám o deset míň a to už jsem vážně velkej kluk. Pamatuju, že jsem den co den chodil po školním obědě ještě na druhý oběd k babičce a dědovi. V rodině se vypráví historka o mým strejdrovi, který vždycky vyšel ven na zahradu a předstíral, že něco jí – já se vyřítíl ven a dotíral: „Co máš, strejdo? Dej mi taky!“ Prostě žrout, no.

Ovšem Gastromapa je spíš pro ty, co si vybírají...

Gastromapa je přímo úměrná Listování. To mě každý den přivede do nějakého města v Česku – a já někde musím jíst a pít. A tak mě napadlo podělit se o ty zkušenosti. No, a dneska je Gastromapa tak úspěšná, že její aplikaci má 103 000 lidí a knižního průvodce se prodalo 30 000 kusů. Nepíšu recenze, ale dojmy. A ten úspěch mě tlačí k čím dál větší zodpovědnosti.

A tvoje favoritiní gastro místa v Bráně do Čech?

Těch je už hodně. Hotel Ostrov u Tisí, legenda Na Stodolci v Chříbské, dvě restaurace s úžasnou kuchyní, servisem i prostředím v Chomutově – Republika a Ristorante La Terrena, restaurace Capra a kavárny Káva s párou a Espresso bar U Zobana v Litoměřicích... A pak rozhodně kavárna Korek v Klášterci nad Ohří, to je jedna z nejhezčích maloměstských kaváren v Česku.

Vracíš se s některým ze svých projektů i do Loun?

No, to je těžká otázka. Já v současnosti projedu za dvě, možná tři sta českých měst ročně. A když přijedeme s Listováním do Loun, což se nestává moc často, většinou neprijdou lidi a hrát jen před vlastní rodinou – no, to není moc příjemné. Pokusů už bylo dost – a už se to nejspíš nezmění. Asi fakt platí, že nikdo není doma prorokem. To ale neznamená, že nemám to město rád. Mám a moc. Isem pyšný na pivovar Zichovec, který patří mezi nejpřednější současné adresy v oblasti nového piva, i na úchvatně zrekonstruovaný Pavilon A na výstavišti – třeba to tam díky němu zase začne žít... A gastronomie? No, ten boom Louny evidentně teprve čeká.

Tajemná a záhadná Brána do Čech

Brána do Čech je region plný podivuhodných záhad, tajemství a jevů vysloveně nadpřirozených. A bylo tomu tak už od nepaměti. Tak třeba draci – ti tu žili poměrně hojně. Celé hejno jich létalo nad Řípem, dokud byl ještě holý jak hlava starého muže. Jeden obzvláště zavrženíhodný zase žil v řece Ohři a na jejích březích požíral malé děti. Anebo... no, je toho hodně, pojďme to vzít alespoň letem světem.

Obři, ohnivci i trpaslíci

Ve zřícenině hradu Košťálova po nocích teskně vyje příšerný pes s ohnivými očima, který tu po staletí hlídá zakopaný poklad. V okolí Krásné Lípy se zase prohání divoký lovec Bernditrich doprovázený čtyřmi ohnivými vlky a planoucí slepicí. Po zborcených hradbách hradu Tolštejna se prochází jedna z mnoha bílých paní, kolem kláštereckého zámku bloumá bezhlavý mnich, v ústecké Mariánské skále hlídají velký stříbrný poklad bojechtiví trpaslíci a na Kalichu, kde mívá hrad bratr Žižka, sám ďábel na velkém plochém kamení počítá své peníze. To na Slepčím vrchu u Teplic se zase před časem usídlili lidožraví obři.

Ďábel i spící rytíři

V kulatém kostele v Levíně dodnes motá hlavy historikům reliéf podivného tvora zvaný Levinský kocour. Podle mnohých je to sám ďábel, který pronikl do kostela, aby se vysmíval Kristovi. Ale žádný strach! V kopci Špičáku u Mostu spí třicet rytířů v plné zbroji i s koňmi a početná rytířská posádka spí i v hoře pod Hazmburkem. Až bude nejhůř, připojí se k těm, co spí v Blaníku. Že jsou to jen pověsti? No – já bych to na lehkou váhu nebral. Pravda, některé zcela nadpřirozené jevy se podařilo vysvětlit. Třeba přízračnou bílou paní kráčející po hradbách slavného hradu Střekova, který právě letos oslaví utěšené sedmisté narozeniny. To bylo totiž tak...

Střekov, král romantických zřícenin

Psal se rok 1827 a čtrnáctiletý Richard s kamarádem Rudolfem putovali pěšky z Drážďan do Teplic a odtud pak do Ústí a proti proudu Labe i Vltavy až do Prahy, kde Richardovy sestry už rok působí ve Stavovském divadle. Když chlapci dorazili do údolí Labe a zdvihl se nad nimi tajuplný Střekov, jehož věže trhaly mraky na kusy, umínil si Richard, že sem se tedy jistojistě ještě někdy vrátí. Tenhle mladičkář poutník se příjmením jmenoval Wagner a měl se stát jedním z nejslavnějších hudebních skladatelů všech dob.

Richard Wagner a Brána do Čech

Richard Wagner Čechy miloval a často a rád tu pobýval. V dopisech příbuzným psal: „Ach, tyhle Teplice se svým vzdálenějším okolím, to je opravdu to nejkrásnější, co znám!“ Anebo zase: „Na vulkanické půdě této podivuhodné a neustále mě vzrušující země české cítím se velmi příjemně.“ No, a jak tak jednou bral léčebné kúry ve svých milovaných Teplicích, zanechal tu svou manželku a rozjel se na týden právě na Střekov. Byl červen roku 1842 a Richard si užíval romantického pobytu ve zdech mohutné hradní zříceniny. Bydlel v pokojíku v prvním patře Věžové brány, podnikal výlety do okolí a za měsíčních nocí vycházel na terasu a hleděl do kraje.

Ani bílá paní, ani duch

Měl za sebou obrovský úspěch Bludného Holandána a na Střekově chtěl začít koncipovat zbrusu novou romantickou operu

o pěvci Tannhäuserovi. Inspirace se ale stále nedostavovala. Něco těm hradním kulisám chybělo k dokonalosti... No, samozřejmě, řekl si Richard – strašidlo! Co je to za hrad bez ducha bloudícího po hradbách! A tak vzal věci do svých rukou a zahalen v bělostném prostěradle vydal se na hradby děsit přihlížející. Dlužno dodat, že to nejspíše pomohlo, protože na druhý den se jeho zápisník začal plnit nápady. Když nadto z nedalekého Vysokého Ostrého zaslechl pastýřskou píseň hranou na dřevěnou flétnu, měl i jeden z hudebních motivů.

Podivní spolunocležníci

To jinou záhadu se dodnes vysvětlit nepodařilo. Na Novém Hradě nedaleko Jimlína se brána s turisty netrhne – velmi zajímavá expozice a zdejší slavné malované stropy lákají lidi z daleka. No, a když někdo při-

jede přes půl země, hledí si tu najít i nějaký ten nocleh. Zámek nabízí několik pokojíků k velmi romantickému přenocování. Tuhle zrovna tam spala jedna rodina. Ráno se jich kastelán ptá – tak jak se vám spalo? A oni, že prý báječně a že je ani nerušila ta druhá rodina o patro výš, že sice děti nejdřív dost divoce běhaly a ječely, ale pak hovor slábnul a brzy byl klid. Kastelán zpovelavěl: „Ale... vy jste tu na dnešek spali sami. Jiní hosté tu nejsou.“ Tak – a teď to vysvětlíte jinak, než že na Novém Hradě prostě straší.

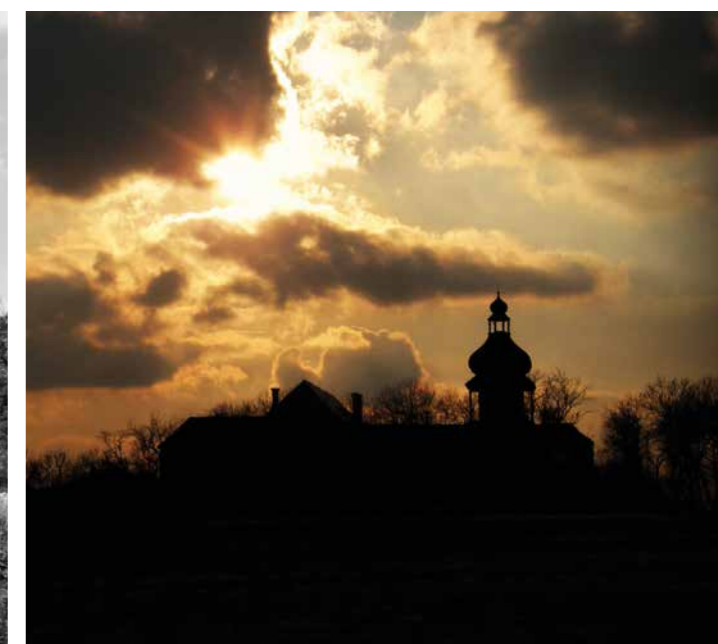
První komiks v Čechách

Poslední tajemství není až tak záhadné, zato zcela jedinečné. Napadlo vás někdy, kdy vznikl komiks? Že na konci 19. století v Americe? Pchá... Zajedte si do Slavětína u Loun, do kostela sv. Jakuba Většího, a budete velmi překvapeni. Pochopíte tu zcela názorně, že

komiks znala už gotika. Biblia pauperum – bible chudých. Tak se říkalo knihám, kde bývalo daleko více obrázků než textu, neboť i drtivá většina negramotného lidu chtěla se orientovat v biblických příbězích. A na zdech presbytáře i lodi slavětínského kostela je komiks přímo ukázkový. Na obrovské ploše tu můžete zhlédnout život Kristův a něco navíc ze současnosti autorovy z přelomu 14. a 15. století.

Tajuplné nůžky

Víte třeba, co znamenají nůžky, které jako by chtěly přestřihnout Kristovu paži? Připomínají nutnost klidu od práce v neděli – zároveň ale možná malíř podlehl nátlaku slavětínských krejčích, kteří se chtěli zviditelnit a vsunout svůj základní nástroj mezi „arma Christi“, tedy nástroje Kristova umučení. Ale na záhadách je přece krásné právě to, že jsou záhadami...

Filmové žně fkúk

Vpád filmařů do Ústeckého kraje utěšeně pokračuje. Filmová kancelář Ústeckého kraje, zkráceně fkúk, má svá učednická léta za sebou a s každou další aktivitou dokazuje i těm největším škarohlídům, že její založení bylo vynikajícím nápadem a že přínos zájmu filmařů pro region je opravdu značný. Ani zdaleka přitom nejde jen o peníze, které s sebou filmaři přinášejí, respektive které tu při natáčení utratí – přínos v oblasti zájmu turistů o kraj Brány do Čech je totiž nevyčísitelný.

Dycky Most!

Jasným důkazem toho je zatím patrně nejúspěšnější titul, který se celý natáčel v Bráně do Čech, konkrétně v titulním Mostě. Ten úspěch byl až zarážející – seriál doslova rozcupoval divácké rekordy a navzdory tomu, že mnozí varovali před jeho kontroverzností, přiváděl pondělí co pondělí k obrazovkám milion lidí a další statisíce pak při takzvané „odložené sledovanosti“ především na internetu.

Jedeme za Lud'anem

Popularita seriálu přinesla obrovský zájem o Most jako takový. Dokonce se zrodil turistický produkt – poznávací trasa Dycky Most!, s níž nepřekvapivě přišla aktivní a nápaditá firma Offroadsafari ze sousedního Litví-

nova. Lidé brali útokem restauraci Severka, stoupali na Hněvín, dokonce chtěli vidět Chánov, který byl do té doby pro turisty doslova bílým místem na mapě s nápisem Hic sunt leones. Mostecká radnice začala používat hlášku Dycky Most! v oficiální propagaci města. Fičák!

Film pomáhá potřebným

Při předpremiérách seriálu Most! se i díky fkúku podařilo vybrat téměř 94 tisíc korun, které pak byly předány mosteckému hospicu. A tím to nekončilo! V září fkúk sestavil „Hvězdnou štafetu“, která běžela benefiční závod při ústeckém Mattoni ½Maratonu na podporu organizace Zdravotní klaun. Herečky Petra Bučková, Petra Hřebíčková, režisér Dan Svátek a ústecký spisovatel

Josef Formánek spojili běžecký výkon s autogramiádou. Celkově se za loňský rok podařilo fkúku vybrat na dobročinné účely bezmála 150 000 korun!

Po Mostu! přichází Sever

Detektivně psychologický seriál České televize Sever s Jiřím Mádlem v roli člověka, který se rozhodne, že se stane policistou, a objevuje, co všechno to v kontextu „severu“ obnáší, prošel rukama Bary a Heleny z fkúk dávno předtím, než po šest večerů přitáhl k obrazovkám diváky. Děvčata vytipovávala lokace, domlouvala spolupráci s městy Bílina, Teplice a Ústí nad Labem, přivedla novináře k natáčení scény přepadení pošty v Neštémicích. Byla postavena i před dosti kuriózní úkoly, třeba

Bourák - foto Bára Lockfeer, Total HelpArt T.H.A.

Seriál ČT - Sever, foto: archiv ČT

Krimiseriál ČT - Zrádci

když za nimi tvůrci seriálu přišli s požadavkem, že by potřebovali zastřelit hejtmana. Naštěstí se ukázalo, že šlo o toho seriálového, takže stačilo zařídit natáčení na krajském úřadě.

Bílina je životní styl

Právě Bílina, kde se většina seriálu natáčela, může být pro turisty druhým Mostem. Jiří Mádl byl Bílinou doslova uhranut. „Bílina není jen pouhým městem, Bílina je životní styl. Je to neuvěřitelné místo. Fascinuje mě okolí a nedaleký kopec Bořeň.“ Lidé milují místa, která nejsou přečpaná turisty. A právě Bílina toho nabízí víc, než by se na první pohled zdálo. Kromě města samotného s obrovským komplexem zámku a vyhlídkovou bílou radniční věží jsou to především rekonstruované lázně Kyselka a strhující okolí. Ostatně, Bořeň, řečený Ďablova hora, přitahoval už třeba spisovatele Goetha nebo cestovatele Humboldta.

Přichází Bourák

Seznamte se – Ivan Trojan je Bourák. Milovník rockabilly, který kašle na rodinu i dům a nade všechno miluje americké káry, rock'n'roll a tanec s dvacítkou, která ani trochu není jeho manželka. Černá gangsterská romantická hudební komedie v režii Ondřeje Trojana (setkávají se tu s bratrem „na place“ vůbec poprvé) se odehrává ve Šluknovsku, což znalci Brány do Čech hravě rozluštlí. Ano, natáčelo se na Šluknovsku, především ve Varnsdorfu, Šluknově a Rumburku, a fkúk na tom měl svůj výrazný podíl, zejména právě při vyhledávání lokací a vyjednávání s městy.

Varnsdorf je unikát

Litoměřický rodák Jiří Macháček, představitel jedné z rolí, byl geniem loci Varnsdorfu docela zasažen: „Varnsdorf má svoje specifické kouzlo. Střet časů, kdy tu v druhé polovině 19. století panoval čilý průmysl, s obdobím po druhé světové válce, kdy došlo k vysídlení drtivé většiny místního obyvatelstva, a dnešní dobou tu vytváří něco ojedinělého. A právě to nás sem s filmovým štábem přilákalo.“

Zrádci i Atlantic Crossing v lázních

Kolotoč se rozjíždí znovu – najít a nabídnout lokace, zprostředkovat obhlídky, jednat s městem... Tentokrát je řeč o Chomutově, bývalých lázních a kriminálním seriálu České televize Zrádci, který se odehrává v zákulisí obchodu s pervitinem. V norské produkci se

za pomoci fkúk zase natáčel seriál Atlantic Crossing, také v lázních, tentokrát už funkčních, těch v Ústí nad Labem, které se pro účely děje změnilo v bazén amerického prezidenta v Bílém domě. Natáčení dokonce obohatilo lázně o některé doplňky, které zůstaly jejich součástí i po znovuotevření.

Od Zátópka po Shadowplay

Fkúk jako už osvědčený znalec lokací, organizátor komparsových castingů i negociátor s městskými a obecními úřady spolupracoval i při natáčení filmů Zátópka, Až do konce, seriálu Shadowplay, pomáhal i mladým filmařům z FAMU, zajišťoval služby pro Discovery Science Channel při natáčení v podzemní továrně z druhé světové války v Rabštejně u České Kamenice... Bylo toho opravdu mnoho – a holky to zvládaly jen ve dvou! A kolik toho ještě bude! Chystá se totiž dosti zásadní překvapení, které filmařům Ústecký kraj ještě o poznání ztraktivní. Jaké? Ale to by už přece nebylo překvapení...

Festivály, které stojí za to

Fkúk ze všech sil podporuje i lokální filmové festivály. Stal se partnerem filmového festivalu v Litoměřicích – FIFELI a koncem srpna 2020 vás zve na další ročník. Stejným způsobem podporuje i festival dokumentárního filmu ELBEDOCK. Ten je letos kvůli koronaviru přesunut z června na podzim a bude se konat v Ústí nad Labem. Tak se na některém z nich možná potkáme.

Tak trochu jiný průvodce

Už pošesté vyrazila fiktivní rodina Svozilova na dovolenou. Už pošesté máte možnost cestovat s ní, respektive nechat si poradit, co je kde k vidění, co stojí za to a co ne, a ještě se pobavit běžnými rodinnými příhodami. Když se před lety poprvé zvažovalo, že by vůbec nebylo špatné mít jiný, moderní typ turistického průvodce po zajímavých místech Brány do Čech, padla volba na formát, který se velmi blíží sociálním sítím. Tehdy byly jen v rozpuku, dnes jsou běžnou součástí života. Ukazuje se, že to byla správná volba, protože Cestovatelské deníky mají stále větší popularitu.

Mohou fiktivní postavy ožít?

Upřímně řečeno, že je rodina Svozilových fiktivní, tomu už dneska nevěří ani sami původci průvodce. Jednak postavy ožily a deník od deníku jako by měly vlastní vůli, vlastní hlavu a vlastní justamenty, přes které prostě nejede vlak a autor, volky nevolky, musí poslechnout. A potom, aby se mohly pořádit fotografie provázející texty a z těch pak mohl kreslíř Petr Herold vytvořit kreslenou podobu rodiny vsazenou do reálných prostředí – to je specifikum Cestovatelského deníku, podle toho ho poznáte mezi všemi ostatními průvodci – musejí existovat živé předobrazy Svozilů. A ty se ustálily natolik, že se vlastně do jisté míry Svozilovými už staly.

Průvodce s příběhem

V čem je jinakost Cestovatelských deníků? Především v tom, že s nimi dostanete do ruky příběh, což u turistického průvodce nebývá běžné. Při jejich čtení si budete připadat trochu, jako když sjíždíte sociální sítě svých známých. Budete totiž sdílet jejich příhody, jejich pošťuchování, rodinný folklor, gagy, které provázejí jejich putování – a přitom se zároveň dozvíte, kde byli, co viděli, co je bavilo a co nestihli a rozhodně to musejí zkusit příště. Věty typu – „po sto metrech zahnete u žluté budovy doprava“ – tu nenajdete.

Do srdce Českosaského Švýcarska

Ano, právě sem tentokrát zamířili Svozilovi. K těm největším krásám, k nejlákavějším cílům. A šli na to chytře – rozjeli se sem v pokročilém podzimu, kdy krajina tone v záplavě barev a místa v létě přečpaná turisty jsou často opuštěná a poskytují daleko hlubší prožitky. Tak se začtete do jejich příhod a nechte se jejich putováním inspirovat

A už je tu druhý jez, daleko vyšší, a za ním Divoká soutěska a zase pramičky. Tentokrát jsme tu úplně sami! Parta, která s námi jela Edmundovu soutěsku, nám zamávala někde uprostřed, přešla můstek a oddusala někde do stráně. Jan povídal, že je tam krpál, nad kterým je Mezná, jediná obec na území národního parku. Totálně luxusní jízda s lodičkou jen pro nás začala málem dost pikantně, protože zkušený vodák Lukáš tak frajeřil při nastupování, že lod'ka odrazila, a on byl jednou nohou na břehu, takže musel udělat docela slušný rozštěp... Doufám, že to nebude mít vliv na funkci. Nakonec se ale nalodil a my vyrazili. Bidelník byl naprosto senzační. Převáží tu už strašně dlouho, dokonale se tu vyzná, dokonce – a to nejspíš nedopřeje každému – na chvíli půjčil bidlo Janovi, který nás, nebudete tomu věřit, neutopil. „Strejdo, ty seš jak barón!“ povykoval Mates. Když jsme nikdo nechápalí, vysvětloval. „No barón, ten, jak převážel do říše mrtvých, v těch bájích...“ „Myslíš Charon, bratře, že?“ utřela ho Natálka. Jestlípak já bych to v jejím věku dala? No, choť si myslet, že jo... Divoká soutěska je kratší, sevřenější a – prostě jiná, taková intimnější. Mně se líbila strašně. Teď, na podzim, je navíc nádherně barevná, rezatě kapradí, zlaté a rudé listy stromů a taková zvláštní, skoro až tajemná atmosféra. Ani jsme se nenadáli a kotvíli jsme u přístaviště. Pohled z můstku do hloubi soutěsky, s lod'kou, která už zase odrazila od břehu s jinou partou na palubě, se srubem pokladny, které se kouří z komína – to bylo jak ilustrace z nějaké dobrodružné knížky. Dál už tedy zase pěšky.

Ale po jaké cestě! Pověštinou jsme šli po takových lávkách přilepených ke skále a vybohájících nad řeku, pod nohama vodu nebo strmý břeh. Tady už skály nebyly tak blízko a nešplhaly k nebi, zato příroda byla čím dál divočejší. Na

chvilí jsem se zastavila a nechala všechny odejít z dohledu. Úžasný pocit! Sama uprostřed takové krásy..., a to už jste nejspíš pochopili, že já moc romantická duše nejsem. Tohle mě ale vážně dostalo. Po nejspíše nepřilíživě dávně rekonstruované cestě, která byla vážně komfortní, jsme došli až k ceduli, která tvrdila, že dál už se po březích řeky nesmí, protože tam začíná první zóna národního parku. O nějakých půl druhého kilometru výš proti proudu řeky je podle mapy Dolský mlýn, na ten se moc těším, tam ale jdeme až zítra. V tomhle klidném úseku řeky prý žije – povídal strážce národního parku, kterého jsme potkali o kousek výš, ve strži, kudy vedla další cesta – spousta zvířat, která brzy pochopila, že v turistické sezóně je pro ně nejlepší stáhnout se do míst, kudy nikdo nechodí. Mě to tedy nepřekvapuje, zvířata jsou často chytřejší než lidé.

Už vyšlo:

- Okolo Českého Švýcarska
- S praotcem Českým středohořím
- Dolním Poohřím ve stroji času
- Sedm statečných v Krušných horách (zimní Krušné hory)
- Návrat sedmi statečných (letní Krušné hory)
- Do srdce Českosaského Švýcarska

A kam že to Svozilovi vyrazí příště?

Vypadá to, vypadá, že se na jejich invazi chystá Labská stezka!

Světová rarita z Komáří vížky

Když se v roce 2009 hlasovalo o Sedmi novodobých divech Česka, lanovka na Komáří vížku s přehledem zvítězila. Ide totiž o vůbec nejdelší sedačkovou lanovku bez mezistanice v České republice. A co je na ní světového? Její technologická část. Pro běžného turistu je ale rozhodující pocit, když je s větrem ve tváři a s očima vpíjejícíma se do panoramatu hor a krásy české krajiny zvolna a houpavě vezen vzhůru a po celou čtvrt hodinu příjemně kolébán. Takový pocit se totiž nedá sdělit, ten je zapotřebí zažít na vlastní kůži.

Vrch krupnatý

Odkud kam vlastně tahle lanovka vede? Z horního města Krupky, konkrétně jeho části Bohosudova, na Komáří vížku. To je vrch doslova mytický. Koneckonců už kněžna Libuše o něm blouznila ve svém proroctví, ona pronesla: „Vrch krupnatý, v jehož hloubi olova, cínu matný lesk.“ Však se tu také hojně těžilo, už někdy od roku 1416. Svědčí o tom Velká pinka o rozloze 5000 m², mimochodem kulturní památka České republiky, jedna z největších důlních propadlin v zemi. Až tu budete, nezapomeňte si ji z vyhlídkové terásy prohlédnout, je ohromující.

Výhled za všechny peníze

Už v polovině šestnáctého

století tu stávala kamenná zvonice. Nařikavý zvuk zvonu ráno zahajoval a večer končil horní dílo. Těžil se tu cín a později měď. Zvoničku doplnil v roce 1857 přístavěný hostinec – a restauraci tu najdete i dnes. Největší devizou je ovšem zdejší rozhled. Už průvodce z roku 1890 důrazně upozorňuje, že je to nejkrásnější rozhled v celých

Krušných horách, a od té doby není proč na tomhle tvrzení co měnit. Když dodám, že tudy vedou dálkové cyklistické i pěší trasy a v zimě upravované běžecké stopy, je jasné, že nechat se sem vyvézt je skvělý nápad.

Sny a plány hatí války

Jednoho rána roku 1838, po vydatné snídani, odsunul hrabě Klement August Westphalen-Fürstenberg křeslo a rozhodně pronesl: „Vybudujeme lanovou dráhu na Mückenbergl!“ Chtěl tak pomoci obyvatelům horských obcí, kteří byli dosud de facto odříznuti od světa – nahoru vedly jen kamenité, bahnitě, zhusta nesjízdné stezky. Nápad to byl skvostný, ale nakonec byla místo lanovky vybudována silnice. Teprve v roce 1903,

dávno po smrti pana hraběte, začalo se s přípravami a v roce 1914 byl projekt, financovaný firmou Siemens, hotov, jenomže... padly první výstřely první světové války. Lanovka sice nebyla, ale její idea žila dál. V roce 1932 vznikl nový projekt. Mělo jít o kombinovanou kolejovou dráhu se dvěma tažnými lany. Začalo se s přípravami, jenomže... padly první výstřely druhé světové války.

Košskou silou vzhůru

Nakonec se se stavbou lanovky začalo hned na začátku 50. let minulého století. Bylo zapotřebí nejprve vymýtit trasu, kudy lanovka povede. Osm párů koní tehdy tahalo vykáčené stromy dolů a nahoru vozilo stavební materiál. Koně dopravovali i vodu a zásoby pro mladé dělníky a nakonec výrazně pomohli i při stavbě traťových podpěr. A že to byla řácká dřina, to si můžete být jisti, vždyť délka lanové dráhy je 2348 metrů! Patří tak mezi nejdelší jednoúsekové osobní lanovky ve střední Evropě.

Čtvrt hodina úchvatného svezení

Převýšení stanic je 480 metrů. Dolní stanice napíná lano, horní ho pohání – proto je tu strojovna s pohonným zařízením. Trať tvoří devětadvacet traťových podpěr, z toho čtyři tlačné – a právě na těch je uloženo nekonečné oběžné lano. Takové lano unese až padesát sedaček, na kterých se – a to je další zajímavost – nesedí čelem ani zády k jízdě, ale bokem ke směru stoupání i klesání. Cesta lanovkou není žádný fofr, rychlost lana je 2,5 metru za sekundu. Jak dlouho tedy trvá tenhle panoramatický výlet? Nádhernou čtvrt hodinku, z níž nelitujete ani vteřiny. První turisté se tu svezli 25. května 1952, což znamená, že tahle jedinečná babička oslaví v letošním roce už osmašedesát let – a to je na technické zařízení vážně úctyhodný věk!

V aukci ji koupil soukromý podnikatel a třináct let ji provozoval. Od roku 2009 je lanovka v majetku města Krupky, které definitivně ukončilo otazníky a rozhodlo o vysoké prioritě technického klenotu.

Památka i rarita ve skvělé formě

Lanovka žije a do důchodu se věru nechystá. Za rok vyveze (a svezí) i 50 000 lidí a 10 000 kol, neboť svého dvoukolého druha si můžete pohodlně vzít na cestu vzhůru s sebou a pak si do sytosti užívat úchvatné – a už vlastně téměř rovné – terény Krušnohorské magistrály. Už sedmým rokem jde navíc o technickou kulturní památku ČR, jejíž součástí jsou obě stanice, trať a technické vybavení. Svěží babička se po odchodu své sestry ze Sněžky (ta skončila v roce 2012) stala skutečnou světovou raritou. Její technologická část je zcela původní (při rekonstrukcích v osmdesátých letech šlo jen o modernizaci strojovny a výměnu kladek) a velmi dobře zachovalá – a nadto zcela funkční. A to nikde jinde na světě nevidíte.

Odvrácený konec

„Osobní visutá jednolanová dráha oběžného systému s odpojitelným uchycením dvoumístných sedaček.“ Takhle složitě se v oficiální terminologii jmenuje stará dáma poháněná pětapadesátkilowattovým motorem, která se narodila v Chrudimi, konkrétně v tamní Transportě. V 70. a 80. letech vesele vyvážela na hřeben Krušných hor i sto tisíc nadšenců ročně! Pak ovšem skončily „erohácké“ zájezdy a lidí dramaticky ubylo. Následně se otevřely hranice a lidé najednou mohli i jinak než jen „na Komárku“. Psal se rok 1995 a České dráhy, které lanovku dosud provozovaly, řekly dost. Proděláváme, pojďme lanovku prodat.

Zmrtvýchvstání zámku a kostela v Konojedech

Až se pojedete podívat na jedinečnou přírodní památku Dubí hora v Konojedech na Úštěcku, kde je v bývalém lomu odkryto úchvatné čelo lávového proudu tvořící bochníky vyskládané na sebe do vysokých sloupců, budete nečekaně ohromeni i něčím úplně jiným. Mně osobně se to stalo. Zámek a kostel, ještě v polovině nultých let tohoto století ruiny blízce zřícení, totiž nějakým zázračným optickým klamem zase září novotou.

Naděje pro historické dědictví

Jenomže on to není žádný klam, ale skutečnost. Před časem jsem tu vyprávěl příběh umírajícího zámku v Pětipsech, který skupina nadšenců zachraňuje a oživuje. Že se v době tak krátké s podobným zázrakem setkám znovu, mě věru nenapadlo. V Bráně do Čech se prostě najdou lidé, ba i instituce snažící se vzdorovat zubu času i hříchům dob minulých. Díky tomu se tu památky mohou obrozovat stejně, jako se to stalo v místě, jehož příběh vám teď budu vyprávět.

Osvícený hrabě Špork

Byl jednou jeden Vilém Konojedský z Pojetic, muž, který se rozhodl přestavět rodovou tvrz v Konojedech na renesanční zámek. Léta plynula, jeho dědicům byl zámek po Bílé hoře zkonfiskován, až se o nějakých třicet let později dostal do rukou Jana hraběte Šporka. Hrabě Jan měl syna Františka Antonína. Tohle jméno nejspíš znáte – on to byl, který postavil zámek v Lysé nad Labem, špitál na Kuksu a v roce 1699 také lékárnu a špitál při zámku v Konojedech. Velký zastánce náboženské tolerance, který dokonce vlastnil tajnou tiskárnu, doplatil v roce 1729 na řádění pátera Koniáše, který na konojedském zámku objevil tisíce zakázaných knih, z čehož měl hrabě dosti nepříjemné problémy. V té době už byla jeho dcera Anna Kateřina sezdána s Františkem Karlem Swéertsem, svobodným pánem z Reistu. Hraběti Šporkovi přilnul zet' k srdci natolik, že ho přijal za vlastního a dopřál mu tak titul hraběte s přídomkem Swéerts-Špork.

Klášter servitů aneb O jednom slibu

Po smrti hraběte Šporka odehrálo se drama jak z filmu – objevily se neproplacené směnky za 300 000 zlatých. Následoval soud. Hraběnka Anna Kateřina s mužem se snažili dokázat, že směnky jsou falešné. K dovršení všeho jim v té době vážně onemocněl syn. Zoufalí manželé svatosvatě slíbili, že pokud se syn uzdraví a oni vyhrají soud, zbudují ke cti Panny Marie v Konojedech klášter s kostelem. Soud vyhráli a syn se zázračně uzdravil po přikládání škapulíře s relikviemi zakladatelů řádu servitů – Ordo Servorum Mariæ, tedy služebníků Mariiných. A právě servitům měl být proto nový klášter věnován.

Zrodil se barokní zámek

Klášter byl vysvěcen v roce 1762. To už vedle něj stál, spojen s ním krytou chodbou, i kostel Nanebevzetí Panny Marie. Řádový život ale v konojedském klášteře netrval dlouho, neboť už o necelých 25 let později byl konvent servitů zrušen dvorním dekretem císaře Josefa II. A tehdy přichází

na scénu našeho příběhu syn zakladatelů kláštera, ano, onen zázračně uzdravený Jan Kristián Swéerts. Ten zrušený areál kláštera kupuje a dosti zásadně ho přestavuje na barokní zámek, který stojí dodnes.

Zmar a zkáza

Další osudy zámku byly velmi pohnuté. Šel tak trochu z ruky do ruky, aby ho v roce 1819 ve veřejné dražbě koupil úštěcký lékárník pro svou dceru. Poslední předválečnou transakcí byl odprodej zámku rodině Delhaesů, jimž byl po druhé světové válce zabaven československým státem. Jen pár měsíců nato se v nedalekém lomu (ano, v tom na Dubí hoře) ozve strašlivá detonace. Nešťastný výbuch skladu třaskavin zásadně naruší statiku kostela, část stropu oratoře se zřítí, poškozena je i střecha. To ale ještě pořád není to nejhorší. Zámek i kostel se dostávají do rukou lidové armády, která se tu chová velmi lidově a využívá objekt jako školicí středisko a sklad. Ještě v sedmdesátých letech je tu velmi bohaté vybavení, které div ne přes noc zmizí – údajně výměnou za baterii alkoholu pro rozjívené vojsko.

Naděje a noví lidé

Isme v roce 2007. Zámek kupuje podnikatel Vladimír Příbyl, známý svou vášní pro historické objekty a jejich rekonstrukci. Budově v té době hrozí totální kolaps. Nový majitel se pouští do rozsáhlé a dlouhodobé opravy zámku. Objevují se zástupci církve a v naději, že přibere do svých mecenášských aktivit i kostel, dávají mu na jedné straně velkorosý, na straně druhé danajský dar. Do hry vstupuje vzácná parta dobrovolníků a nadšenců ze Společnosti pro obnovu památek Úštěcka. Tihle lidé rekonstruují v okolí Úštěka křížky a boží muka, pečují o Kalvárii v Ostrém. Teď přicházejí s prosbou o dlouhodobý pronájem kostela a majitel jim vyhoví.

O jednom krásném zázraku

Vize jsou krásné, ale peníze na stromech nerostou. Pak se ale podaří navázat spolupráci s Ústeckým krajem a především získat devadesát procent z 32 milionů nutných na vzkříšení kostela od Norských fondů. Kos-

tel během několika let doslova povstává z rumiště. Vladimír Příbyl se vedle činí při opravě zámku, takže když sem v létě roku 2017 zabloudí tulák Rost'a Křivánek, aby se podíval na slavné bochníky – ohromeně vchází do nádherně opraveného kostela a prochází chodbami přilehlého zámku, jehož oprava, doprovázená kontinuálními konzultacemi s památkáři, také pokračuje milovými kroky. Od té doby každé léto je možné projít si tyhle úchvatné prostory. V kostele se konají koncerty, zámek bude jednou sloužit buď jako domov pro seniory, zdravotnické zařízení, internátní škola, nebo možná hotel – to se teprve uvidí. Přijďte se podívat. Sami uvidíte, že zázraky se dějí.

Letiště Dresden International – vaše brána do severních Čech

 **DRESDEN
INTERNATIONAL**
MITTELDEUTSCHE AIRPORT HOLDING

Společnost Flughafen Dresden GmbH je dceřinou společností akciové společnosti Mitteldeutsche Flughafen AG se zhruba 1,7 milionu cestujících ročně (2017). Spádová oblast letiště Dresden International, letiště krátkých cest, zahrnuje kromě německých regionů Saska a jižního Braniborska také severní Čechy v České republice a Dolní Slezsko v Polsku.

V letovém řádu naleznete atraktivní spoje do důležitých leteckých křižovatek v Německu a Evropě – jsou to: **Amsterdam** (KLM), **Barcelona** (Germania), **Basilej** (Easyjet), **Düsseldorf** (Eurowings), **Frankfurt nad Mohanem** (Lufthansa), **Köln/Bonn** (Eurowings), **Moskva-Šeremetěvo** (Aeroflot), **Mnichov** (Lufthansa), **Stuttgart** (Eurowings) a **Curych** (SWISS).

Letiště Lipsko/Halle, které je také součástí akciové společnosti Mitteldeutsche Flughafen AG, kromě toho nabízí lety z/do **Istanbulu** (Turkish Airlines), **Londýna-Stanstedu** (Ryanair), **Moskvy-Domodědova** (Rusline) a **Vídně** (Austrian Airlines).

Doby čekání jsou na přestupních letištích zpravidla krátké a velký počet navazujících letů z/do Drážďan, resp. Lipska/Halle umožňuje flexibilní plánování cesty.

Kromě toho směřuje jak z Drážďan, tak z Lipska/Halle mnoho přímých letů do oblíbených prázdninových cílů u Středozemního moře, Atlantiku, Rudého nebo Černého moře. Patří mezi ně takové destinace, jako jsou například **Atény** (pouze z Drážďan), **Bastia** (pouze z Drážďan), **Dubaj**, **Hurghada**, **Lamezia Terme**, **Malta**, **Monastír**, **Marsa Alam**, **Palma de Mallorca**, **Reykjavík** (pouze z Drážďan), **Petrohrad** (pouze z Drážďan), **Tivat** (pouze z Lipska/Halle), **Tenerife**, **Varna** a mnoho dalších.

Přímé napojení drážďanského letiště na dálnici A4, téměř 3 000 parkovacích míst v blízkosti terminálu a kompaktní terminál se stanicí rychlodráhy a konferenčním centrem představují ucelenou koncepci umožňující pohodlný příjezd a odjezd či konání konferencí a zasedání. Po dálnici A4 a A17/D8 lze za zhruba 45 minut dojet z Drážďan do severních Čech. Na hlavním nádraží v Drážďanech mohou cestující přestoupit z linky rychlodráhy S2 z letiště na spoje směřující do České republiky. Jízda z letiště na hlavní nádraží trvá pouze zhruba 20 minut. Kromě toho jezdí na drážďanské letiště z Prahy několikrát denně moderní žluté autobusy společnosti Regiojet.

Jak ukazují průzkumy, letiště boduje také svým kultivovaným vzhledem a vstřícným a kompetentním vystupováním svých zaměstnanců. V letištním obchodě „Gate 14“ mohou cestující a návštěvníci zakoupit drobné občerstvení, nápoje, suvenýry, cestovní potřeby a naleznou zde spoustu originálních nápadů na dárky.

Své oblíbené prohlídky nabízí drážďanské letiště také v českém jazyce (rezervace na petra.vetrakova@dresden-airport.de). Poutavá prohlídka zahrnuje návštěvu terminálu, bezpečnostní kontrolu, jízdu autobusem k odbavení letadla a návštěvu letištního hasičského sboru. Rezervace je bezpodmínečně nutná.

Letový řád, on-line cestovní kancelář, rezervace parkovacího místa:

www.dresden-airport.de
www.letiste-drazdany.cz
www.unser-flughafen.com

Letištní informace:

Telefon: +49 (0)351 881-33 60
E-mail: information@dresden-airport.de

Na cesty se Zemí zámeků 1 vstupenka – 50 objektů

Tip na dárek

- Opravňuje k libovolně časté návštěvě 50 objektů
- Dvě děti do 16 let mají v doprovodu držitele karty také vstup zdarma
- Vstup zdarma na všechny trvalé výstavy
- Snížené vstupné na zvláštní výstavy
- Neplatí na akce

Upozorňujeme na omezenou otevírací dobu od listopadu do března

Objednávky na:

www.schloesserland-sachsen.de
[f /schloesserland.sachsen](https://www.facebook.com/schloesserland.sachsen)
[y /Schloesserland](https://www.youtube.com/Schloesserland)

 SCHLOSSERLAND SACHSEN

Terezín

240 let

od založení pevnosti

www.terezin.cz